המוסף לשבת

ה„לביא" של חיל הים?

ספינת טילים של חיל הים בשעת אימון: כרגע אין לצה"ל „סל חלופות" משכנע ל„סער 5" (צילום: יוסי רוט)

פרוייקט ההצטיידות הימי ינגוס בשנים הקרובות כמיליארד וחצי דולר ● קצינים בכירים סבורים כי ספינות ה„סער 5", הנבנות עתה בארה"ב, הן כלי שאפתני מדי ויקר מדי ● מבקר המדינה בודק בימים אלה את תהליך קבלת ההחלטות בחיל הים ● מצפים לממצאים חמורים שיזכירו את פרשת ה„לביא"

מאת רון בן ישי

ה„סער 5" תהיה ספינת מלחמה גדולה ויקרה במונחים ישראליים. גדולה פי שלושה, ויקרה פי שניים, מאותן ספינות טילים חכמות וקטנות מדגם „סער" שהתגנבו ארצה מתחת לאפו של דה־גול אחרי מלחמת ששת הימים, ואשר הכריעו, בלי אף אבידה, את הקרב הימי במלחמת יום הכיפורים.

היום, כאשר אותן ספינות שרבורג, ואפילו אחיותיהן הצעירות יותר, כבר מתפוקקות מיושן, זקוק חיל הים בדחיפות לכלים חדשים. אליבא דחיל הים עצמו, דרושות לו מספר ספינות שטח חדישות המתאימות לצרכי שדה הקרב הימי המודרני, ומספר צוללות.

אבל בגלל מחירה הגבוה של ה„סער 5" לא יכול היום חיל הים להצטייד ביותר מארבע ספינות כאלה, ובשלוש צוללות בלבד. וגם זאת לא לפני שנת ה־1994; כאשר תושלם בנייתן של ה„סער 5" במספנות בארה"ב במחיר כולל של כ־800 מיליון דולר מכספי הסיוע האמריקני. (זאת בתנאי שלא תהיה חריגה גדולה מהערכות העלות המעודכנות להיום – מה שבכלל לא בטוח).

אם תפרוץ מלחמה לפני כן, יתייצב חיל הים הישראלי בשדה הקרב הימי עם אותם כלים שבהם עשה את המלחמה לפני 14 שנים, ואשר הוכנסו בהם שיפורים, טלאי על גבי טלאי.

■■■

לפחות שלושה מפקדים לשעבר של חיל הים, כמה מקציניו הבכירים של החיל בעבר ובהווה, וכן כמה מאלופי המטה הכללי, סבורים כי ספינות ה„סער 5" הן הרבה מדי ומעט מדי גם יחד.

לדעתם, ה„סער 5" הוא כלי שאפתני מדי בתכונותיו המבצעיות בהשוואה לאיומים הקטנים יחסית הנשקפים למדינת ישראל מן הים. וכי מחירו הרב מונע רכישת מספיק יחידות כדי לעמוד במגוון המשימות שאותן אמור חיל הים לבצע.

מבקר המדינה בודק בימים אלה את תהליך קבלת ההחלטות שהביא את חיל הים למצב מביך זה. סביר להניח כי הדו"ח שיגבש יעלה ממצאים חמורים לא פחות מן הדו"ח שהוכן על פרוייקט ה„לביא".

כבר היום, על סמך קטעי המידע הידועים, אפשר למצוא דמיון בין תהליכי קבלת ההחלטות והליקויים שהיו בפרוייקט האווירי לבין מה שקרה בפרוייקט ההצטיידות הימי.

עם זאת, כאשר עושים את ההשוואה הבלתי נמנעת בין שני הפרוייקטים, חייבים לשים דברים בפרופורציה. שכן ספינות ה„סער 5" והצוללות ינגסו יחדיו רק כמיליארד וחצי דולר מתקציב הסיוע במשך כשמונה השנים הבאות.

כלומר: מדובר על 300־200 מיליון דולר לשנה. ההוצאה השנתית על פרוייקט ה„לביא" תהיה כפולה מזאת ואף יותר.

וצריך גם לזכור כי ה„לביא" אמור להיות רק פריט אחד – ולא החשוב ביותר – בהצטיידות העתידית של חיל האוויר, שיזדקק בקרוב גם למטוסי עליונות אווירית חדשים שיחליפו את ה־אף.15, וגם לחימוש אווירי חדיש. בעוד שספינות הסער והצוללות יהוו חוד החנית של חיל הים וכל מה שחיל זה יצטייד בו בעתיד הנראה לעין.

אבל מימדי הנזק שגרם מחדל ההצטיידות הימית עד עכשיו, המתגמדים לעומת מימדי הנזק של פרוייקט ה„לביא", אסור שימנעו בחינה שורשית של פרוייקט ספינות ה„סער 5".

מאז אמצע שנות השישים ועד היום היה חיל הים הגורם הדומיננטי שהגדיר לעצמו הן את המשימות והן את הכלים הדרושים לביצוען מבלי שאיש נתן את דעתו מאין יבוא הכסף הדרוש לכך. כל אימת שהונחה הדרישה בפני המטכ"ל ושר הביטחון, שאמורים היו להקצות את הכספים, התחילו הויכוחים והוויכוחים לגבי משימות חיל הים ותפישת ההפעלה המבצעית שלו.

היעדר ההכרעה בוויכוחים אלה וחצאי ורבעי החלטות שהתקבלו „בינתיים", הם הגורם העיקרי למצב העלוב שבו נמצא פרוייקט ההצטיידות הימית כיום.

מכאן שהדיון על ה„סער 5" נחוץ כדי שקברניטי מדינת ישראל האחראים על בטחונה יחליטו סוף־סוף, מתוך ראייה כוללת של צרכי הביטחון, מה הם דורשים מחיל הים בשנות ה־90 וה־2000, ומה כמות המשאבים שהם מוכנים להקצות למימון ביצוע משימות אלה.

■■■

כשהתחילו הדיונים בחיל הים על פרוייקט ההצטיידות, לפני 14 שנים, ראה חיל הים את משימתו העיקרית בהגנה על חופי הארץ. המשימה המישנית היתה אבטחת השיט המסחרי בים התיכון ובים סוף. (אז היה עדיין חצי האי סיני בידינו, והצי המצרי היה איום ממשי לחופש השיט שלנו בים סוף ובמיצרי באב אל־מנדב).

לגבי אבטחת חופי הארץ היתה הסכמה כללית, על סמך לקחי מלחמת יום הכיפורים, כי הדרך הטובה ביותר לעשות זאת היא באמצעות תקיפת ספינות הטילים והצוללות של האוייב קרוב ככל האפשר לנמלי הבית שלהם.

זאת, לפני שהם יוצאים ומתפזרים באגן המזרחי של הים התיכון ונעלמים בין מאות כלי השיט האזרחיים והצבאיים המשייטים בו – על מנת להגיח במפתיע ולתקוף את ריכוזי האוכלוסין והתעשיה שלנו המרוכזים לאורך החוף.

אשר לאבטחת עורק האספקה הימי, החיוני למדינת ישראל, הניחו בחיל הים כי האיום על השייט למדינות ערב ועל מתקני החוף שלהן, הן באמצעות ספינות חיל הים והן באמצעות חיל האוויר, יש בו כדי להרתיע את הערבים מפני התנכלות לשיט שלנו. כך בזמן שלום וכך גם בזמן מלחמה.

הנחה זו התאמתה כמעט ללא מקרים יוצאים מן הכלל, לאורך כל שנות קיומה של המדינה. הכל הסכימו כי לא ניתן ללוות ספינות מטען או שיירות אל ישראל וממנה בנוסח מלחמת העולם השנייה.

■■■

גם שוללי ה„סער 5" היום טוענים כי נוכחותו המרתיעה של חיל הים באגן המזרחי של הים התיכון היא אמצעי זול ויעיל בהרבה מאשר השימוש במטוסים שמזג האוויר מגביל את פעולתם ואשר תלויים כמעט לחלוטין בחיל הים בזיהוי מטרות בים.

מגיע אליך טלפון במתנה

כשאתה מפרסם עכשיו מודעה קופצת בלוח הכללי ביום ו' אתה מרוויח פעמיים: הטלפון לא מפסיק לצלצל ומכשיר טלפון מגיע אליך הביתה במתנה מהלוח הכללי. אם אתה מפרסם מודעה קופצת דרך משרד פרסום, מסור גם את כתובתך.

הזדרז, המבצע מוגבל עד גמר המלאי.

הלוח הכללי

ידיעות אחרונות

החל מיום ו' 19.6.87

הטלפון אינו מפסיק לצלצל

ה„לביא" של חיל הים?

על סמך הערכה זו, ועל סמך ההתפתחות הטכנולוגית החזויה בציי העולם ומדינות ערב, גובשה תכנית הצטיידות עתידית לחיל הים בכלים שיחליפו את ספינות ה„סער" המתיישנות בשנות ה־80.

דובר אז, בין היתר, על ספינות סיור גדולות בנפח של כ־850 טון, חמושות בטילים ומוגנות היטב באמצעי לוחמה אלקטרונית. אלו יחליפו את ספינות ה„סער 4" (שנפחן כ־400 טון) המתיישנות כעמוד השדרה המבצעי של חיל הים לטווחים ארוכים יותר ולשהייה ארוכה בים בשעת הצורך. וככל שגדולה הספינה כן גדלה יכולתה לשהות ולתפקד בתנאי ים קשים ולשאת מערכות נשק ואלקטרוניקה רבות יותר להתקפה ולהגנה).

את „הסער 5" דחף זאב אלמוג, מי שהיה מפקד חיל הים ● עייזר וייצמן שלח אותו חזרה אל שולחן התיכנון ● רפאל איתן לא היה נלהב ● היחידה לתכנון לאומי בחנה את הרעיון והמליצה בחום לשר הביטחון אריק שרון לדחות אותו ● אבל אלמוג חיכה בסבלנות

■■■

בינתיים הוחלף מפקד חיל הים, ולזאב אלמוג, שנתמנה במקומו, היתה תפישה אחרת של משימות חיל הים ושיטות ביצוען. להערכתו נשקפה סכנה מיידית וחמורה לעורק האספקה הימית לישראל, בין השאר מצד לוב ואלג'יר. סכנה שצריך היה לדעתו לקדמה באמצעות נוכחות ימית ישראלית מתמדת.

כדי למלא משימה זו הזמין אלמוג תכנון של ספינה גדולה, בנפח של כ־1200 טון, שתהיה מסוגלת לשהייה ארוכה בתנאי ים קשים ולהתמודד לבדה מול מספר ספינות טילים חדישות כמו אלה שרוכשת לוב במערב.

כך נולדה ה„סער 5". עייזר וייצמן, שהיה שר הביטחון הראשון שבפניו הוצגה ה„סער 5" שלח את זאב אלמוג חזרה אל שולחן התיכנון. גם הרמטכ"ל דאז, רפאל איתן, לא היה נלהב לרעיון ה„סער 5" ודחה אותו.

זאב אלמוג: ניסה את מזלו אצל משה ארנס, והצליח (צילם: שלום־ברטל)

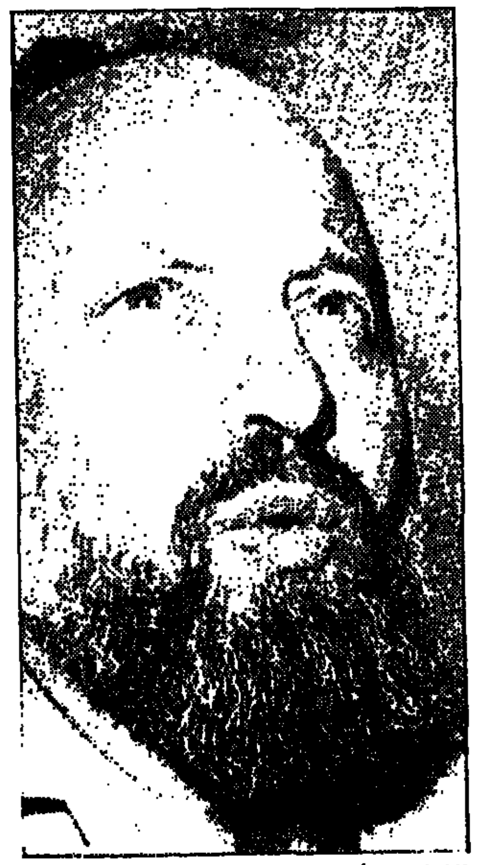
מפקד חיל הים אברהם בן שושן: בעבר התנגד, היום דורש (צילם: מיכאל קרמר)

אבל זאב אלמוג לא נואש וניסה שנית כאשר וייצמן התפטר ומנחם בגין תפס את מקומו במשרד הביטחון. בגין, כשם שהתרשם עמוקות מטיעוני מפקד חיל האוויר בעניין מנוע גדול יותר ל„לביא", התרשם גם מטיעוני מפקד חיל הים ונתן להבין שהוא תומך ב„סער 5".

התכנון התחדש ונמשך עד שב־1981 נתמנה אריק שרון לשר הביטחון. הימים היו ימי פינוי סיני, ולזאב אלמוג נוסף טיעון חדש. לדעתו נשקפה עתה סכנה גדולה מבעבר לעורק האספקה הימי של ישראל בגלל אובדן שרם א־שייח.

הדרך לענות על איום זה היתה לדעת אלמוג לתבוע מארה"ב כספים להקמת נמל שלישי לא הרחק מרצועת עזה, ולבנות מספר רב של „סער 5". נוכחותם בים תרתיע את הערבים מלתקוף, ותיתן לנו אתרעה אם ינסו לעשות כן.

בנוסף על כך ביקש אלמוג תקציב לתכנון מקורי של מסוקים שיוצבו על הספינות, ואשר יתנו להן כושר פעולה „מעבר לאופק" (ע"י הכוונת הטילים כמו ה„הרפון", המסוגל לפגוע בטווח 120 ק"מ עם הכוונה מוטסת), מודיעין טוב יותר, וכושר לגילוי ולחימה בצוללות.

היחידה לתכנון לאומי שבראשה עמד האלוף אברשה טמיר בחנה את הרעיון והמליצה בחום לשר הביטחון לדחות אותו. בעיקר מנימוקים תקציביים.

אריק קיבל את ההמלצה, ודחה הן את רעיון הנמל השלישי והן את ה„סער 5", אולם אישר לחיל הים רכישה והתקנה נסיונית של מסוקים (מדגם ימי קיים) על ספינות ה„סער" הנמצאות כבר בידי חיל הים. פרוייקט המסוקים בוצע והוא נחשב להצלחה.

אבל זאב אלמוג לא אמר עדיין את מילתו האחרונה. הוא חיכה בסבלנות שנתיים, וכשנאלץ אריק שרון לפרוש ממשרד הביטחון בעקבות פרשת סברה ושתילה, ניסה את מזלו אצל משה ארנס.

■■■

הפעם הצליח הדבר בידו, לפחות חלקית. אישיות שעקבה מקרוב אחרי הדיונים אז טוענת כי ארנס, שהיה שקוע ראשו ורובו ב„לביא" פשוט רצה לנער את מפקד חיל הים העקשן מעל גבו.

הוא סירב עם זאת לתת אישור מלא לפרוייקט, אך היה מוכן להקציב 18 מיליון דולר לתכנון מקדמי מפורט של ה„סער 5".

התקציב הזה תפח עד מהרה ל־25 מיליון דולר ובמצב זה מצא יצחק רבין את הפרוייקט כאשר נכנס בשלהי 1984 למשרד הביטחון. לרבין לקח קצת זמן ללמוד, אבל הפעם נמצא לזאב אלמוג תנא דמסייע בדמות הרמטכ"ל משה לוי. בניגוד לרפול תמך הלה בפרוייקט ודחק בשר הביטחון להחליט.

בינתיים התחלף מפקד חיל הים. וגם אברהם בן שושן, שב־1979 התנגד לתפיסה שביסוד ה„סער 5", תומך היום – ודורש בצורה נמרצת – לבנות את הספינה שבעבר התנגד לה. אלא שנימוקיו היום שונים מנימוקיו המקוריים של זאב אלמוג.

בניגוד לקודמו בתפקיד אין בן־שושן סבור שחיל הים צריך לקיים נוכחות קבועה בים. הוא ד[illegible] לתפישה המקורית שהגנת חופי ישראל ה[illegible] המשימה הראשונית של חיל הים, וכי יש לע[illegible] זאת באמצעים התקפיים והגנתיים כאחד. [illegible] עורק האספקה הימי באה אצלו במקום שלישי.

את הצורך ב„סער 5" הגדולה והיקרה ה[illegible] מסביר באיום: במספר ספינות הטילים והצוללות החרישות שבידי ציי ערב, ובעקר בטכנולוגיית [illegible] הנשק הימיים והאוויריים שהתפתחה ועוד תתפתח ואשר מחייבת אמצעי התגוננות מגוונים.

לדבריו צריכה ספינת הטילים העתידה של חיל הים להיות מסוגלת להתמודד עם מגוון של למעלה מ־15 טילי ים־ים, ואוויריים חדישים המצויים בזירה. בעוד שבמלחמת יום הכיפורים עמדו מול ספינות חיל הים טילי ה„סטיקס" הסובייטיים המגושמים מן הדגמים הראשונים, מסוגלים הטילים המערביים והסובייטיים של היום להגיע מעבר ל־100 ק"מ, והם מצויידים באמצעי ביות מתוחכמים ומגוונים המחייבים אמצעי „הגנה קשה" ולוחמה אלקטרונית מתוחכמים ומגוונים לא פחות.

כדי לשים מערכות לוחמה אלקטרונית חדישות, תותחי „פלנקס", וטילים נגד טילים מדגם „ברק" על ספינה, ובנוסף לכך להציב עליה מספר סביר של טילי התקפה („גבריאל", „הרפון"), נחוצה פלטפורמה גדולה. אם נוסיף על כך גם מערכות ללחימה נגד צוללות, מערכות שליטה ובקרה, ואת המסוק, נראה שאין מנוס מלבנות ספינה בגודל של ה„סער 5".

מתנגדי ה„סער 5" טוענים: לא כך. הם אינם מתווכחים יותר על משימות חיל הים, ומקבלים את תפישתו המפוכחת של בן־שושן.

אבל לדעתם יאפשר „מיקס" של סנפיריות, ספינות „סער 4" משופרות וצוללות, לבצע את משימותיו של חיל הים בצורה טובה יותר ובפחות כסף. במחיר של ספינת „סער 5" אחת מייצור סדרתי (80 מיליון דולר), אפשר לקנות קרוב לשלוש סנפיריות ויותר מספינת „סער 4" משופרת אחת.

■■■

כנגד זאת טוען היום חיל הים, כי הסנפיריות וה„סער 4" יהיו טרף קל בשדה הקרב העתידי, ולא יהיו מסוגלות לבצע את משימותיהן בהצלחה, בלי גיבוי של לפחות מספר מוגבל של ספינות „סער 5" המצויידות במילה האחרונה של הציוד ההגנתי וההתקפי – בין השאר, נגד צוללות – הקיים היום.

בתשובה על הטענה כי הפלטפורמה היום חשובה פחות ממערכת הנשק, מוכיחים לך אנשי חיל הים כי מחיר גוף הספינה של ה„סער 5" הוא כשליש ממחיר מערכות הנשק שיהיו עליה ומחיר התקנתן. יתרה מזאת. מה שיפותח עבור ה„סער 5" יותקן בסופו של דבר גם על ה„סער 4" הישנות (אחרי התאמה) ויגדיל את כושרן.

נראה שבסיבוב האחרון בקרב על ה„סער 5" [illegible] אנשי חיל הים. בדיונים שנערכו לאחרונה במערכת הביטחון הצליח בן־שושן לשכנע את שר הביטחון ומטה צה"ל כי החלופות שהוצעו ל„סער 5" אינן נותנות אפילו בקירוב תשובה לאיום. תקרית ה„סטארק" עוד חיזקה את טיעוניו.

וכך נכללות היום ארבע ספינות מדגם „סער 5" בתכנית ההצטיידות של צה"ל. מעט מדי ומאוחר מדי, אבל לגבי דידו של חיל הים – הטוב ביותר בתנאים הנוכחיים. קשה מאד לסתור הערכה זו.

הדומה בין סיפור ה„לביא" לסיפורה של ה„סער 5" מתמצה בעיקר בתהליך קבלת ההחלטות [illegible] שליותה שני פרוייקטים מרכזיים ועתירי ממון אלה ועשאם שנויים במחלוקת.

אבל צריך גם לזכור את השונה: ל„סער 5" אין – ולא היתה – חלופה „על המדף" במקום אחר בעולם, ובכל מקרה צריך לבנות ספינות חדשות. בניגוד ל„לביא" אין המממנים, כלומר האמריקנים, חולקים על התפישה המבצעית שביסוד ה„סער 5", וגם לא על הערכת העלות שנעשתה בשיתוף הדוק עימם.

צריך גם לזכור, כי אם יופסק פרוייקט ה„סער 5" לא תהיה הפגיעה בתעשייה המקומית קשה כמו במקרה של ה„לביא".

אולם העיקר הוא, שאין כרגע לצה"ל „סל חלופות" ל„סער 5" המשכנע ביתרונותיו המבצעיים [illegible] ובמחירו הזול כמו זה שהוכן עבור ה„לביא". וזו הסיבה שעל אף הספקות תופיע ה„סער 5", כנראה באמצע שנות ה־90, בין המשחרים לטרף באגן המזרחי של הים התיכון.

לוגל
פיתוח הלומדה למחשבי IBM/PC

השתלמויות מורים - קיץ תשמ"ז

נושא ההשתלמות	מועד	מקום
לומדות לבתי ספר יסודיים	5/7-9/7	סמינר אורנים
	12/7-16/7	גליל עליון
מיומנויות למידה וקריאה (הבנת הנקרא)	1/7-2/7	גליל עליון
	8/7-9/7	תל אביב
לשון - תבניות הפועל והשם, חלקי הדיבור	28/6-29/6	תל אביב
מתמטיקה - אנליזה תיאורית - חקר פונקציות	30/6-1/7	טכניון חיפה
	5/7-6/7	תל אביב
	19/8-20/8	תל אביב
פיסיקה - שדה פוטנציאל, אופטיקה פיסיקלית, פיסיקה מודרנית.	12/7-13/7	תל אביב

הרשמה: מסי המקומות מוגבל, נא להרשם בהקדם.
תל אביב - לוגל, בית הלל 1 - לפנות לנטע או גיימי - 03-335271
קרית שמונה - ד. קרית שמונה 10200 עודד, רותי - 06-945658/9

תצלום רדיו: רויטר

שמיר במיקצב אפריקני

*מאת **רוני שקד***
הנלווה למסע ראש הממשלה

כבוד עשו לראש הממשלה בטוגו ובקאמרון: תמונותיו ניתלו ברחובות, מקהלות זימרו בשיבחו בעברית, צ'יפים ריקדו לפניו, וצופי הטלוויזיה קיבלו אותו במנות גדושות ● היו גם כמה קשיי־ניסוח פוליטיים – ופשרה בענייני כשרות: מאכלי דגים

ביקור שמיר באפריקה נולד במלון הילטון בירושלים, בחתונה של אייל, בנו של יונה מרדכי, קבלן ירושלמי המנהל עסקים בליבריה. בין האורחים בחתונה היתה גם משלחת ליברית, שכללה את יו"ר הפרלמנט וארבעה שרים בכירים. חברי המשלחת הביאו עימם מתנות לאייל, מינו את יונה מרדכי לקונסול כבוד של ליבריה בירושלים – והזמינו את ראש־הממשלה לביקור בארצם.

שמיר היה אז בתחילת דרכו כראש־ממשלה. זכר מסעותיו של פרס בעולם היה עוד טרי, והוא קיבל את ההזמנה ברצון. כיוון שכבר אז היה ברור, כי טוגו עומדת לחדש את יחסיה עם ישראל, הורה שמיר ליועציו להסדיר ביקור באפריקה, שיכלול את טוגו, ובמהלכו יוכרז על חידוש יחסיה הדיפלומטיים עם ישראל.

□□□

סיסמאות לאורך המסלול

„סיפרו לי שמכינים קבלת פנים מפוארת. אבל המימדים הפתיעו אותי", אמר ראש־הממשלה בתום הביקור בטוגו: „לא ציפיתי לשירים בעברית".

דומה, שקבלת הפנים של נשיא טוגו, איידמה, השכיחה מליבו של שמיר, לשעה קלה, את הבעיות מבית. המארחים הקפידו לתת לשמיר תחושה, שהוא ראש־ממשלה של מעצמה ממש: תמונות ענק של דיוקנו הוצבו ברחובות העיר, סיסמאות בשיבחו ניתלו לאורך מסלול הנסיעה שלו, ומקהלות אפריקניות זימרו בעברית שירים לשיבחו, שהותאמו ללחנים טוגולזיים. צ'יפים רבים, בלבושם המסורתי, ריקדו לפניו. גם צופי הטלוויזיה בטוגו קיבלו שמיר במנות גדושות.

גם לגברת שמיר היתה ערגה: „כל־כך התרגשתי כאן לשמוע שירים בעברית. חשבתי תחילה שאני לא שומעת טוב. אפילו לא הרגשתי את החום והלחות".

□□□

הכושי עשה את שלו

בטקס קבלת הפנים לשמיר, הכריז טוגולזי יפה־תואר, בעברית צחה, „ברוך הבא לטוגו". מיד אחר־כך, ניגש אלי, לחץ את ידי בחוזקה ואמר: „הכושי עשה את שלו". זה היה כריסטוף אמרוס, חבר הפרלמנט של טוגו ועוזר מיוחד לשר הנוער והספורט. אמרוס הוא האיש שעמד מאחורי הכנת ביקורו של שמיר. לצופי התיטרון בארץ הוא זכור כמי ששיחק לצידו של זאב רווח בתיאטרון הקאמרי במחזה „הכושי עשה את שלו".

„הייתי בישראל בין השנים 1968־1974", סיפר אמרוס. „למדתי עברית באולפן 'עקיבא' אצל הגברת שולמית. סיימתי לימודים במכון וינגייט ועברתי קורסים של הגדנ"ע. במלחמת ששת־הימים הייתי מפקד הג"א של אולפן 'עקיבא', אחר־כך שיחקתי בקאמרי וחזרתי לטוגו. ישראל היא הבית השני שלי, אני מתגעגע".

אמרוס הוא בן 49, אבל נראה צעיר בהרבה. „אחרי מלחמת ששת־הימים", הוא אומר, „הלכתי לכותל בירושלים. רציתי להתפלל בשביל ישראל. הניחו לי תפילין. חשבו שאני יהודי מאתיופיה. אחר־כך שמתי פתק בכותל וביקשתי הצלחה. ברוך־השם, קיבלתי: אני חבר־כנסת בטוגו".

„הנשיא שלנו אוהב את טוגו", הוא אומר, „הוא עובד קשה, כמו גולדה וספיר".

למה מחדשים את היחסים רק עכשיו? אני שואל. אמרוס: „תשאל את רפי אדרי. הוא נפגש עם הנשיא לפני כמה חדשים ואחר־כך פיספס יותר מדי".

אמרוס מרוצה: הביקור הצליח. שמיר אפילו הזמין אותו לתרגם. „הוא היה מבסוט מהעברית שלי", אמר. „הכנתי את השירים ואת הברכות ארבעה ימים בלבד לפני שהגעתם, בהוראת הנשיא".

בחודש אוגוסט, כך נקבע בסיכום בין שמיר ואיידמה, יוחלפו השגרירים בין הארצות. למשלחת הישראלית ברור, כי כריסטוף אמרוס הוא המועמד הטבעי.

□□□

סירחון בית־השימוש

צילם של שמעון פרס והוועידה הבינלאומית רדף אחרי שמיר עד אפריקה. בגלל חילוקי הדיעות בנושא הוועידה, לא יצאו הצדדים בהודעה משותפת. איידמה הדגיש, שארצו תומכת ברעיון הוועידה בחסות האו"ם ובהשתתפות אש"ף. בפמליית שמיר הבהירו מיד, כי מדובר במס שפתיים למדינות ערב.

ראש־הממשלה: „לא באנו לאפריקה כדי לעסוק בנושא הוועידה. אנחנו לא הולכים לשתף פעולה עם טוגו בנושאים בינלאומיים, אלא בנושאים הקשורים בין שתי המדינות בלבד".

בשיחה שניהלו השניים בארבע עיניים ניסה שמיר לשכנע את הנשיא, כי אין בחילוקי הדיעות כדי להעיב על היחסים ואין גם צורך לצאת בהודעה משותפת. „הזכרתי לו מה שקורה בארה"ב", סיפר שמיר: „שם, בסיום הביקור, יוצאים הנשיא ואורחו לרחבת הבית הלבן וכל אחד אומר את שלו. גם עם ארה"ב יש לנו חילוקי־דיעות, אבל למרות־זאת, אין הדבר מפריע לשיתוף הפעולה בינינו".

איידמה לא השתכנע. הוא השתמש בפיתגם אפריקני, כדי לרמוז על בעייתה של ישראל: „מי שאיננו ליד בית־השימוש לא יכול להריח את הסירחון".

תחנה נוספת במסעו של שמיר היתה קמרון. אף שחלפו שמונה חודשים מאז חודשו היחסים בין ישראל וקמרון, טרם נשלח שגריר לישראל. בשיחה עם שמיר אמר נשיא קמרון, כי „הבעייה היא שעוד לא נמצא מועמד מתאים".

הישראלים, ששמעו את ההסבר, גיחכו בתחילה. רק אחר־כך הבינו, כי מדובר בטיעון סביר, המתאים לאופיה המיוחד של קמרון. הנשיא נדרש להתחשב ב־270 שבטים ולשמור על איזון כדי למנוע מהומות פנימיות. מינוי שגריר – הנחשב בקמרון למשרה בכירה – עלול ליצור מתיחות. רק אחרי שיתפנו משרות נוספות לתפקידים דומים, נמסר לישראלים, ניתן יהיה למצוא איזון בייצוג היחסי של השבטים ולשמור על יציבות השילטון.

□□□

אז שיאכל דגים

שמיר אוכל הרבה דגים באפריקה – תוצאה מן הצורך לשמור על כשרותו של כל הארוחות המוגשות לו.

שר הנשיאות בטוגו, שהיה ממונה על הנושא, קיבל מיעקב רווח, נציג משרד החוץ בטוגו, רשימה של מאכלים מותרים. כיוון שבטוגו, כמו במדינות אפריקניות אחרות, מקובל להביא בעיות קטנות כגדולות להכרעתו של הנשיא, לא הרג שר הנשיאות מהנוהל, והביא את רשימת המאכלים לנשיא.

כבר למחרת קיבל רווח טלפון משר הנשיאות: „הנשיא מוכן להגיש לכם אוכל כשר כפי שאתם רוצים", הודיע. „הוא רק מבקש הוראות איך להכשיר את המזון".

רווח הסביר לשר באריכות את עקרונות הכשרות. אבל זה, אחרי דקות ספורות, נשבר. „טוב", אמר, „הוא יאכל דגים".

בשביל מה זה טוב

מאת אורלי אזולאי־כץ

במסמך סודי, לנמען בלבד, שהונח בימים אלה על שולחנו של מ"מ ראש־הממשלה, שמעון פרס, כותב שר המשפטים לשעבר, חיים צדוק, כי לא רצוי לקדם את רעיון משאל העם בעיתוי הנוכחי.

על־פי צדוק – שנתבקש על־ידי המנכ"ל המדיני של משרד החוץ, ד"ר יוסי ביילין, להכין חוות־דעת בנושא – אם יתקיים כיום משאל עם יהיה קשה לחייב את הממשלה ליישם את

נניח – כותב חיים צדוק במסמך סודי שהוגש לפרס – נניח שיתקיים משאל עם, ועמדת העבודה תתקבל. גם אז אי אפשר לאלץ את שמיר ללכת לנשיא

תוצאותיו. צדוק מציין, כי אין דרך לאלץ את ראש־הממשלה להתפטר, אם עמדתו לא תתקבל במשאל.

צדוק מעלה במסמך כמה נימוקים נגד משאל העם: משאל כזה, הוא גורס, עדיף שיתקיים בסיומו של תהליך משא־ומתן, ויעמיד להכרעת הציבור הצעה מוגמרת. בעיתוי הנוכחי, כל תוצאה של משאל עם תשאיר פתח לפרשנויות שונות.

נימוק אחר: בעבר, נטתה המערכת הפוליטית בישראל לדחות את רעיון המשאל. במו"מ הקואליציוני, שהתקיים לפני הקמת ממשלות גולדה ורבין, פסלה המפד"ל אפשרות של קיום משאל עם, שיאשר תוצאות משא־ומתן הכרוכות בוויתור על טריטוריה.

פרס, על־אף חוות־הדעת של צדוק, לא ויתר על הרעיון. אם בחודש הקרוב לא יעלה בידי מפלגת העבודה להביא להקדמת הבחירות ישוב הנושא ויעלה על סדר היום.

בישיבת "שרינו" בשבוע שעבר אמרו שרים אחרים, כי יקשה על מפלגת העבודה להעביר בכנסת חוק בנושא, שיהיה בו גם כדי למנוע מן הליכוד להשתמש במשאלי עם בנושאים הנוחים לו דווקא. ■

חפשו את האשה

דדי צוקר, ח"כ ומזכ"ל תנועת רץ, מחפש אשה למקום ריאלי ברשימת התנועה לקראת הכנסת הבאה. לא ייתכן, גורס צוקר, כי רשימת מועמדי רץ תכלול רק אשה אחת במקום ריאלי – שולמית אלוני. "לא ייתכן שנטיף לשוויון, ואצלנו בבית לא ניישם את הדברים", אומר צוקר.

יש לו, כמובן, מועמדת מועדפת, אבל בינתיים הוא שומר את שמה בסוד. ברץ, אגב, מכהנות שלוש נשים בראשי סניפים.

בינתיים, ההכנות בתנועה לקראת הבחירות בעיצומן. בעוד שבועות אחדים תתכנס המועצה, שתקבע את רשימת המועמדים לכנסת. הוזמנו סקרים, נבדקו נתונים, ונפתח משא־ומתן עם משרדי פירסום.

על־פי נתוני רץ, 60 אחוז מהמצביעים עבורה הן נשים בקבוצת הגיל 17־23, ורבים מבוחריה הם מאוכזבי המערך. רץ מבקשת לצרף אליה יותר ויותר בוחרים כאלה, תוך נגיסה במערך.

דדי צוקר משרטט את הפרופיל המשוער של מצביע רץ: צעיר יחסית, בדרך־כלל משכיל, אשכנזי, שירת ביחידה קרבית בצה"ל, בעל עבר ב"שלום עכשיו", וסקפטי מאוד, גם ביחס למפלגה שעבורה הצביע.

ברץ מבוקשים עכשיו פרופילים כאלה. ■

לא רק החיטה, גם הכיפה נשמטה לשר התעשיה והמסחר, אריק שרון, בביקורו השבוע אצל הרבנים הראשיים. שרון, המורגל בביקורים אצל חכמי ש"ס, מוצא, מסתבר, שפה משותפת גם עם רבני המוסד הממלכתי של המדינה: תהיה פשרה (תצלום: זום 77)

חזק יותר

מאת שלמה נקדימון

הצעה להקים יחידה חדשה לבטחון־פנים במסגרת משמר־הגבול או צה"ל, מונחת בימים אלה על שולחנם של שרי הביטחון, העבודה והמשטרה. יחידה זו, אם תוקם, תפעל באזורי יהודה, שומרון וחבל עזה.

סוד גלוי הוא, כי קצינים וחיילים בשירות סדיר ובעיקר במילואים, הנשלחים לשרת ביהודה ושומרון, מתלוננים על אופיה של התעסוקה המבצעית באזור. גם הרמטכ"ל לשעבר, משה לוי, אמר בזמנו, ש"כל פעם שחייל שלנו קשור במגע עם אזרחים, זה רע. זה היה רע בלבנון, וזה רע בשטחים".

בספטמבר אשתקד עלה הנושא בדיון מיוחד שקיימו מנכ"לי משרדי העבודה והרווחה, הביטוח הלאומי והמכון לפריון העבודה. באותו דיון הוצע להעביר את תפקידי הבטחון השוטף בשטחים למשמר הגבול. להצעה – שנולדה בלישכתו של שר העבודה, משה קצב – היה היבט כלכלי מובהק: העסקת משמר־הגבול באיזור תהיה זולה יותר, אמרו המציעים.

גיוס חיילי מילואים לשירות גורם נזק מסויים למשק: שכרם, כידוע, משולם מכספי הביטוח הלאומי. את הכספים הללו ניתן יהיה להקצות, על־פי ההצעה, למישרות נוספות במשמר־הגבול. כך ניתן יהיה לפתור את בעייתם של מובטלים רבים ולחסוך למדינה סכום משמעותי. לדעת המציעים – תעלה גם רמת יעילות הביטחון השוטף.

שר הבטחון, יצחק רבין, בדק את הנושא אצל היועץ הכספי לרמטכ"ל. זה חלק על הערכות

ביחידה המוצעת לשמירת הבטחון בשטחים ידברו ערבית, יחבשו קסדות פלסטיק וייהנו מהוראות אחרות לפתיחה באש. היא תפתור, אולי, גם את בעיית האבטלה

משרד העבודה והרווחה. לדעתו, עלות איש משמר־הגבול גדולה – מכל־מקום אינה קטנה – מעלותו של איש מילואים.

עם־זאת, עקרונית – הגיב רבין על ההצעה בברכה, בתנאי שהאחריות הכוללת לביטחון תשאר בידי צה"ל. בכל מקרה, ההסכמה הסופית צריכה לבוא ממשטרת ישראל. שר המשטרה, חיים בר־לב, הביע נכונות לבדוק את ההצעה.

בינתיים, הטיל קצב על יוסף דוריאל, מנכ"ל המכון לפריון העבודה והייצור, להכין הצעה מגובשת בנושא. דוריאל, יועץ תעשיה וניהול, עורר בעבר סערות, כאשר חשף שחיתויות במיגזר הציבורי והשקעות מיותרות של כספי ציבור.

להלן ממצאיו של דוריאל, בתמצית:

- הפעלת יחידה מקצועית של משמר־הגבול בשירות קבע כדאית למשק יותר מתעסוקה מבצעית של אנשי מילואים.
- חייל שאומן במיוחד לתפקידי בטחון־פנים תורם יותר משני חיילי מילואים "ממוצעים".
- יש להקים יחידה לבטחון פנים (יל"ס) בצה"ל או במשמר הגבול. חיילי יחידה זו ישלטו בשפה הערבית ויהיו בקיאים במנהגי האוכלוסיה שבתוכה יפעלו. היחידה תישא מגינים מיוחדים וקסדות מפלסטיק ונוהלי הפתיחה באש של היחידה יהיו שונים באופן משמעותי מן הנוהלים המקובלים ביחידות צה"ל ובמשטרה, לפי התנאים המיוחדים של מלחמה קשה זו. ■

מכינים אמבוש

מאת חיים שיבי

בשבועיים הקרובים ינסה הליכוד, ככל הנראה, לעשות את כל שביכולתו כדי לרצות את ש"ס ולהעביר בכנסת את התיקון לפקודת ההמרה, הממלא את מקומו של חוק "מיהו יהודי".

בינתיים, ערכו השבוע ב"אגף המודיעין" של הליכוד חשבון מהיר וגיבשו הערכות על מקומות הימצאם של חברי הכנסת בתקופה הנ"ל.

ח"כים רבים בגוש תומכי המערך יוצאים בימים הקרובים לחו"ל. בין הטסים: אורה נמיר, נאווה ארד, גד יעקבי, חיים רמון, אלעזר גרנות ושמחה דיניץ. אלה עשויים להפוך בסיס לניסיון מארב פרלמנטרי של הליכוד.

בהתייעצות שקיימו השבוע השרים לוי, נסים, מודעי וארנס, נידונו, בין היתר, הצורך לזרז את תהליך הדיון בחוק לתיקון פקודת העדות הדתיות ("חוק ההמרה"). הצעת החוק, שהונחה כבר על שולחן הכנסת, נושאת את שמו של ח"כ שמעון בן־שלמה מש"ס. עיקרה: רישום שינוי בדתו של אדם ייעשה רק על־פי אישורה של הרבנות הראשית.

סוכני "מיהו יהודי" המסורתיים של המפלגה הליברלית נתונים בימים אלה בלחצים כבדים:

בליכוד הבטיחו לש"ס את תיקון המרת הדת – וחוששים שלא לקיים. מספיק עם טעמי המצפון, הם אומרים לסרבני הליברלים, ומכינים הפתעה למערך

ח"כ אריאל ויינשטיין, שעמד באחרונה על היקף תופעת נישואי התערובת בארה"ב, החליט לשנות את עמדתו, ולתמוך בשינוי החוק. לח"כים דן תיכון ושרה דורון מזכירים בליכוד שוב ושוב את איחוד המפלגה עם הליכוד. נגמרו ימי ההתלבטות המצפונית בנוסח הליברלי הישן, אומרים להם.

נימוק משכנע נוסף: התיקון המוצע הוא טכני בעיקרו. אפשר להצביע עבורו, או לפחות להיעדר מההצבעה, תוך מינימום של לבטים מצפוניים.

בהנחה שכל ח"כי המערך יוזעקו ויגיעו במועד, קוראים בליכוד את המפה בצורה הבאה:

מצדדי התיקון: 40 – בהנחה שדן תיכון ישוכנע ושרה דורון תיעדר. לאלה יש לצרף 4 קולות בטוחים של התחיה. עם־זאת, בליכוד חוששים שרפול כי יצביע בדרך עצמאית בנושא זה, כפי שכבר עשה בעבר. 12 קולות נוספים למצדדי התיקון מן הסיעות הדתיות, ולאלה יש לצרף את קולו של ח"כ אבוחצירא. סך־הכל: 57 קולות.

לאנשי ש"ס, התובעים פעולה מהירה, אמרו השבוע בליכוד: אם נפעל עכשיו נגיע אולי לתיקו של 58 מול 58, כולל כהנא, שאינו רשאי, בינתיים, להצביע במליאה. על תיקו כזה, אמרו, לא כדאי ללכת. יש להמתין לרגע המתאים.

במערך מודעים היטב למחוייבות הליכוד לש"ס. כל יעדי הטיסה ושעות הטיסה של הח"כים שיצאו לחו"ל נרשמו ונחשבו היטב.

בשביל הליכוד, חוק המרת הדת הוא רגע אמת, מבחינת אמינות הבטחותיו לש"ס. מה שמבטיח, ככל הנראה, עימות בלתי נמנע עם המערך. ■

הפנתר הוורוד

מאת אריאלה רינגל־הופמן

השיחה עם צ'רלי ביטון מתחילה בניסיון לוודא את מספר הבוחרים היהודים שהצביעו עבור רק"ח בבחירות האחרונות. ביטון אומר 18 אלף. במתקדמת, מי כמוהם יודעים מה נעשה ברק"ח, אומרים ארבעת אלפים. מאיר וילנר אומר עשרת אלפים. ביטון, לפיכך, מתפשר.

אם כך, אני אומרת לביטון, אפילו אם נצא מתוך הנחה, שכל היהודים שהצביעו בעד רק"ח בבחירות האחרונות באו מהשכונות – אתה לא הבאת אפילו מנדט אחד. "כן", הוא אומר, "זה דבר ידוע שמעמד הפועלים ואנשי השכונות מצביעים נגד עצמם. הלא הם מצביעים ליכוד". והוא מוסיף: "מה אני, נציג האקדמאים? נציג עורכי־הדין? נציג התעשיינים? אני באתי מהשכונות, ואני מייצג את השכונות".

השבוע חזר ביטון מהונגריה, שם עמד בראש משלחת ישראלית, שנפגשה עם אנשי אש"ף. להוציא את גינוני החיבה ההדדיים, חזר ביטון גם עם הצהרה דרמטית, שבעיתון "זו הדרך" – השבועון של רק"ח – הוגדרה "היסטורית": מחמוד עבאס אבו־מאזן, שעמד בראש משלחת אש"ף, הכריז, כי הצהרת המשלחת הישראלית בזכות הקמת מדינה פלשתינית בצד מדינת ישראל מקובלת על אש"ף, והיא בסיס לפעילות למען השלום.

את הדרך להונגריה התחיל ביטון במוסררה, תחילת שנות ה־70, כשגולדה מאיר, אז ראש־ממשלה, אומרת עליו ועל חבריו למאבק: "הם לא נחמדים". גולדה אמרה גם, פחות או יותר באותו זמן, שאין יישות פלשתינאית. היום ביטון בכנסת, היישות קיימת והוא אף נפגש עמה.

השנים שבהן מבלה צ'רלי ביטון עם העסקנים העבשים של רק"ח, אומרים היריבים במתקדמת, הפכו אותו מפנתר שחור לחתלתול ורדרד. השבוע, בהונגריה, חשף החתול ציפורניים

מהצמיגים הבוערים של מוסררה הגיע ביטון עם סעדיה מרציאנו לכנסת. אחר־כך התפצל הכוח: ביטון הלך לרק"ח, מרציאנו לשל"י. "השנים שבהן ביטון מבלה עם חבורת העסקנים העבשים והמשעממים של רק"ח", אומר היום דובר המתקדמת, חיים הנגבי, "הפכו אותו מפנתר שחור לחתלתול ורדרד".

"אין סתירה", אומר ביטון, מאומן היטב. "ככל שהסיכוי לשלום מתרחק, המצב בשכונות נהיה עלוב יותר, תקציב ההוצאות הצבאיות הולך וגדל, תקציב הרווחה מידלדל, ולכן אנו מחוייבים להאבק קודם למען השלום".

מבעד לרמקול הממוקם על קיר חדרה של רק"ח בכנסת, עולה קולו של יאיר צבן. הוא מדבר על מצוקת הקשישים, על מה שביטון מכנה "תקציב רווחה מרודלדל". אחרי צבן מדבר וילנר. ביטון טס למליאה. "איבדתם כל מצפון, כל רגש אנושי", אומר וילנר למליאה הריקה, מקצר בדבריו. כשהוא מסיים, ביטון יוצא.

במה טיפל ביטון בשנה האחרונה? – "אני שותף לכל מה שקורה בארץ הזו". לא זוכר בדיוק איזה הצעות חוק העלתה המפלגה שלו. עוברים על הניירת: הצעת חוק נגד הגזענות, חוק תגמולים לחסידי אומות העולם, חוק שכר מינימום, חוק התפזרות הכנסת, משהו בקשר לרדיפות הנאצים, הצעת חוק שמורת הטבע הר־מירון.

ביטון של הכפכפים, המדבר עם הפנים לקיר המליאה, שמביא סל מצרכים לכנסת, ונאשם – כמו רובין הוד – בגניבת מוצרי־חלב כדי לחלקם לעניים, הוא היום ח"כ, שהפעילות המשמעותית ביותר שלו בשנה האחרונה היא דווקא הנסיעה להונגריה.

"אני", אומר ביטון, "הייתי מאושר אם הממשלה היתה לוקחת את ניהול המגעים לידיים, אבל היא לא עושה את זה. ורק אחר־כך מתאחדים גאולה כהן ואבו־חצירא ויוצאים נגד המפגשים. אז מה אפשר ללמוד מזה?"

בכנסת, כשהוא חוצה את המסדרון, ביטון הוא עדיין עוף מוזר, המושך אליו את מי שעובר שם. נציג אחת הרשימות הדתיות, הגר בבית־אל, שואל אותו מדוע לא שלח לו איגרת מהונגריה. "לא ידעתי שיש דואר אצלכם", אומר ביטון. ■

פוזה לצלמים: צ'רלי ביטון, ח"כ, מקיים מגע עם מחמוד עבאס אבו־מאזן, איש אש"ף (תצלום: אנדרה ברוטמן)

הקושי שבקושיות

מאת בינה ברזל

לפני כחודש הציע השר משה קצב לקיים משאל עם על קיום הוועידה הבינלאומית, במקום "לטרטר" את ישראל בבחירות מוקדמות. בישיבת שרי הליכוד לא התלהבו מן הרעיון. שמיר דחה אותו.

רק כדי לנסח את השאלה המסובכת שתוצג במשאל העם, מחייכים בליכוד, יהיה צורך לכנס ועידה בינלאומית

לפני שבוע שב הרעיון ועלה, הפעם על־ידי שמעון פרס. כאשר שמע על־כך שמיר, רטן: "יש קושי בכך, יש קושי".

הקושי, מסתבר, טמון בניסוח השאלה שתוצג לעם ישראל במשאל הזה. האם יתבקש האזרח לחוות דעתו על ועידה שפתיחתה בינלאומית והמשכה במו"מ ישיר, שתקדם את תהליך השלום – כמו שגורס המערך; או שיישאל אם יש ללכת לוועידה בינלאומית, שכל משתתפיה דוגלים בנסיגת ישראל מכל השטחים, ואשר תנסה לכפות זאת על ישראל – כמו שגורס הליכוד.

רק כדי לנסח את השאלה, מחייכים בליכוד, יהיה צורך לכנס ועידה בינלאומית. ■

תיק משפטים, אולי?

היחיד שתקף את פרס שלוש פעמים בשבועות האחרונים הוא יצחק מודעי, שר בלי תיק.

בליכוד אומרים: "מה הפלא – הוא פגוע. הווטו שמטיל המערך על העברת תיק המשפטים לידיו מוציא אותו מן הכלים".

"מודעי במצב רוח איום", אמר יצחק שמיר באחד הכינוסים האחרונים של שרי הליכוד. ובפנותו אל השר חיים קורפו שאל: "אולי תקבל את תיק המשפטים ומודעי יקבל את התחבורה?".

בעבר סירב קורפו לעזוב את המשרד החביב עליו ולהתמקם במשרד חדש, שבו לא יספיק להתבסס כראוי עד הבחירות הקרובות. שמיר, אומרים, ממשיך ללחוץ עליו.

אחד משרי הליכוד אמר השבוע: "מודעי תוקף את פרס, אבל הוא מתכוון להפעיל בכך לחץ על שמיר, שילחץ על פרס". ■

גבר מושך

בחרות פועלים באחרונה בחשאי להבטיח את הכללתו של ראש עיריית תל־אביב, שלמה להט (צ'יץ') ברשימת הליכוד לכנסת הבאה, במקום ריאלי.

כוח המשיכה של להט בתל־אביב, מאמינים בליכוד, יפעל גם בבחירות בכנסת.

בעיה אחת טרם נפתרה: על חשבון מי יכנס צ'יץ' לרשימה. בחרות טוענים כי על הליברלים לפנות לו את אחד המקומות ששוריינו עבורם.

המשך יבוא. ■

שמעון פרס, השבוע, בסיור בצפון, בשיחה בלתי פורמלית עם ילדים. עדיין לא לצרכי בחירות (תצלום: חנניה הרמן)

הזיקה נחלשת

סקר של המכון ליחסים אמריקנים־יהודים־ישראלים: היהודים בארה"ב חדלו לראות את ישראל באמצעות משקפיים ורודים

מאת אראל גינאי, וושינגטון

"ככל שחולף הזמן, יהודים אמריקניים חשים זיקה פחותה לישראל. כך מראה, למרבה הצער, סקר שנערך באחרונה מטעם המכון ליחסים אמריקניים־יהודיים־ישראליים, שהייתי ארבע שנים היושב־ראש שלו, כך אומר סטיוארט אייזנשטאט, מי שהיה יועצו הראשי של הנשיא קרטר לענייני פנים.

לעומת ממצאי הסקרים ב־1981 וב־1983, החלשת הזיקה לישראל חמורה במיוחד בקרב הצעירים. הסקר מראה, כי פחות יהודים רואים עצמם ציונים, פחות מספר היהודים, שמקדישים תשומת־לב מיוחדת למאמרים על ישראל; פחות יהודים חשים, כי ישראל היא חלק חשוב מאוד של מהותם היהודית. ומה שמדהים במיוחד, פחות יהודים מאמינים עתה, שאם ישראל תיהרס, זו תהיה טרגדיה אישית חמורה בחייהם.

מדוע זה קרה?

"אני חושב, שהיהודים האמריקניים נטו לראות את ישראל באמצעות משקפיים ורודים שהפכו עתה למשקפיים שחורים. האב־טיפוס הישראלי היה בעיניהם קיבוצניק מאושר שרוקד בלילה סביב המדורה; צבא שניצח בכל המלחמות; מנהיגים חכמים, שכל החלטותיהם נכונות והם נותנים ביטוי לערכי היהדות. עתה, ב־1987, יהודים רבים עברו לקיצוניות השניה ורואים את ישראל באמצעות סטראוטיפ לא פחות בלתי־מציאותי כמו מדינה במצור, משופעת בטרוריזם וטרודה בבעיות שאין להן פתרון".

■■■

המכון, שאייזנשטאט עמד בראשו, נוסד במיוחד על־ידי הוועד היהודי האמריקני, כדי לבחון את מיכלול היחסים בין ישראל ובין יהדות ארה"ב. הוא אינו בטוח, שבצד הישראלי המצב יותר טוב. "מנהיגים פוליטיים ישראליים, כך נדמה, נוטים לראות את יהדות אמריקה כמכשיר לגיוס כספים ותמיכה פוליטית לעמדתם, ולא הרבה יותר מזה. אנו בבחינת משאב שיש להשתמש בו ולא לטפחו. וכאשר קהילה זו מערערת על החלטות ישראליות, כמו בפרשת פולארד, הם רואים קהילה זו כמיטרד".

על כן, אייזנשטאט מודאג. על יסוד המחקרים והסקרים שבוצעו במכון הוא סבור, כי "נשקפת לנו סכנה של קיטוב – החמור ביותר מאז יסוד המדינה. העניינים ילכו ויחמירו ככל שהדור הצעיר של היהודים האמריקניים, המזדהים פחות עם ישראל, יתפסו מקומות מרכזיים בקהילה היהודית, בעוד שישראל תהיה לארץ בעלת רוב ספרדי, שמנהיגותה תבוא ממשפחות בעלות רקע צפון־אפריקני וערבי. הדור החדש של המנהיגים הישראליים עלול להבין את היהודים האמריקניים אף פחות מאשר ההנהגה הנוכחית ויתכן, שאפילו אנגלית שוטפת לא ידברו. האפשרויות של אי־הבנות, שכבר עכשיו הן רציניות, עוד יגדלו".

ואולם, אפילו בלי מבט לעתיד הרחוק יותר, גלוי לעין, שיהודי ארה"ב משקיפים בצער עמוק על השערוריות בישראל, על אי־יכולתה להגיע לקונסנסוס על גבולותיה הרצויים ועל עתידם של הפלשתינים החיים תחת שליטתה. למותר לפרט, מה דעתם על המחזה התמוה, שהציגו שליחיהם של ראש הממשלה ושר החוץ, שאחד מהם הטיף נגד הוועידה הבינלאומית והשני בעדה. "בוודאי שאין בכך כדי לעורר כבוד כלפי ישראל וממשלתה", מטעים אייזנשטאט.

■■■

ובכן, במצב זה, מה צריכים היהודים האמריקניים לעשות? לדעתו של הרב ארתור הרצברג – מי שהיה בעבר נשיא ועידת הנשיאים – אין עוד להסס. זמן רב מדי נשמע קולם של הניצים בלבד, בעוד ששני שלישים מן היהודים, שעל פי הסקרים מצדדים בפשרה טריטוריאלית, מילאו פיהם מים, כדי למנוע קרע. עתה עליהם להשמיע קולם בשאלה המרכזית האם על ישראל להישאר מדינת־כיבוש, על כל ההשלכות שיש לכך על החברה הישראלית ועל הלכי הרוח של הנוער הישראלי.

ברור, שהדרך היחידה להתגבר על אובדן הזיקה לישראל, הניכרת בעיקר בקרב הדור הצעיר היא – כפי שמטעים סטיוארט אייזנשטאט – "להניע את היהודים האמריקניים ממעמד של משקיפים פאסיביים על חייה ומאבקיה של ישראל, למעמד של משתתפים פעילים; ממעמד של חותמים על המחאות מטעמי צדקה למעמד של שותפים מעורבים".

מיליונים פה, מיליונים שם

כבר שנתיים חוקרים את המעילות בבנק צפון־אמריקה ועדיין נחשף רק קצה הקרחון ● עשרות מיליוני דולרים התגלגלו לחשבונות רדומים ו"ברחו" ● השבוע הצטרף שם חדש לכתב האישום: עו"ד שמואל ברזל ● אישים פוליטיים וגורמים אחרים לוחצים על החוקרים "להוריד פרופיל" ● מי ברח, מי נתפס, מי דיבר, מי יושב ומי עדיין מהלך חופשי ● סיפור ללא סוף על מעילת־ענק

מאת אריה אבנרי

שנתיים חלפו מאז שנחשפה, בחודש אוגוסט 1985, המעילה הגדולה, עשרות מיליוני דולרים, בבנק צפון־אמריקה והפרשה רחוקה עדיין מסיומה. מסתבר שרק קצה הקרחון נחשף עד כה.

לפי כל הסימנים, צפויים בחודשים הקרובים גילויים מרעישים על מעורבותם הפעילה של אישי־ציבור ידועים, בהם אנשי עסקים ועובדי מדינה בכירים.

עדיין לא נחשפו כל הפרטים סביב אחת השערוריות הגדולות: כיצד זה קרה שבנק צפון־אמריקה, אחד הבנקים שמניותיו ווסתו, קיבל אחרי מפולת המניות הלוואה גדולה בערבות המדינה והשתמש בה, בין השאר, לצורך המשך הוויסות. מסתבר, כי אחרים ממנהלי הבנק ביקשו לנצל זאת כדי להשתלט עליו.

מי שהיה היועץ המשפטי של הבנק, עו"ד שמואל ברזל, מבכירי המשפטנים במדינה, טען באוזני בעבר, כי לא ידע כלל שהבנק ויסת את מניותיו פעם נוספת.

מי כן ידע?

בנקאי בכיר, שטיפל בשעתו בענייני בנק צפון־אמריקה מטעם בנק־ישראל, אמר: "אין זו הפעם הראשונה שבנק קטן מתמוטט במדינה. אבל נדמה לי, שזו הפעם הראשונה שהיתה מעורבות חיצונית כל כך גדולה בענייניו של בנק, לפני ואחרי הנפילה".

לא מיקרה הוא, איפוא, כי בשלב זה נמנע בנק־ישראל, שתפס את בנק צפון־אמריקה מייד אחרי המעילה, מלמכור את הבנק הממשיך להיות פעיל. לקופצים על המציאה נאמר, כי עדיין יש להמתין.

הסביר המישנה למפקחת על הבנקים, ד"ר אמנון גולדשמידט: "אנחנו פועלים במיקרה זה ללא חיפזון ובודקים היטב את כל הנתונים. צריך גם להמתין עד שיסתיימו כל החקירות בפרשה זו".

הדרג המיבצעי

ראשי בנק־ישראל היו נתונים בחודשים האחרונים ללחצים גוברים והולכים מצד אישים פוליטיים וגורמים אחרים שביקשו מהם "להוריד את הפרופיל של הפרשה" – אגב, ראוי לציין כאן, כי הנגיד עצמו, פרופ' מיכאל ברונו, נכנס לתפקידו רק אחרי שהבנק הממלכתי נטל על עצמו את ניהול הבנק שקרס. מסתבר, כי יש מי שמעוניינים בכך שהבדיקה של בנק־ישראל לא תהיה עמוקה מדי וכי לא יועברו מיסמכים נוספים ליחידה לחקירות הונאה של המשטרה, החוקרת את הפרשה זה שנתיים ברציפות.

המיסמכים הבנקאיים הללו עלולים להצביע על אחריותו של הדרג הפוליטי. עד כה נחשפו רק אנשי הדרג המיבצעי שהיו מעורבים בפרשה.

ההלשנה אינה אהודה באף חברה ובעיקר בחברה הדתית אין זה מקובל "לערב זרים" בעניינים הפנימיים. העובדה שבנק צפון־אמריקה היה "בנק דתי" מיום הקמתו, בשלהי 1978, היקשתה איפוא על החקירה. גם בריחתם לחו"ל של שלושה אנשי־מפתח בפרשה זו לא סייעה למשטרה שבאה לחקור את המעילה הגדולה.

הדמות הבולטת בין הבורחים היה משה שטרן, חבר דירקטוריון הבנק ומנהל הסניף הירושלמי הגדול שלו. שטרן נמלט תחילה לניו־יורק, שבה שהה אותה עת יו"ר הדירקטוריון של הבנק יהושע הלפרין. הוא דיווח להלפרין ההתמוטטות ונועץ בו.

מיסתור בישיבה

שטרן האמין, כי הלפרין, שהיה שותפו ב"חברה האמריקנית הירושלמית", ממקימות הבנק, ימצא פיתרון כלשהו לבעיה וינחה אותו בצעדיו הבאים. הוא התאכזב.

מאוחר יותר יספר לי הלפרין על אותה פגישה בנימה של התממות: "נדהמתי לשמוע מפיו של שטרן על מה שהתרחש בבנק מבלי שהיה לי מושג על כך. תפקידי היה שר־החוץ המגייס השקעות ומימון. זו היתה גם הסיבה שלא חששתי לחזור ארצה".

שטרן, נטוש ע"י שותפו, עקר מארה"ב לצרפת והסתתר באחת הישיבות עד שאותר ע"י המשטרה, לפני כשנה וחצי, הוסגר לישראל, נשפט על גניבה ומירמה ונידון לשש שנות מאסר.

הבורחת השניה היא סימה כהן, מזכירת "החברה האמריקנית ירושלמית". היא חשודה כסיוע לניהול מערכת הספרים הכפולה של הבנק, שאיפשרה "לגלגל מהצד" עשרות מיליוני דולרים והברחת חלק מהם לחו"ל. עד כה לא ידוע היכן מסתתרת סימה כהן. החוקרים בוודאי רוצים לשאול אותה לגבי הזהות של כמה אישים ידועים שהיו קשורים עם הבנק.

הבורח השלישי, עו"ד גד רווה, שנטל מהבנק הלוואה של 4.5 מיליוני דולרים, שאי החזרתם סייעה לא במעט להתמוטטות, שוהה כעת באוסטרליה. ההלוואה לרווה ניתנה תוך עקיפת מערכת הפיקוח של בנק־ישראל ונתגלתה רק עם התמוטטות הבנק. בעת נודע, כי רווה שאינו חוזר ארצה לפי שעה, הגיע להסכם עם בנק־ישראל להחזרת הכסף בתשלומים.

עוד לפני שהחקירה המשטרתית הניבה תוצאות מעשיות לגבי המעורבים במעילה, נפתחה בדיקה פנימית ע"י בנק־ישראל, שנסתייע במשרד רואי החשבון בבלי־מילנר. לבודקים נמסרו דו"חות פנימיים ע"י פקידים בכירים בבנק שלא ידעו מה שמתרחש סביבם או שהתעלמו מכך.

את החומר ריכזו המנהל הזמני של הבנק מטעם בנק־ישראל, יוסי ויגרצין, כיום מנהל חברת ההשקעות של כלל, ואב אבלס איש מערכת הפיקוח של בנק־ישראל המכהן כיום כמנהל בנק צפון אמריקה בפועל.

יוסי ויגרצין, המטפל עדיין בענייני בנק צפון־אמריקה ממשרדו בכלל הבטיח חגיגית: "גם אם נמצא שחשבון זה או אחר קשור לאישיות מועדפת, לא נוותר לו".

האומנם?

באחד הדו"חות, שחובר ע"י רואי־החשבון, מוזכרת חברה מיסתורית בשם "בדן", שנרשמה ע"י עורך־הדין שמואל ברזל שהיה בשעתו היועץ המשפטי של הבנק ושימש כממלא מקום דירקטור מאז פטירתו של איירה גילדן, שהיה אחד המייסדים.

חברה מיסתורית

הביקורת הפנימית של בנק־ישראל והרשות לניירות־ערך מתקשים לפי שעה לקבל פרטים מלאים על "בדן", השותפה עם אחד מאנשי העסקים הידועים במדינה בשורה של פרוייקטים. גם ההנהלה הממונה של בנק צפון־אמריקה אינה מצליחה בינתיים לגבות את חובותיה של חברת "בדן" לבנק. המנהל בפועל של הבנק, זאב אבלס, עדיין אופטימי.

כאשר שאלתי בשעתו את עו"ד שמואל ברזל לזהות בעליה של חברה זו סירב בנימוס. "תפקידי כנאמן אוסר עלי לגלות את שמות הבעלים", הסביר. אך חוקרי משטרת ישראל, מסתבר, מתעקשים לחקור לעומק את אחת מפעולותיה של חברה זו.

חקירה אחרת החלה בעיקבות דו"ח רואי־החשבון שהצביע על חשבון מוזר על שם "דקל אינווסטמנט" שבאמצעותו ניתן אשראי לפרוייקט בניה בקניה שבוצע ע"י חברת "אזורים" וחברה אמריקנית בשם "טי. טי. אנד טי. ריאלטי". לא ברור אם וכיצד ניתן לגבות את חובותיה של חברה זו. בהערות לדו"ח, אמר משה מרגושס, מנהל הסניף התל־אביבי של הבנק, שבו התנהל החשבון: "אין לנו כל מידע לגבי טיב חובותיהם של "דקל" ו"טי. טי. אנד טי".

כתב האישום המתוקן שהוגש השבוע נגד יו"ר הדירקטוריון לשעבר של בנק צפון־אמריקה, יהושע הלפרין, שופך אור על החברות המיסתוריות המופיעות במיסמכי הבנק.

עו"ד שמואל ברזל צורף לכתב האישום המתוקן כנאשם מספר 2, כשותף בגניבת 13 מיליון דולר מתוך 20 מיליון הדולר שבגניבתם נאשם הלפרין.

בין היתר נאמר בכתב האישום, כי יהושע הלפרין ושמואל ברזל השלטו על חברה רדומה וחסרת נכסים ובאמצעותה הוציאו כספים מהבנק, לאחר שהסדירו את האישורים הדרושים בתוקף מעמדם בדירקטוריון הבנק.

בעניין אחר נאמר בכתב האישום, כי השניים הקימו, יחד עם חברת "אזורים", חברה משותפת כדי לפתח עסקים בקניה. עפ"י כתב האישום הוציאו הלפרין וברזל מהבנק מיליוני דולרים שלמעשה נגנבו ולא הושקעו כלל בפרוייקטים הללו.

הדו"חות והמיסמכים הפנימיים של הבנק חושפים טפח משיטות גילגול הכספים, שהיקשו מאוד על עבודתם של חוקרי המשטרה שהכינו את החומר שהוגש לפרקליטות מחוז ירושלים, לשם העמדתם לדין של המעורבים במעילה.

נראה, כי את קו הפעולה של מי שהיה ראש היחידה לחקירות הונאה, ניצב בנימין זיגל, שחיפש את "הדגים השמנים" בכל החקירות, ממשיך גם יורשו תת־ניצב יורם גונן.

המשטרה "חיפשה" את יהושע הלפרין שלא השאיר עקבות.

כך היה בפרשת הוויסות שבה התקשו החוקרים להוכיח כי הלפרין הוא זה שבאמת חתם על מיסמך של קבלת ההלוואה לפיצוי בעלי המניות לאחר מפולת המניות. אותם 10 מיליון דולר נגנבו בחלקם.

וכך היה כאשר רואי־החשבון שבדקו את מיסמכי הבנק הביעו תמיהה על חשבון פיקטיבי על שמו של אחד "אברהם בן־שלום".

על כך הם כתבו, בין היתר: "החשבון נפתח בחודש אוקטובר 1983, בטופס הפתיחה אין פרטים כלשהם. למיטב הבנתנו, שימש החשבון חשבון־מעבר לקניית ורכישת מניות הבנק... החשבון קשור כנראה לחשבון בסניף ירושלים על שם סילבן הארט שיתרתו במועד זה הוא 2 מיליון דולר לחובה".

חקירת המשטרה בחשבון זה העלתה בשלב הראשון, כי בנק צפון־אמריקה שוויסת את מניותיו כשאר הבנקים התחמק מהסדר המניות. במקום זאת סוכם, בתיווכם של כמה אישים פוליטיים, שהבנק יקבל ערבות מדינה על הלוואה בסך 10 מיליון דולר, שתינתן באמצעות בנק־הפועלים, לצורך רכישת מניות־ישלו בבורסה ולפייס משקיעים.

מעורבות שרים

בישיבה שבה נתקבלה ההחלטה בדבר מתן ערבות המדינה להלוואה זו נכחו שני שרים שר הכלכלה והתיכנון יעקב מרידור ושר העבודה והרווחה אהרון אוזן, שנימנו על חבריה של ועדת שרים מיוחדת שטיפלה בהשלכות שונות של הוויסות לגבי המערכת הבנקאית.

יתכן שמרידור ואוזן היו צריכים לגלות רגישות יתר למעורבותם בעניין בנק זה, לאור העובדה שלשניהם היו – כך התברר אחר־כך – אינטרסים בבנק.

חברות שבהן יש כיום למרידור ולבני משפחתו חלק, כמו "רסקו", "אטלטיק" ו"יורופיאן לייזר", קיבלו אשראי נדיב מבנק צפון־אמריקה.

איש העסקים ניסים גאון, שהיה בעל מניות בבנק, נהנה מהטבה מסיבית, של מאות אלפי דולרים, בעת חישוב גובה הריבית שהיה צריך לשלם על ההלוואות שנטל מהבנק. גאון היה מקורבה של התנועה שמטעמה שירת אוזן כשר בממשלה. אוזן משמש כיום מנהל העסקים שלו בארץ.

אחד משותפיו לעסקים של מרידור אמר השבוע: "היתה הפרדה מוחלטת בתקופת שירותו הממלכתי בין פעילותו הציבורית לבין העסקים הפרטיים שנוהלו בידי אחרים. כך היה גם בעניין זה".

אהרון אוזן אמר לי: "הייתי חבר בוועדת שרים שטיפלה בענייני הוויסות של כמה בנקים ובנק צפון־אמריקה ביניהם".

למפקחת על הבנקים, גליה מאור, לא היה נעים להודות שהיא נכחה באותה הישיבה שהולידה, למרבה האירוניה, ויסות מניות נוסף. אבל מי שהיה היועץ המשפטי של משרד האוצר וכיום יו"ר הרשות לניירות־ערך, עו"ד אריה מינטקביץ, טען כי עפ"י הפרטיכל שהוא ניהל באותה ישיבה גליה מאור דווקא נכחה.

חשבון רדום

השלב הראשון של החקירה המשטרתית העלה, כי לאחר שנתקבלה ההלוואה מבנק־הפועלים הועברו הכספים חשבון לחשבון עד שהתגלגלו לחשבונו של סילבן הרט, יהודי אמריקני שהיה לו חשבון לא פעיל בסניף הבנק בירושלים. הדבר נעשה ללא ידיעתו או הסכמתו.

הכספים שהיו בחשבון שימשו, בחלקם, לרכישת מניות הבנק בבורסה – ולאחר מכן לוויסותן – במהלך נסיונם של יהושע הלפרין, משה שטרן והדסה מונסה, להשתלט על הבנק. יתר הכסף שימש לביצוע פעולות הונאה שונות בארץ או הוברח לחו"ל.

אחרי שהמשטרה החלה לחשוף את הפרשה, היה ברור ששני הקורבנות הראשונים יהיו משה שטרן שהיה במעצר מאז הסגרתו, והדסה מונסה, מנהלת הבנק בפועל, שנעצרה ושוחררה בערבות גבוהה.

מאחורי הקלעים התנהל מירוץ לחתימת עיסקת־טיעון בין פרקליטו של שטרן עו"ד דן שיינמן, לבין פרקליטה של מונסה עו"ד מיכה קירש. שטרן זכה במירוץ.

בעיסקת הטיעון שנחתמה עם שטרן לפני משפטו הוא התחייב, תמורת מחיקת חלק מסעיפי האישום ודרישה למאסר של 6 שנים בלבד, "למסור הודעה מלאה ובה כל הידוע לו בכל ענייני בנק צפון־אמריקה, האנשים והגופים הקשורים אליו".

חוקרי המשטרה היו מעוניינים בעיקר ששטרן יסייע להם לשים את ידם על יהושע הלפרין, שחמק מידיהם כצלופח, למרות ששמו לא נזכר במפורש בסעיפי העיסקה.

אבל הלפרין נשאר עדיין "יבש", למרות הסערה שקמה בעיקבות חשיפת המעילה בבנק שהוא עמד בראשו. מסתבר כי הלפרין נמנע, במשך שנים, מלחתום בעצמו על מיסמכים. המשטרה ציפתה לשעת כושר.

כאשר בירר חבר־הכנסת עו"ד אהוד אולמרט, אחד מפרקליטיו של הלפרין, אם יש חומר נגד מרשו, נאמר לו, לדבריו, כי אין. כעת מסתבר, כי זה היה חלק מתרגיל ההרדמה של המשטרה.

אגב, אולמרט יעמוד בקרוב במצב לא נעים, כאשר ייאלץ להעיד במשפטו של הלפרין לגבי סכום של 50 אלף דולר שהוא קיבל כהלוואה מכספי הבנק.

וכך יכול היה יהושע הלפרין לעזוב לפני שנה את עולם העסקים ולחזור אל עולם הישיבות. בשיחה עימי טען אז הלפרין, כי מצבו הכספי דחוק והוא נזקק לסיועם של מוסדות צדקה.

הלפרין העריך, כי שטרן לא יפליל אותו, למרות שהוא הפקיד אותו; האמין שהדסה מונסה, שקודמה על־ידו מתפקיד של פקידה זוטרה בבנק לתפקיד מנהלת בפועל, לא תהיה כפויית טובה.

קודם מידע

אבל המשטרה למדה לקח בפרשת שטרן. כאשר ביקש פרקליטה של הדסה מונסה שגם מרשתו תחתום על עיסקת טיעון נאמר לו, כי הפעם יהיה הסדר הפוך. קודם היא תמסור את המידע למשטרה ורק אחר־כך תחתם העיסקה.

אחד מידידיה של מונסה אמר השבוע: "היה חשוב לה מאוד שבמסגרת עיסקת הטיעון שלה ייקבע לה קנס כספי נמוך. עם שטרן סוכם בעיסקת הטיעון על 5 מיליון ש"ח, אבל כאדם שהוכרז קודם לכן כפושט רגל הוא פטור מלשלם קנס זה. הדסה אינה פושטת רגל וכל קנס היה אמור להיות משולם מכיסה".

ואומנם הדסה מונסה "זכתה" במסגרת עיסקת הטיעון, בקנס של כמה אלפי ש"ח בלבד – ונתנה את קצה החוט שהיה דרוש למשטרה, בצורת שמו של איש העסקים הירושלמי מוריס רג'ואן.

על סמך המידע של מונסה נעצר לפני כמה חודשים רג'ואן בנמל־התעופה לוד בדרכו לחו"ל, כחשוד בהברחות מטבע זר לחשבון בנק סודי בחו"ל.

בעת חקירתו במשטרה הודה, כי הפקיד 1.3 מיליון דולר, שנמסרו לו בציריך ע"י הלפרין, בחשבון הבנק שלו. באותה שעה הוא לא ידע, לדבריו, כי הכסף גנוב.

הלפרין שלא ידע עדיין מה מתבשל במשטרה אמר לי אז: "אני חף מפשע. לא עברתי כל עבירה בארץ ולא הברחתי כספים לחו"ל. שנה לפני שהבנק הגיע לפי התהום הוצע לי למכור את מניותי תמורת 10 מיליון דולר, אבל סירבתי. האמנתי בבנק וביכולתו לצאת מהמשבר. אם ינסו להפוך אותי לקורבן של הפרשה, אוכל לפתוח את הפה וכל האמת תצא לאור. אז הכל ייראה אחרת".

השבוע אמר אחד מידידיו הקרובים של הלפרין: "נראה שלא תהיה לו ברירה והוא יצטרך לפתוח את פיו במשפט. הגילויים שלו יוכלו לגרום לרעידת אדמה".

ואומנם, בתיווכם של כמה גורמים ציבוריים נחתמה עיסקת טיעון, השלישית במספר בפרשת בנק צפון־אמריקה. אלא שבניגוד לשתי העיסקות הקודמות, שנסתיימו במאסרם של שטרן ומונסה הופך רג'ואן לעד־מדינה נגד הלפרין שעימו אין למשטרה כל כוונה לחתום על עיסקת טיעון. מבחינתה של המשטרה הוא ה"קודקוד".

בעיסקת עד־המדינה, שבה הודה רג'ואן בכמה עבירות והתחייב להחזיר את הכסף המוברח ארצה ולסגור את החשבון הבלתי־חוקי בבנק "אוניון" בשווייץ, נאמר במפורש: "רג'ואן מתחייב לשמש עד־מדינה ולמסור את כל הידוע לו בפרשיות הנוגעות לבנק, להלפרין ולשאר אנשי ההנהלה".

סעיפים חמורים

בעקבות עיסקה זו, הוגש לבית־המשפט המחוזי בירושלים גיליון אישום נגד יהושע הלפרין שכלל כמה סעיפים חמורים. הלפרין נעצר ושוחרר בערבות של 5 מיליון ש"ח.

עו"ד שמואל ברזל סבר לתומו, כי בכך נתסתיימה הפרשה מבחינתו.

אבל, בראשית השבוע הוא הואשם, יחד עם הלפרין, ברישום כוזב בספרי הבנק לשם הוצאת כספים שניתנו לחברת האחזקות של הבנק, באמצעות חשבונות פיקטיביים ובסיוע להלפרין להטעות את המפקחת על הבנקים.

כדי להחזיר לחברת האחזקות של הבנק את כספי ההלוואה הממשלתית שניתנה בעיקבות מפולת המניות, הוצא מהבנק במירמה, בסיועו של עו"ד ברזל, סכום של 3.5 מיליון דולר – נאמר בכתב האישום.

בסוף השבוע, בשיחה עם ידידים, אמר עו"ד ברזל: "אני משוכנע שאצא זכאי. לא לקחתי לכיסי אגורה אחת מכספי הבנק".

עד שיחל בעוד כמה חודשים משפטם של הלפרין וברזל ייחשפו, לפי כל הסימנים, עוד כמה שכבות מן הקרחון ששמו בנק צפון־אמריקה.

יהושע הלפרין: נזהר מלחתום על מיסמכים (תצלום: יהועם גל)

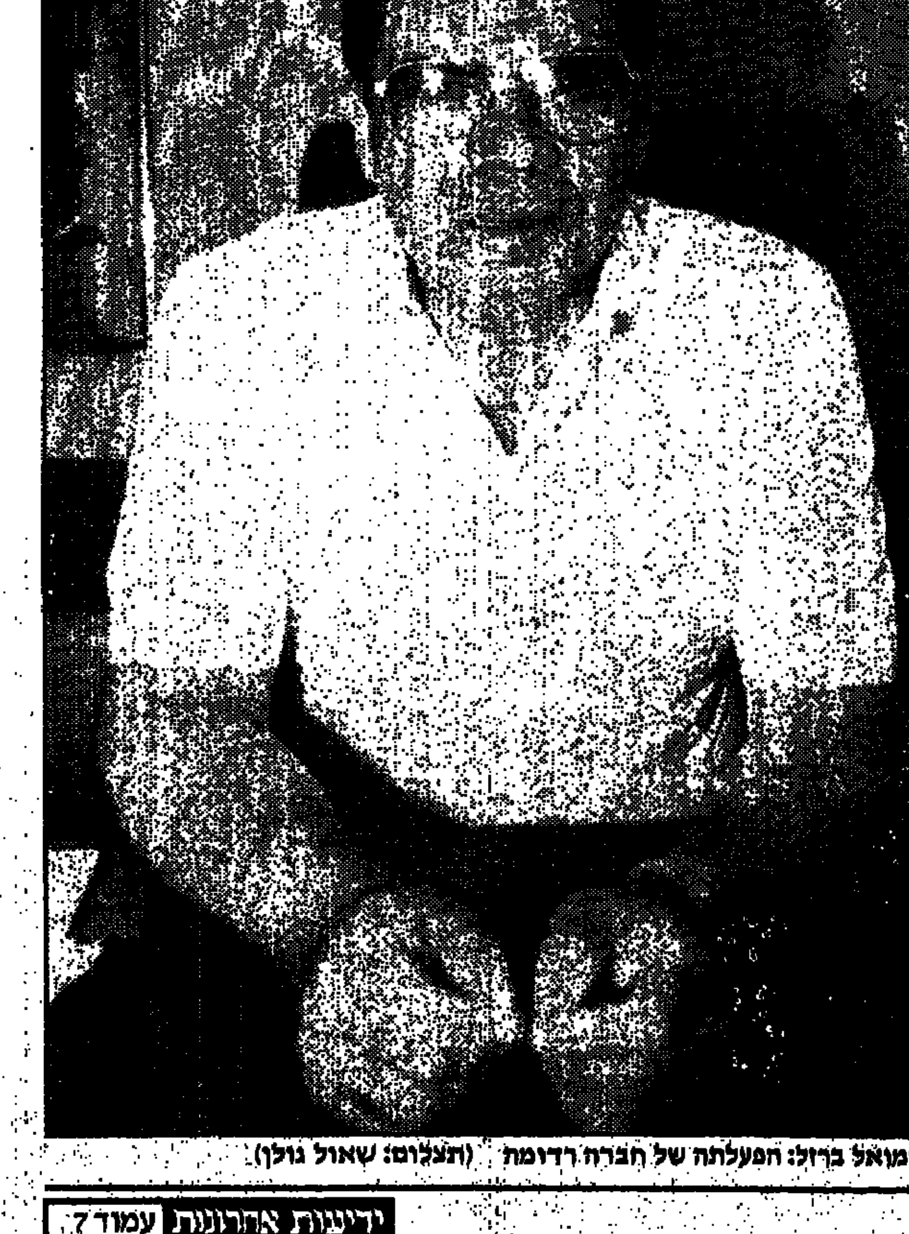

עו"ד שמואל ברזל: הפעלתה של חברה רדומה (תצלום: שאול גולן)

עדי רן, רכז שבט צופי רמת־גן, ששמו נקשר בפרשת חשיש, השבוע: לא הבנתי שאיש ציבור חייב לשמור על טוהר גם בחיים הפרטיים • חבריו לתנועה: נמשיך להוכיח שבצופים מתחנך נוער טוב, אולי בסוף ישכחו מהעניין • „יש מנהיגים בעם שעשו טעויות קשות מאלה", אומרת אחת המדריכות

מאת נעמי גל ושלמה מן

עדי רן מובא למעצר: „מעדתי, בכל מקרה מעדתי. אני לא כועס על אף אחד, אין לי חשק להתחשבן, לא רוצה לנקום". (תצלום: מיכאל קרמר)

צופים 87': נלחמים בפיתויים

ערב החופש הגדול לא חסרים כאבי־ראש לצופים: תקופת מבחני־הבגרות לשיכבה הבוגרת, אמצע ההכנות לטיולי הקיץ, „המחנה הגדול" בכפר־החורש. עכשיו, באמצע הבלגן, רק זה מה שהיה חסר לשבט רמת־גן, שעיתונאים יסתובבו בשטח וינסו לדובב את החבר'ה על פרשת סמים ויחסים עם אחת החניכות, שבה נחשד רכז השבט.

בחדרו בקומה השניה, משתדל יגאל אורן, הרכז החדש, להשתלט על עשרות הפניות של מדריכים ורשג"דים (ראשי־גדוד). זה לא כל־כך פשוט להתגבר על ענייני הגדודים והשיכבות. כ־2,500 צופים וצופות, הסניף הגדול בארץ.

יגאל, חייל משוחרר, בן 22. עוד חודש־חודשיים היה אמור להחליף את עדי רן בתפקיד. ביום שני שעבר, ב־5 אחר־הצהריים, לפני ישיבת מדריכים, הגיעו שני שוטרים. עדי יצא לראות מה העניין.

עכשיו יגאל יושב על כסא הרכז, עדי במעצר־בית בירושלים, אחרי שבעה ימי מעצר.

■■■

אצל האחות בירושלים, עדי רן מוקף בבני־משפחה אוהבים. לא מוציא את האף. מדינת ישראל נגד עדי רן, 26, עד לפני שבועיים רכז שבט צופי רמת־גן. צעיר נאה, צופה בנשמתו. בין דבריו הוא משבץ מושגים, כמו „אהבת הזולת", „לתרום לחברה".

עדי: „אני במעצר־בית בירושלים, כדי שלא אדיח עדויות. אסור לי לדבר עם אנשים הקשורים לעניין. אני מתגעגע נורא לילדים ולבחורה. הם היו כל חיי. הייתי עסוק איתם מבוקר עד ליל. רק בהם.

„יש בי הרבה־הרבה צער על כל העניין. גם צער על הכפשת שמי, אך בעיקר על הכפשת שמה של משפחת הצופים. העובדה שכל העניין הזה התחיל ממידע שמסרו אנשים שהדחתי, איננה רלבנטית לחרטה שלי. החרטה והצער היו הרבה לפני שניתן פירסום לסיפור. לא השכלתי להבין שאיש־ציבור חייב, גם בתוך חייו הפרטיים, לשמור על טוהר. זה חמור כשמדובר באיש־ציבור שעובד עם נוער.

„חשוב לי מאוד לציין, שאין היום בשבט ברמת־גן, ולו גם חניך אחד שמעשן חשיש, או שקשור בצורה כלשהי לסמים. המקום היחיד שבו אין בכלל סמים, הן תנועות הנוער. השבט שריכזתי אין כדוגמתו. חניכים ומדריכים, שעובדים בלי חשבון לזמן ועושים דברים נפלאים. הניסיון להכפיש אותם חורה לי מאוד".

■■■

שבט צופי רמת־גן: מבנה בטון גדול על גבעה צמודה ליד־לבנים. „המצודה" – מכנים אותה בקינאה תנועות־נוער אחרות מהסביבה.

לא יודעים איך לאכול את הפירסומים בעיתונות. מנסים, כמעט בכוח, בהתרגשות, לשכנע אותך שלא היו פה מסיבות־סמים. משתדלים להוכיח שהכל ממלכתם ורוד.

לעזרתם מצטרפת תגבורת, בדמותו של יוסף מרגולין, 77, סגן ראש הנהגת הצופים במשך 42 שנה, ביניהן מפקד שבט רמת־גן. לא כל־כך משתלב בנוף הצעיר של צופי רמת־גן 1987. בסך־הכל בא לראות שהכל בסדר, לתת עצה או שתיים. „הכל בסדר כאן", הוא מנסה להרגיע. כואב לו מה שקרה. בן דור המייסדים, עם התלונה הקבועה – „הנוער של היום זה לא הנוער של פעם".

לנוער של היום כבר נמאס לשמוע את זה. תמי שטיבל, בת 16.5, מדריכה בגדוד „יער": „כל דור אומר את זה על השני". מרגולין בשלו: „כל הרוח במדינה השתנתה. המסירות אינה מסירות, ההתנדבות זה לא מה שהיה".

פה ושם, למרות הגינוי, היו מקרים של הורים שקיבלו את העניין קשה. אב של אחת החניכות עדיין חושש להתיר לבתו להצטרף למחנה בכפר־החורש. „אני די נפחד", אמר למיקי קורן, ראש השבט. קורן ניסתה לשכנע: „אני הייתי נוהגת אחרת".

קורן בעצמה התפטרה בשבוע שעבר מתפקידה. הורים רבים התקשרו וביקשו שלא תעזוב בשעה הקשה. קורן סירבה: „הרגשתי שאני אחראית למה שקורה. השבט יקר לי ואני לא ברוגז, אבל עד שהעניין לא יסתיים אין בכוונתי לשוב לתפקיד".

■■■

הרחק מההתרגשות ברמת־גן, עדי רן, בירושלים, קצת רגוע: „אני צופה מגיל 10. בצבא הייתי בשריון. נלחמתי בלבנון, ראיתי את כל הזוועה. זה אירוע קשה שנשאר ממנו משהו, כשעוברים לעולם אחר. אדם נמוג מהר מאוד. היום מה שקורה לי דומה למצב במלחמה: שם יורים ברוכה, פה בדברים אחרים. אתה כל הזמן במלחמת־קיום.

„מעדתי, בכל מקרה מעדתי. אני לא כועס על אף אחד, אין לי חשק להתחשבן, לא רוצה לנקום. נראה לי שאלה שהביאו עלי את העניין, הם אנשים קטנים. הם לא התמודדו, לא באו נגדי, אלא היבדו עם ילדים קטנים. איחס. הרגשתי שזו לא הרמה שלי.

„המעצר היתה הרגשה מחורבנת. באיזשהו שלב הפסקתי לחשוב על עצמי והתחלתי לראות את האנשים שהיו שם, כאלה שפורצים כדי להשיג סם. יצרתי שם קשר עם כמה אנשים. בחורים צעירים, בערך בגילי, עם חוכמת חיים. מתבטאים בכל נושא ויש להם כבוד ונורמות משלהם. עזרתי לכמה מהם לכתוב מכתבים. רציתי לבכות, כשאחד ביקש ממני לכתוב מכתב ליום־הולדת של בתו.

„המעצר איפשר לי לראות מה זה סמים קשים ובאיזה שיעבוד הם כרוכים. החברה חייבת לעזור לאנשים האלה שנקראים בפינו פושעים. אני רוצה לעשות משהו בשבילם".

■■■

בשיחות הדרכה בשבט, לחניכים מכיתות ד'־ה', נוגעים בבעיית הסמים. מחרידים בהם את השלילי שבעניין. מותר להניח שגם עדי, במרוצת 16 שנה בצופים, דיבר בפני חניכיו על סמים. עכשיו זה כבר לא חשוב.

פעם תנועת־נוער היתה דבר מובן מאליו. היום מגיעים לצופים, לנוער־העובד, לשומר־הצעיר, לבני־עקיבא, כאלה שעומדים בפיתויי טלוויזיה, וידיאו, מחשבים. אולי בעוד דור אחד, פעילות בתנועת־נוער תהיה פחות טיולים וטבע, יותר עניין אלקטרוני.

הנוסח של עשר מידות הצופה, שכל חניך יכול לקרוא בכרטיס החברות שלו, נשמע השבוע קצת חלול, על רקע פרשת עדי. מידה מספר 3: „הצופה חבר מועיל בחברה, אוהב עבודה ועוזר לזולתו". מידה 10: „הצופה טהור בדיבורו ובמעשיו".

מה וכמה נשאר מזה היום?

צחי לוי, 16, רשג"ד „אביב": „לדעתי, הצופה של 1987, מבחינת ערכים, הוא אותו צופה של 1957. ההבדל, שהיום צריך להיאבק נגד פיתויים. היום אנחנו נאבקים על כל חניך. אני חושב שאם הצלחנו לרכז בשבט 2,500 צופים, זו תעודת־כבוד".

תמי שטיבל: „גם אנחנו, כמו נוער שאינו חבר בתנועה, הולכים לדיסקוטקים, אבל לדעתי אנחנו נבדלים מהם בהתנהגות תרבותית יותר. זה שאתה הופך להיות מדריך מוסיף אחריות. אתה מחנך ומשגיח שהחניכים לא יעשו מעשים קלי־דעת".

ומה שעשה עדי?

תמי: „לא צריך להטיל סטיגמה על הצופים, שמשהו רקוב בנו. יש מנהיגים בעם שעשו טעויות קשות מאלה. אם עדי טעה, אי־אפשר להסיק מזה על כל התנועה. תדע, שעבור החניך כל מדריך הוא אליל. אם המדריך אומר אז זה קודש".

שולי נבון, 16, מדריך בגדוד „סער": „כל אחד טועה. זה שבמקרה יצא רכז שבט, זה עבורנו דוגמה רעה, שאנו ננסה ללמוד".

אסי ויזל, 16.5, רשג"ד „אפיק": „התדמית שלנו נפגעה. אבל אנחנו מקווים לשכוח. נכון שיזכרו אותנו עוד הרבה זמן עם עניין הסמים, אבל אנו נתעלם ונמשיך בפעולות להוכיח שבצופים מתחנך נוער טוב, אולי בסוף ישכחו מהעניין".

■■■

עדי רן: „עכשיו, בתקופה קשה כל־כך, צצו המון אנשים – משפחה, קרובים, חברים – שניהלו עבורי את המערכה. כשיצאתי מהכלא, נכנסתי למשבר כי ראיתי שכולם עוסקים בדבר אחד: בי.

„זה קשה לאדם שלא אוהב את הפינוק הזה. פתאום אנשים עוזבים את העבודה, באים, רצים ומשגעים את העולם. לא חשבתי שאנשים יותחו עד כדי כך.

„כאיש חינוך, הייתי צריך לתת דוגמה אישית. אני לא יכול לשלוח חניכים להתרמה לאליט"ן ולהיות חשישניק. קשה לי להגן על עצמי, כי זה מוריד את האמינות. אם זה היה קורה למישהו אחר – הייתי משתולל. כואב לי שתנועת הצופים התנערה ממני. עולמי לא חרב עלי. זאת מכה קשה אבל מתאוששים מכל דבר".

מוזיאון ארץ־ישראל – תל־אביב
(לשעבר – מוזיאון הארץ)

רח' האוניברסיטה, רמת־אביב, טל' 8–03-415244
אוטובוסים: 24, 25, 27, 27א', 74, 79, 13, 45, 6, 86

בקריית המוזיאונים ברמת־אביב – שמונה ביתני תצוגה, חפירות תל־קסילה וגן נופי ואתרי ארץ־ישראל. למוזיאון – ארבע שלוחות – מוזיאונים – בעיר תל־אביב־יפו.
שעות פתיחה: א'–ה' 09.00–13.00, ג' 16.00–19.00, שבת 10.00–13.00.
חנות המוזיאון: א'–ה' 09.30–13.30, 16.00–19.00, ו' 10.00–14.00.
ספריית ארץ־ישראל: א'–ה' 09.00–19.00, ו' 09.00–13.00.

★ ביתן הקרמיקה
ביתן הקרמיקה מציג ומסביר צדדים שונים של הקרמיקה הקדומה. גילוי החרס וראשית מלאכת הקדרות, שיטות יצירתה ועיטוריה וכן היבטים היסטוריים, שימושיים ואמנותיים. על תפקידם של כלי החרס בחיי הבית בתקופת המקרא ניתן ללמוד משחזור של בית־מגורים עתיק.

★ ביתן הזכוכית
לביתן אוסף כלי־זכוכית עתיקים, מהנדירים והיפים בעולם. התצוגה מקיפה תקופה של 3,000 שנה בתולדות ייצור כלי־זכוכית, מראשיתם (המאה הט"ו לפנה"ס) ועד לימי הביניים (מאה ט"ו לספירה).

★ ביתן קדום למטבעות
התצוגה מדגימה את תולדות המטבע והתפתחותם של אמצעי התשלום מזמנים קדומים ועד לימינו, וכן את תולדות ארצנו כפי שהן משתקפות באסמכתאות של מטבעות. משלימים את התצוגה העתקים של יצירות אמנות שונות, תבליטים, ממות ומסמכים, המתארים את הרקע ההיסטורי־תרבותי למטבעות. בביתן ספריית נומיסמטיקה.

★ ביתן לנחושתן
הביתן מציג מכרות ומתכות בארצות המקרא. כיום מוצגים בו ממצאי חפירות וסקרים, שנערכו בבקעת תמנע וכן בערבה ובסיני. באמצעות איורים ושחזורים מודללים, מדורי התצוגה החדשה את סיפור תולדות הפקת הנחושת בערבה ובסיני.

★ „אדם ועמלו"
תצוגה ייחודית של התרבות החומרית המסורתית בארץ־ישראל. מרכז „אדם ועמלו" כולל ביתן המציג כלי־עבודה, שיטות ומיתקני ייצור, שנהגו בארץ מימי קדם ועד לראשית התיעוש המודרני. „כיפות היוצרים" – מבנה משוחזר המציג שוק מזרחי מסורתי ובו בעלי מלאכה שונים, בתוך יין עוד.

★ הביתן לאתנוגרפיה ולפולקלור
חפצי אמנות יהודית, דתית וחילונית, וכן תלבושות מסורתיות של עדות בישראל. באגף הראשי מוצגים תשמישי קדושה, לפי מועדי־ישראל. אגף העדות מציג את אורחות החיים של עדות ישראל על לבושיהן המסורתיים, תכשיטיהן וכלי־ביתן, פריטים ששימשו בטקסי חתונה ועוד.

★ גן נופי ואתרי ארץ־ישראל
בשטח הגובל בכביש חיפה ממערב ובתל־קסילה ממזרח, על פני כ־60 דונם, מוקם גן, שנועד להציג אתרים וקטעי נוף אופייניים לארץ־ישראל. עד כה הושלמו ונפתחו בו האתרים הבאים: בית הבד ע"ש אלוף יקותיאל (קותי) אדם; שרה וזלמנים; רחטים – „רחט השישה" ו„רחט דרר ע"ש רב־אלוף דוד אלעזר; אתר דרכים ומטילת; כיכר שעוני השמש ע"ש רב־אלוף חיים לסקוב; גינת משל יותם.

כיפת הפחח בכיפות היוצרים של מרכז „אדם ועמלו" במוזיאון.

★ חפירות וביתן תל־קסילה
בעיבורו של המוזיאון מתנשא תל־קסילה. אתר עתיק, אשר שמו הקדום לא נודע, הצופן בחובו שרידים של שתים־עשרה שכבות יישוב. למן שנת 1949 נערכות במקום חפירות ארכיאולוגיות הנמשכות לסירוגין עד היום. בביתן שליד החפירות מוצג מבחר ממימצאי החפירות.

★ פלנטריום ע"ש לסקי
בפלנטריום מתקיימות הדגמות בנושאים שונים באסטרונומיה. בעזרת מכשיר הפלנטריום מוצגים גרמי־שמיים ומיגוון רחב של תופעות ותנועות אסטרונומיות. התוכניות הלימודיות בפלנטריום משמשות מבוא לעולם הכוכבים.

★ ספריית ארץ־ישראל
ספריית עיון ובה למעלה מ־30 אלף ספר בנושאי ארץ־ישראל ועם ישראל.

★ חנות המוזיאון
בחנות המוזיאון ניתן לרכוש ספרים, כרזות, גלויות, כלי־קרמיקה וזכוכית, שטיחים, תכשיטים, העתקים (רפליקות) של מוצגים שונים ופריטים אחרים במבחר עשיר. חנייה מוסדרת. אין צורך להיכנס למוזיאון כדי לבקר בחנות.

כיסוי מהודר לראש תורה (קרקש), נמצא, תוניס. בביתן לפולקלור במוזיאון.

שלוחות המוזיאון
מוזיאון לעתיקות ת"א־יפו
רח' מפרץ שלמה 10, יפו העתיקה, טל' 825375
שעות פתיחה: כמו בקריית המוזיאונים, למעט בוקר יום ב'
מוזיאון לתולדות ת"א־יפו
רח' ביאליק 27, ת"א, טל' 653052
שעות פתיחה: כמו בקריית המוזיאונים, למעט בוקר יום ו' ושבת
מוזיאון ישראלי לתיאטרון
רח' מלצ'ט 3, ת"א, טל' 292686
שעות פתיחה: ימים א'–ה' בשעות 09.00 – 13.00
היכל העצמאות
שד' רוטשילד 16, ת"א, טל' 653942
שעות פתיחה: ימים א'–ו' בשעות 09.00 – 13.00

חץ מסילבי קשת
זה כיף, זה?

עד כמה שלא אתאמץ, אינני מצליחה לקנא בעמיתי הנילווים למסעותיהם של ראש הממשלה ושר החוץ.

מה הכיף, למשל, לדווח „צבע" מטורגו, איך שהעם שם יוצא לרחובות לקבל את פני שמיר בשירה וריקודים – בפקודה? או לתאר את המנות בארוחות ממלכתיות?

רוב הזמן, זה השתתפות באירועים רשמיים או המתנה בלובי של בתי מלון, בנסיון, אולי, לקלוט ידיעה בלעדית, ולטוס שעות ממקום אחד לשני.

זהו סמל המעמד של הכתבים המדיניים הבכירים, הנחלקים לשניים. אלה הנוסעים עם פרס, ואלה הנילווים אל שמיר. האחרונים, נדמה, פועלים באווירה רגועה יותר, בגלל ששמיר איננו פעלתן כפרס.

ללוות את פרס, לארצות־הברית, למשל, זה להשתאות לכוחות שלו. איך הוא מספיק כזה. ויחד עם זאת מצליח, הוא ונעריו, לישון במטוס, אחרי שלגמו כוסית ולקחו כדור שינה. זה לא לישון, ובבוקר, ג'ט־לג או לא, להספיק להתקלח, להחליף בגדים ולרוץ אחריו לכל הפגישות, וגם לאלה שאולתרו, מחוץ לתוכנית.

זה להעביר חומר באמצעות מעבד התמלילים הקטן. זה לחכות שעות בוושינגטון במלון מחוץ לחדר שבו הוא נועד לפגישה עם השגריר הסובייטי, המסתיימת בחצות, ומשם לארוב גם לפגישה עם נשיא פורטוגל, ולחזור אתו ב־2 בלילה לניו־יורק.

זה לאלתר, בעוד הוא משוחח עם שולץ בביתו בוושינגטון, כיצד להעביר חומר. לדפוק על דלתם של שכנים חביבים המסכימים שהכתב יתקשר, על חשבון המערכת, לישראל.

•

כל פגישה נמשכת יותר מהמתוכנן. נערי פרס, אורי סביר ונמרוד נוביק, משתדלים לעזור, ככל יכולתם. מסדרים ראיונות אישיים. לעתונאים, בינם לבין עצמם, יש רוח יחידה נעימה – עד שמתחילה העבודה. אז, כל אחד לנפשו. אין חברות. הם עורכים מפקד נוכחות. ואם חסר מישהו, נכנסים ללחץ. מה הוא כבר משיג, שלהם אין.

פה ושם הם מצליחים לתפוס לעצמם שעה לקניות או לפגישות עם חברים מקומיים, וכל הזמן שורר המתח העצבני הישראלי.

זה לחזור ב־6 בבוקר הביתה, לצנוח על הכר, רק כדי להתעורר מצילצול העורך, שלא הסתפק רק בליטרות הנייר ששלחו לו ואולי גם ראיון בלעדי, והוא דורש גם „סכים קטנים" לגליון השבת.

„עם כל הקיטורים", אומר לי מישהו, „זה כיף. ואני מוכן לעשות את זה שוב הרגע".

זה כיף, זה?

מרגרט ת'אצ'ר: אדישות יהירה (תצלום: רויטר)

•

חיילים נגד שתיקה

מי שעשה לי את השבוע, הם שלושת הקצינים ו־28 חיילי המילואים, ששלחו את גילוי הדעת לשר הבטחון, אחרי שסיימו שירות של 24 ימים בחברון.

הם פירטו את כל מעללי המתנחלים. את הפרובוקציות, ההתעללויות שלהם בתושבי העיר הערבים. יחסם והתנהגותם כלפי החיילים.

בארץ המטורפת הזאת זהו אקט של אומץ לב ציבורי, לא פחות מאשר בשדה הקרב. כבר כינו אותם קיבוצניקים שמאלניים ועוכרי ישראל. אולי קיבלו עידוד מדבריו של אלוף מיצנע על הנבלה בדהיישה, והם באו לתבוע את עלבונם של הערבים ושלהם עצמם. בכך שימשו גם פה לחיילים הסדירים הצעירים, שנבצר מהם להתבטא.

פתאום יש הרגשה, שיש גם ראש גדול בצה"ל.

•

סופרמאג

בנצחונה ההיסטורי אך המוזר בבחירות של סופרמאג ת'אצ'ר, מחזירה את בריטניה, בקפיצה נחשונית אחורה, למאה ה־19.

ארץ של מעמדות. של ארונים ומשרתים. של מדיניות „התעשרו נא" לחזקים. ואדישות יהירה לסבלם של המובטלים, העניים, הזקנים והחולים.

מצב של שני עמים. הצפוני המובטל, והדרומי המשגשג, שאותו הנציחה שיטת הבחירות האזורית המוזרה הזאת, שכולם כל כך נכספים אליה כאן. שיטה מעוורת, שאיננה מבטאה את מספר הקולות בפועל.

•

יותר טוב ממנגל

כמובן שיריד הספר זה דבר משובב יותר מאשר חגיגות אחרות למיניהן המאופיינות במנגל ובסטייקים העשנים.

כמובן שיש מקום להשתאות לעובדה כי בארץ הקטנה והמשוגעת הזאת, הודפסו, רק בשנה האחרונה, כ־12 מיליון ספר.

אולם קשה, למיזנטרופית כמוני, שלא לחשוב שאם אנחנו טובים כל כך, איננו יכולים להיות עד כדי כך טובים. האומנם נקראים כל הספרים הנרכשים? ואם כן, איך זה שאנחנו אומה כל כך בלתי תרבותית?

כל הספרים שבעולם וכל הפסטיבלים האמנותיים, לא תורמים לתרבות ההתנהגות ותרבות הדיבור, ותרבות של הבנת הנקרא, ותרבות של הקשבה, ותרבות של סלידה מכוחנות עירומה, ותרבות של צריכה ראוותנית וקולנית.

•

המסר התרבותי

אם איגוד המו"לים, העושה כעת תשדיר פרסום בטלוויזיה לכבוד שבוע הספר, סבור בכך שהוא מבטיח לכל אחד מה שהוא מחפש, בין השאר גם „לאשה המטופחת" – שזהו מסר תרבותי – שילך לעזאזל.

מה הרמז כאן? „מטופחת". בטח מתעניינת באופנה או בבישול או במקרה הטוב, רב־מכר אופנתי.

•

סוחרי הסוסים

הם אפילו לא סוחרי סוסים טובים, אנשי הליכוד. בשביל מה טרחו לקנות את יגאל הורביץ ואבו־חצירא במחיר גבוה כל כך, כשיכלו לקבל את הצבעתם נגד הקדמת הבחירות בחינם?

הרי שניהם אינם מעוניינים בכך. הם לא השתגעו לחרוץ דין מוות פוליטי על עצמם. והם שעשו את עיסקת חייהם, לא הליכוד.

חיילים ומתנחלים: הפרובוקציות וההתעללויות (תצלום: זום 77)

•

שישאל!

אפילו בנושא קליל כמו מכירת תכשיטי הדוכסית מווינדזור, השתמש מיכאל קרפין, ב„מבט שני", באותה הבעה מפחידה ואפוקליפטית. אין, כנראה, מה לעשות נגד זה. אולם מותר לדרוש ממנו, לא לסרס שמות בצורה בוטה ועם בטחון עצמי כזה, בלווית הרגשים וההטעמות האופייניות לו.

אם איננו מסוגל להגות נכון שמות בלועזית – שישאל. זו לא בושה.

•

שמתם לב?

לעובדה המצחיקה, שעם כל התככים, הנכלים והנבזויות במשפחות ד.ר. (ראלאפ־דיינסטי) – יושבים למחרת כולם יחד בארוחת הבוקר, כאילו דבר לא קרה?

הוא לא נחמד

את כישוריו של היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, הכל כבר מכירים. אולם הגיעה העת לנפץ את האמונה הטפלה האומרת, שאולי הוא לא ענק אינטלקטואלי ומשפטי, אבל הוא בחור טוב וחייכן.

הוא היסטרי. הוא צורח ומשתולל בלשכתו בכל פעם שנמתחת עליו ביקורת חדשה. אין הוא מסוגל להשיב עליה בצורה עניינית. הוא יורה ובוכה לסירוגין על הכתבים המשפטיים.

לגדעון אלון מ„הארץ", הכותב על בריחת טובי המוחות של משרד המשפטים, הוא אומר שעיתונו הוציא עליו חוזה, בגלל שבהיותו שופט, פסק פעם נגדו.

גם נעמי לויצקי מ„כותרת ראשית", הוציאה עליו חוזה. הוא קורא לה שלא בפניה, „משומרת" ו„קבלנית להריסה". וכל פעם שהיתה מדברת אתו, היה מודיע לה שאביה, המשפטן הדגול אשר לויצקי, שהיה חברו הטוב, מתהפך בקברו על מה שהיא עושה לו. אלמנתו של לויצקי בכלל לא זוכרת שבעלה המנוח, הכיר אותו אי־פעם.

יוסף חריש: סדקים בקבר

יש לו התעסקות מורבידית נקרופילית עם המתים. לטובה צימוקי מ„דבר", אמר: לפני שאת כותבת, לכי לגבעת־שאול, לכי למצבה של אבא שלך, ותראי שיש שם סדק, מרוב שהוא מתהפך בקברו, ממה שאת עושה לי.

וריאציה על אותו נושא: אבא שלך ואבא שלי, שהיו חברים (האומנם?) בוכים עכשיו יחד בשמים.

כאשר צימוקי התעמתה אתו וביקשה לברר אם אכן כינה אותה בפני אנשי משרדו „בת כלבה" – היה מאוד נבוך.

פרט להתנהגותו הפאראנואידית, אין לאלה הבאים אתו במגע, גם מלה טובה על השימוש שהוא עושה באמת. בלשון המעט, הם אומרים:

„אם הוא היה פינוקיו, האף שלו היה שובר את החלון".

מפחידים אותך!

האמת על יוזמת השלום עם ירדן

יצחק שמיר ומשה ארנס התנגדו להסכם השלום עם מצרים.
היום, הם מתנגדים להסכם שלום עם ירדן.
יצחק שמיר ומשה ארנס ניסו, אז, להפחיד את כולנו שהסכם השלום עם מצרים - יהיה אסון לישראל.
היום, הם זועקים שהסכם שלום עם ירדן יביא אסון על ישראל.
לכן, הם שוב מנסים להפחיד את כולנו - באמצעות מסע תעמולה שכולו מערכת שקרים - על תכנית השלום של שמעון פרס.
כל אחד מאיתנו, החרד לעתיד העם והמדינה - חייב לדעת את האמת מול השקרים.

האמת	השקרים
מסגרת בינלאומית תפתח את המו"מ. **לאחר מכן יהיה מו"מ ישיר - פנים אל פנים - בלי תנאים מוקדמים.**	הליכוד מנסה לשקר לך כאילו לא יהיה משא ומתן ישיר בין ישראל וירדן.
נציגי אש"ף לא ישתתפו. זהו תנאי יסודי בהסכם למו"מ לשלום עם ירדן.	הליכוד משקר ומנסה להפחיד אותך כאילו נציגי אש"ף כן ישתתפו במו"מ.
לא תהיה חזרה לגבולות 1967. ירושלים המאוחדת, בירת ישראל, לא תחולק.	הליכוד מפחיד אותך כאילו מפלגת העבודה מתכננת להחזיר את כל השטחים ולוותר על ירושלים המאוחדת.
בפתיחות ועידת השלום ישתתפו: ארה"ב, בריטניה, צרפת, בריה"מ וסין. **השתתפות בריה"מ וסין תאושר רק אם יקיימו איתנו יחסים דיפלומטיים** ורק אם בריה"מ תשנה את יחסה ליהודים ותתיר להם עליה לישראל.	הליכוד מסתיר ממך עובדות אלה ומנסה להפחיד אותך מפני השתתפות סין ובריה"מ בטענה שאין להם יחסים דיפלומטיים איתנו למרות, שהליכוד יודע היטב כי חידוש היחסים הוא תנאי בלעדי להשתתפותן במו"מ.
המעצמות המשתתפות בועידה לא תוכלנה להתערב במו"מ הישיר **ולא תוכלנה לכפות שום פתרון על הצדדים.** במקרה של הפרת נוהלים אלה מובטח לישראל שארה"ב תפרוש יחד איתה מהועידה ומהמשך המו"מ.	למרות שהליכוד יודע עובדות אלו הוא מנסה להפחיד אותך כאילו המעצמות יכפו עלינו פתרון וכאילו לא תהיה לנו ברירה אלא לקבל כל פתרון.

זוהי האמת וכל האמת, עכשיו אתה יודע.
מעולם לא היה לנו סיכוי טוב יותר.
מעולם לא היה השלום עם ירדן קרוב כל כך.
אסור לבלום את יוזמת השלום.
עם ישראל רוצה בשלום כי שלום הוא גם בטחון.

למען הביטחון
העם בעד יוזמת השלום

מוגש כתומר למחשבה לאזרחי ישראל ע"י מפלגת העבודה

קיסר הטוב, הברפלד הרע

המו"מ על השכר במיגזר הציבורי התחמם השבוע והצמיח גיבור־תקשורת חדש: ראובן בן־עמי, 57, מזכיר הסתדרות עובדי המדינה ● בן־עמי: „אני לא מוטרד משביתה כללית במשק. גם ארידור הגדול הגיע בלילה, בחצות, לוועד הפועל, וחתם על ההסכם, אחרי ארבעה ימי שביתה"

מאת נחמה דואק

מימין: קיסר, נסים, וח"כ אריאל ויינשטיין. מה כל כך מצחיק? (צילום: זום 77)

יום שלישי בבוקר. כמה עשרות מנציגיהם של עובדי המדינה מתקבצים באולם האסיפות של הועד הפועל בבית ההסתדרות. פנים חמורות סבר. בראש הישיבה יושב ראובן בן־עמי, 57, מזכיר הסתדרות עובדי המדינה המאגדת כ־60 אלף עובדים. למעלה ממחצית העובדים מצויים ברמות השכר הנמוכות. למעלה ממחציתם נשים שמשתכרות כ־500 ש"ח בחודש.

ראובן בן־עמי מעלה הצעה לפרישה מהמסגרת הכללית של המשא ומתן ולהליכה עצמאית. הוא אומר, בקול קשה, שההסתדרות אינה מייצגת את עמדות העובדים. שקיסר מדבר כמדינאי ולא כאיש יוניון. שעמדות ההסתדרות מעורפלות ומתונות. שאין ברירה, אלא לצאת למאבק עצמאי ולהשיג את הדברים שחשובים באמת לציבור עובדי המדינה. מחיאות כפיים סוערות.

בזה אחר זה, למעלה מ־20 איש עולים לבמה ומשמיעים דברי ביקורת. ראשי הוועדים שהשתתפו בכינוס מייצגים את כל ענפי השירותים שהאזרחים נהנים מהם – עובדי מסים, בתי חולים ממשלתיים, עבודה ורווחה, בתי דין רבניים, בתי משפט, לשכות בריאות, משרד החקלאות, משרד השיכון, משרד הבריאות ועוד.

בסיום הסכימו על הצעת ההחלטה של בן־עמי. זה הפך מייד לגיבור תקשורת. הוא היה היחיד מבין כל ראש האיגודים המקצועיים, שהוציא מהכוח אל הפועל את האיומים שהאחרים השמיעו בחודשים האחרונים – ללכת למו"מ עצמאי. בצעד קל הוא פנה למשרדו ושם ישב וניסח את לשון המברק שהעביר לשר האוצר, משה נסים, ולממונה על השכר באוצר, הלל דודאי. עיקרי הדברים: אם הדרישה למו"מ עצמאי לא תיענה, ייחשב הדבר כהכרזת סכסוך עבודה מיום שליחת המברק.

עייף, מעט טרוד, הוא מנסה להסביר את צעדו. חוזר על חמשת עיקרי דרישותיו מהאוצר – שכר תחילי שלא יפחת מ־50 אחוז מהשכר הממוצע במשק, עידכון התוספות השקליות והאחוזיות, פריצת תקרת הוותק מעבר ל־30 שנה, פרישת תוספת בת 6.9 אחוזים שקיבלו העובדים (בדרוג האחיד) עד ל־17 אחוזים שקיבלו הדירוגים המקצועיים, קיצור שבוע העבודה והעמדתו על חמישה ימים ב־40 שעות שבועיות.

חיים הברפלד אומר שמשמעות הדרישות האלה היא תוספת שכר של 80 אחוזים, ושהמשק אינו יכול לעמוד בכך.

בן־עמי יודע שהסכם שכר איתו משליך ישירות על עשרות אלפי עובדים נוספים בשרות המדינה שאסור להם להתאגד – אנשי שרות הבטחון הכללי, אנשי המוסד, שוטרים, שרות בתי סוהר. „אני לא מוטרד משביתה כללית במשק. אני יודע שזה נשק טוב. זכור לי שבשנת 1984 ארידור סירב לחתום על הסכם קיבוצי איתנו. בתום ארבעה ימי שביתה הוא, ארידור הגדול, הגיע בלילה, בחצות, לוועד הפועל, וחתם על ההסכם".

בן־עמי אינו היחיד מבין מזכירי האיגודים שטוענים שההסתדרות מתונה מדי. הם מזכירים חטא עבר ומצביעים על הסכם השכר במגזר הציבורי שנחתם בספטמבר שנה שעברה. ההסתדרות יצאה בהכרזה שקיבלו 10 אחוזים, חלקם למפרע. האוצר אמר שעלות ההסכם 2 אחוז בלבד. האיגודים המקצועיים אומרים שההסתדרות מכרה אותם בזול, כדי לחתום חודש מאוחר יותר על הסכם ההצלה של קופת־חולים עם האוצר.

■■■

„תמיד אנחנו רוצים יותר והאוצר פחות", אומר בחיוך מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, „אבל בסוף מסתדרים". ובנימה רצינית יותר יותר: „אלא שהפעם אנחנו רוצים יותר, והממשלה מוכנה לתת אפס. זה אינו בסיס למשא ומתן כלשהו".

בדבריו של קיסר ניכרת עתה מתינות יחסית. כשהיה יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, תחת ירוחם משל, דיבר אחרת. או נהגו לומר, שכשיבוא קיסר, הכל ייראה אחרת. קיסר הגיע, והתברר לו שהתפקיד מכתיב התנהגות מסויימת. שאם הוא רוצה להמשיך בקריירה פוליטית לאחר שתי קדנציות שקבע לעצמו כמזכ"ל, עליו לדאוג ששום כישלון או התבטאות אומללה לא ידבקו בו.

הדבר בולט בעיקר בחודשים האחרונים, כאשר שמו עולה, יותר ויותר, כאחד המועמדים לרשת את ראשות הממשלה בעידן שאחרי פרס ורבין. קיסר שומר על פרופיל נמוך. הוא זה שמתפקד על תקן האיש הטוב, ומגשר בין שר האוצר להברפלד. ואם כל זה משליך על המשא ומתן התשובה – בוודאי. קיסר חזר ואמר בשבועות האחרונים שאין ההסתדרות רוצה בערעור היציבות במשק. שיש להסתדרות אחריות לאומית. שתפקידה להגן על העובד, אך לא לשכוח בדרך את המדינה. שייש להחזיר לעובדים חלק משחיקת שכרם מבלי לפגוע ביציבות. כיצד עושים זאת כאשר האוצר טוען שכל עלייה ריאלית בשכר משמעותה האצת האינפלציה?

קיסר: „היום המדדים נמוכים והאינפלציה נמוכה. אנשים עדיין לא התרגלו לדבר במושגים המתחייבים ממצב זה – לדבר במספרים נמוכים. הרי במה מדובר? רוצים להחזיר לעובדים בשירות הציבורי את רמת השכר שהיתה להם בשנת 1984. לא יותר. אם זה מסתכם בשלושה ארבעה אחוזים, גם זה יפה. חלקם באמצעות מנגנון תוספת היוקר וחלקם בתוספות שכר".

לגבי פרישת הסתדרות עובדי המדינה מהמשא ומתן – „זו זכותם הלגיטימית. האינטרס של העובדים הוא לקבל תוספות שכר ריאליות. יחד עם זאת, מהיכרות עם הנפשות הפועלות, איני מאמין שישיגו יותר מאשר במסגרת מו"מ כולל. ההחלטות הכבדות שקיבלה ההסתדרות במסגרת ההסכם לייצוב המשק, לא היו מתקבלות על ידי איגודים מקצועיים. ככל שיורדים ברמת הדרג המחליט, הדאגה לכלל פוחתת. עמדות קיצוניות אינן אומרות בהכרח הישגים גבוהים, וגם אם ישיגו זאת, הדבר עלול להוביל לחידוש האינפלציה ושכרם יצא בהפסדים".

■■■

מזכיר הסתדרות עובדים גדולה נוספ הוא משה בית דגן. מזכיר כללי של הסתדרות הפקידים זה שנה. חולש על 165 אלף עובדים מהם 135 אלף בשרות הציבורי. מלה שלו משתקת את כל הרשויות המקומות. בתחילת המגעים למשא ומתן השמיע עמדות נוקשות.

הגבר נעים ההליכות בן ה־53, איים שיפרוש מהמו"מ. שהעמדות פשרניות מדי. השבוע שינה טעמו. הביא בפני מוכירות האיגוד שלו הצעה להמשיך במסגרת הקיימת. כעת הוא אומר שמדיניות האגף לאיגוד מקצועי תואמת את הדרישות שלו. „ההסתדרות והאיגודים גיבשו מדיניות שתואמת את היכולת הכלכלית של המדינה לתת תוספות שכר ומתחשבת במגבלות שנוצרו ממיתון האינפלציה".

בית־דגן מעמיד במקום הראשון את קיצור שבוע העבודה. תוספות השכר עומדות רק במקום השני. עכשיו הוא אומר, שהוא מקווה שהעובדים לא ישובו לעבוד עוד 45 שעות שבועיות. בכך כיוון לעובדה שהחל מה־15 ביוני עברו העובדים בשירות הציבורי לעבוד לפי שעות קיץ, משמע – 40 שעות שבועיות. תוקף ההסדר לחודשיים, כמדי שנה. בית־דגן מתכוון להמליץ, באופן חד־צדדי, שגם אם האוצר לא יסכים לכך, לא ישובו העובדים לעבוד 45 שעות בשבוע.

■■■

את תפקיד הרע במו"מ הנוכחי ממלא חיים הברפלד, יו"ר האגף לאיגוד מקצועי. הברפלד מתקיף את האוצר, משמיע איומים. מאיים להשבית

(המשך בעמוד 18)

מה אומר דודאי

מאת גד ליאור

איך בעצם מנהל משרד האוצר – „המשרד של המדינה" – את המשא־ומתן שיכריע כמה שקלים יורמו לחשבון הבנק שלך בשנה הקרובה?

„השנה לא חשבנו שיהיה בכלל מו"מ, שהרי במשא־ומתן של השנה שעברה סיכמנו למעשה את הכל לשנתיים. לא ציפינו לשום בעיות מיוחדות. לכן כל העסק הזה נפל עלינו למעשה די בהפתעה ובמיוחד האיומים האחרונים מצד ההסתדרות", מסביר לי הלל דודאי בשיחה טלפונית מריכבו, בעת שהוא עושה דרכו – ביום עמוס במיוחד – בדרך מירושלים לתל־אביב.

ברגע שנודע באוצר שגם השנה יהיה צורך בניהול מו"מ מייגע עם ההסתדרות, החלו העניינים להתגלגל במהירות:

שר האוצר משה נסים כינס בלשכתו את מנכ"ל המשרד, עמנואל שרון, הממונה על התקציבים באוצר, אהרון פוגל, וכמובן את הממונה על השכר, תוארו הרשמי של הלל דודאי. זאת היתה התייעצות המכרעת. שם סוכם לפני כחודשיים: השנה לא נותנים כלום. אין תוספות שכר. לא תהיה פריצה בתחום הזה. כך, על דעת השר, המנכ"ל ושני הממונים גם יחד.

„הופתענו מאוד מהתביעות של ההסתדרות. בעצם, כולם הופתעו, אני חושב שגם הם בעצמם", אמר פקיד בכיר בלשכת השר נסים. „אמרנו לדודאי: לך למו"מ, דבר איתם, אבל תעמיד אותם מיד על המקום. השנה אין תוספות. 1986 הספיקה לנו. 30 אחוז תוספת־שכר מאז ספטמבר זה הרבה מעל ומעבר למה שהיה צריך לתת".

צוות המו"מ מטעם המעסיקים כולל נציגים מכל מגזרי המעסיקים הציבוריים. יחד עם הלל דודאי מתייצבים לניהול המו"מ גם חיים זוננפלד, נציג נציבות שרות המדינה, וכן נציגים, שרובם אינם קבועים, של מרכז השלטון המקומי, שלוש הערים הגדולות, הסוכנות היהודית והמוסדות להשכלה גבוהה. אלה הם המעסיקים העיקריים במיגזר הציבורי.

כדיונים בין האוצר להסתדרות אין הצבעות. יש למעשה רק שתי דרכים הנהגות לסירוגין: לשבת ולהתדיין, או, רחמנא ליצלן, „לפוצץ" את הדיונים ולפעול במישור של איומים הדדיים.

באוצר אמרו אתמול: „אפשר לגמור את המו"מ השנה בשעתיים. הבעיה היא שההסתדרות לא חפצה בזה. הם צריכים פשוט להבין דבר אחד: גם אנחנו יכולים לקום באמצע הדיון ולעזוב בטריקת־דלת. יש שני צדדים לכל מטבע".

ומה אומר הלל דודאי?

„אני לא מסוגל להעריך, גם אחרי תשע שנות ניסיון, מתי ייגמר המו"מ השנה בלחיצת־יד ובחתימה. בסוף זה הרי תמיד נגמר כך. השאלה היא אם אי־אפשר להגיע בדיוק לאותה חתימה עכשיו, בלי בעיות, שביתות וצרות, במקום לחתום על אותו העניין עצמו בעוד כמה חודשים, אחרי דיונים מתמשכים לאמצע הלילה והרבה הרבה התרגזויות מיותרות".

הרים מטוס

הטייס ישראל יצחקי שיפץ ובנה מוסטאנג בשביל מוזיאון חיל האוויר ובסיועו ● בראשית השנה מכר אותו לאיש עסקים זר ושילשל את הכסף לכיסו ● מנהל המוזיאון, תא"ל (מיל.) יעקב טרנר: „הוליכו אותנו שולל, לקחו לנו מטוס, אנחנו שוקלים צעדים משפטיים נגד הטייס" ● יצחקי: „אני הבעלים ואעשה במטוס מה שאני רוצה – זה לא עסק של אף אחד"

מאת מרדכי גילת, מרסל זוהר ושרה ארנון

לאן נעלם מטוס המוסטאנג היחיד של מוזיאון חיל־האוויר, שהיה מסוגל גם לטוס? האם נגנב, נלקח במירמה, או הוצא מהמוזיאון כחוק? מה בדיוק עלה בגורלו?

במוזיאון חיל־האוויר אין מתלהבים לשוחח על הנושא. מעוניינים לשמור אותו בסוד. השבוע, כאשר הצלחנו לפזר חלק מענני המסתורין המרחפים מעליו, הבנו גם מדוע: מטוס הקרב הישן, בעל הערך הנוסטלגי, כבר אינו בארץ. הוא נמצא עתה בשבדיה. טייס ישראלי, ששיפץ ובנה אותו בשביל המוזיאון, הטיס אותו בראשית השנה לרודוס, מכר אותו לאיש עסקים זר ושילשל את הכסף לכיסו.

המעשה מעורר זעם רב במוזיאון ומנהלו, תת־אלוף (מיל.) יעקב טרנר, מאשר: „הוליכו אותנו שולל. זה נורא. אנחנו שוקלים צעדים משפטיים נגד הטייס. רוצים שהמטוס הזה יחזור לחיל־האוויר".

איתור מטוסים ישנים

בראשית 1975, על רקע הישגיו הטריים יחסית של חיל־האוויר במלחמת יום הכיפורים, טען מפקד החיל דאז, בני פלד, כי לא עושים בארץ די לטיפוח מורשת הקרב של החיל. פלד הגה אז רעיון: בחיל־האוויר יוקם מוזיאון מיוחד, שבו יוצבו מטוסים מכל הדגמים שהיו בשירות החיל. ניהול המוזיאון יופקד בידי עמותה מיוחדת, שתירשם כחוק, ותקבל את מלוא העזרה מחיל־האוויר.

מלאכת הקמת המוזיאון הוטלה אז על אל"מ מיכה כהן, מי שהיה עד 1978 ראש מחלקת תחזוקת מטוסים בחיל־האוויר ולאחר מכן – ראש להק ציוד בדרגת תא"ל. כהן, יחד עם אחרים, החל לעסוק באיתור מטוסים ישנים וחלקי מטוסים, שהיו מפוזרים בבסיסי חיל־האוויר, בקיבוצים ובבתי־ספר ברחבי הארץ.

„פיזור המטוסים", הסביר כהן, „נבע מכך שחיל־האוויר נהג למסור מטוסים ישנים, שהוצאו מהשירות ולא נמצאו להם קונים – למוסדות ציבור, חינוך, ולקיבוצים מעוניינים. חלקם של המטוסים נמסרו למוסדות בהשאלה, לצרכי הדרכה, למשל, אך הבעלות עליהם נשארה בידי חיל־האוויר. כך, למשל, הושאל מטוס מדגם מוסטאנג לבית הספר הטכני „הולץ" בתל־אביב (ראה מסגרת).

מיכה כהן עסק, כלשונו, „בריכוז, בחידושם (של המטוסים) ובהצגתם במסגרת המוזיאון", כאשר „עיקרה של פעילות הקמת המוזיאון, התבססה על פעילות התנדבותית של אנשי העמותה". חיל־האוויר לא הקציב אז לפעילות זו כל תקציב.

„במהלך 1975", כותב כהן בתצהיר שנמסר לפרקליט עמותת חיל־האוויר, עו"ד ישראל קנטור, „התייצב במשרדי טייס לשעבר בחיל־האוויר, רס"ן ישראל יצחקי, וביקש להצטרף לצוות העוסקים במלאכת הקמת המוזיאון. יצחקי אמר לי, כי הוא טייס ריסוס וכי עומד לרשותו זמן פנוי והיכולת לאתר מטוסים ישנים מהאוויר, באזורי הארץ השונים".

יצחקי הותיר אז רושם טוב על מיכה כהן ורושם זה הלך והתחזק, אחרי שהטייס המתנדב החל לפעול, הלכה למעשה, למען המוזיאון: „במסגרת המוזיאון", כותב כהן בתצהירו, „הציע יצחקי לרכוש מטוסים בשביל המוזיאון בעיסקות חליפין עם מוזיאונים וגופים אחרים ברחבי העולם. בין היתר נקשרו ביוזמתו עסקות החליפין הבאות:

א. חיל־האוויר מסר למוזיאון הבריטי את המטוס המצרי מדגם 'יאק 25', שטייסו ערק בזמנו לישראל, וקיבל בתמורה מטוס 'הרוורד' במצב טיסה.

ב. חיל־האוויר קיבל באנגליה מטוס רפיר בתמורה לנשק שלל מיושן.

„פרצנו למוזיאון צה"ל"

כותב התצהיר מוסיף ומספר, כי יצחקי היה זה שהטיס את המטוסים הללו לישראל וכי עשה זאת תוך גילוי אומץ לב ותושיה בלתי מבוטלת. על רקע זה קנה לעצמו הטייס „אהדה רבה" וגם מעמד בתחום הטכני התחזוקתי: „ניתן לומר, כי באותה עת היה יצחקי אחד מעמודי התווך של המוזיאון. הכל רחשו לו אמון מוחלט ולמעשה – כל דלתות חיל־האוויר היו פתוחות בפניו".

בשלהי שנות ה־70, כאשר רס"ן (מיל.) יצחקי „כיכב" כבר במוזיאון, הוא הופיע במשרדו של מיכה כהן והעלה בפניו רעיון נוסף: לשפץ מטוס מדגם מוסטאנג 51־P בשביל המוזיאון. יצחקי סיפר לו, לדבריו, כי בבסיסי חיל־האוויר השונים, בבית־הספר הטכני של חיל־האוויר, במוזיאון צה"ל ובמקומות אחרים, מצויים מטוסים מהדגם הזה וכי „ניתן לאסוף אותם ולהרכיב מהם מוסטאנג אחד בעל כושר טיסה".

„לאחר שהסכמתי לרעיון", כותב כהן, „התחלנו לאסוף ולרכז את המטוסים. כך, למשל, פרצנו למחסן מוזיאון צה"ל, מקום שבו עמד מוסטאנג, ואישרנו ליצחקי לפרק ממנו חלקים הדרושים לשיפוץ המטוס. בהמשך בא יצחקי למשרד והודיע על רצונו לקבל תמורה כלשהיא לעבודתו, בצורה של זכויות במטוס או בדרך אחרת כלשהי".

באותה פגישה, טוען מיכה כהן, הגיעו השניים להסכם בעל פה:

א. חיל־האוויר יעמיד לטובת עבודות שיפוץ ושיקום המטוס כל סיוע שיידרש – לרבות מטוסים, חלקים וחלפים, למעט סיוע כספי.

ב. יצחקי יהיה אחראי על ביצוע הפרוייקט ויבצע את עבודות האיתור, האיסוף והשיפוץ עד להשלמתם והעברת המטוס למוזיאון כשהוא שמיש ובעל כושר טיסה.

ג. המטוס יהיה של מוזיאון חיל־האוויר, יוחזק ויטופל במוזיאון יחד עם כל מטוסי המוזיאון בבסיס חיל־האוויר בחצרים. יעודו יהיה – לטוס במפגנים אוויריים כחלק ממורשת הקרב של החיל.

ד. ליצחקי תהיה הזכות לטוס במטוס בתנאים שיוסכם עליהם בין הצדדים.

תת־אלוף כהן התאמץ איפוא מאוד לסייע לישראל יצחקי במלאכתו וכדי שלהבטחות אלה יהיה גם כיסוי – הורה לצייד את בונה המטוס באישור כניסה מיוחד לבסיסי חיל־האוויר. אישור זה ניתן ליצחקי על־ידי סגן־אלוף גד רכס, מי שהיה בשעתו אחראי לנושא רכש ותחזוקה בחיל־האוויר ובמוזיאון החיל. לפי אישור זה היה יצחקי רשאי להיכנס למחסני חיל־האוויר השונים ולאתר בהם חלקים וציוד לשיפוץ המטוס.

בתצהיר בשבועה מספר רכס, כי פגש את יצחקי לראשונה ביוני 1979 בעת ביקור בשדה־התעופה בהרצליה (שבו נבנה המטוס). „באותו ביקור הציג בפני יצחקי גרוטאות שונות ואמר לי, כי יש ברעתו ובכוונתו לבנות מוסטאנג מגרוטאות אלה. הוא גם ביקש את עזרתי כראש מדור, בהשגת חלקים, חלפים ורכיבים שונים. יצחקי אמר, כי בתמורה לעזרת חיל־האוויר יינתן המטוס במתנה למוזיאון חיל־האוויר ובתמורה הוא יקבל זמן ואפשרות לטוס עליו".

אלפי שעות עבודה

סא"ל רכס, שפרש מחיל־האוויר בסוף שנת 1980, מוסיף ומספר בתצהירו, כי סיפק ליצחקי אבזרים שונים ומערכת רדיו. גירסה זו מקבלת משנה תוקף באמצעות עד נוסף, מיכאל דינאי. דינאי, קפטן בחברת „ארקיע", סייע ליצחקי במשך שלוש שנים בבניית המטוס. הוא השקיע בפרוייקט בהתנדבות אלפי שעות עבודה: ביקר עם יצחקי במחסני חיל־האוויר ברחבי הארץ ויודע מאין נלקחו חלקי המטוס.

משיחות ממושכות שקיימנו עם דינאי עולה, כי מבסיס חיל־האוויר בכפר־סירקין נטל יצחקי, בין היתר, מיכלי דלק, חלקי פח ואלומיניום, משאבה הידראולית, צנרת פנאומטית, צינורות וחלקים מהמערכת ההידראולית של המטוס, מכסים לכנפיים וחלקי כנפיים; מבסיס תל־נוף לקח יצחקי, בין היתר, רדיאטור, פרופלור, ווסת לחץ הידראולי; ומבסיס שדה־דב לקח גוף מטוס, מנוע, קרבורטורים, משאבות יניקה, חלקי מערכות היגוי, לרבות חנאים גלגלות וכבלים ועוד.

„ישראל יצחקי", מספר מיכאל דינאי, „ניהל גם מערכת עניפה של סחר בחלקי חילוף עם סוחרים תעופתיים בעולם ובעיקר בארצות־הברית. בין היתר שלח לאמריקני בשם אנג'לו רג'ינה ארגז מלא חלקי מטוסים כגון: פרופלור, חלקי גוף, גנרטורים, משאבות מים ומשאבות יניקה. בנוסף בשלוחה מכולה מלאה חלקי מוסטאנג שונים לרבות גוף המטוס, מנועים וחלקי כנפיים. הוא קיבל מארצות־הברית במספר משלוחים, חלקים שמישים יקרי ערך ובעלי חשיבות עליונה להשמשת המטוס, ביניהם פרופלור מקורי שמיש, חופת תא הטייס וחלקי מערכות הקשר והשמע במטוס".

ב־83', כאשר מלאכת הבנייה והשיפוץ של המוסטאנג, נשלמה, העביר יצחקי את המטוס למוזיאון חיל־האוויר, פקד אותו שם פעמים רבות והטיס אותו בעצמו. באותו זמן הוא ביקש לרשום את המוסטאנג על שמו במינהל התעופה האזרחי ולצורך זה נדרש להמציא ראיה, כי הוא הבעלים היחיד של המטוס.

„ישראל יצחקי", כותב מיכאל דינאי בתצהיר על הפרשה, „פנה אז לרג'ינה, ידידו מארצות־הברית אשר קיבל בזמנו מטוס מוסטאנג שהיה מוצב בבית הספר 'הולץ' בתל־אביב וקיבל ממנו מכתב. על־פי מכתב זה נתן רג'ינה, לכאורה, את המוסטאנג האמור (של 'הולץ') במתנה ליצחקי. למיטב ידיעתי, המטוס שקיבל רג'ינה מבית־הספר 'הולץ' הועבר לארצות־הברית, שופץ ונמצא שם עד היום. למיטב ידיעתי המטוס הרשום על שם יצחקי איננו כלל אותו מוסטאנג שהועמד לרשות ביה"ס הולץ".

אף־על־פי שלא יכולה להיות מחלוקת, כי „עיקר החלפים של המוסטאנג (כלשון תצהירו של מיכה כהן) מקורם, במישרין או בעקיפין, בחיל־האוויר" – לא טרח חיל־האוויר לרשום את המוסטאנג על שמו. מנהל המוזיאון, תת־אלוף (מיל.) יעקב טרנר, לא טרח לעשות זאת גם אחרי שהמטוס נשא על גופו רישום אזרחי: 4X-AIM. טרנר, כמו אחרים, האמין ביצחקי, לא קרא את כוונותיו ויצר מצב שבו יצחקי יכול היה לעשות את אשר עשה.

בינואר השנה, כאשר המטוס עמד תקופה מסויימת בשדה־דב בתל־אביב, הודיע יצחקי, כי ברעתו להטיס אותו לאנגליה ל... צביעה. למרות שהודעה זו, על פניה, היתה צריכה לעורר חשד, לא הדליק הדבר נורה אדומה אצל ראשי המוזיאון. רק לפני חודשים ספורים, כאשר נתגלה כי טייס הריסוס הממולח הטיס את המוסטאנג במקום לצביעה לאי רודוס, מכר אותו לגורם זר ושילשל את הכסף לכיסו (שווי מטוס כזה נאמד במאות אלפי דולרים) – רק אז התעוררו יעקב טרנר וחבריו מתרדמתם. אלא שאז כבר היה מאוחר.

„לעמותה ניתנה הזדמנות"

כדי לרשום את המטוס בשבדיה, שאליה הגיע המוסטאנג בסופו של דבר, צריכים היו הקונים והמוכרים לדאוג כי רישומו בספר הטיס של מינהל התעופה בישראל – יבוטל. הקונים פנו, איפוא, אל מינהל התעופה כלור, אך זה, לבקשת עמותת מוזיאון חיל־האוויר, עיכב את הביטול.

„לטרנר ולעמותת חיל־האוויר ניתנה הזדמנות לפנות לבית־המשפט, להוכיח בעלות ולגרום בדרך זו להחזרת המטוס לישראל", אומר טייס המתמצא היטב ברזי הפרשה. „אבל, ברגע האחרון ממש, הם נמנעו מנקיטת הצעד הזה. יש לי רושם שאנשי המוזיאון חששו כי מחדליהם, רשלנותם והתנהגותם המעט שלומיאלית – ייחשפו ברבים".

יעקב טרנר, המכהן כראש אגף כוח אדם במשטרה, בדרגת ניצב, אמר לנו השבוע: „היינו נאיביים ולא האמנו שרס"ן יצחקי ימעל באמוננו. לא האמנו, שהטיס הזה יוליך אותנו שולל ויוציא את המטוס הזה לשבדיה. מבחינה ציבורית ומוסרית, לא מישפטית, הוא פשוט גנב מאיתנו את האווירון. זה מה שקרה".

כיצד, אם כן, הצליח האיש לרשום את המוסטאנג על שמו?

טרנר: „שאלה טובה. היא מרגיזה אותי כל הזמן. יצחקי קיבל את המטוס בכל מיני תכסיסים. הוא היה מתוחכם. תיכנן הכל קדימה".

ישראל יצחקי עצמו, המוסיף לדבריו לבנות מטוסים, היה מתוח ועצבני בעת השיחה הממושכת שקיימנו איתו: „אני הבעלים של המטוס הזה", אמר, „ואני עושה בו מה שאני רוצה. בזה נגמר הסיפור".

את טענתו לבעלות על המטוס מבקש יצחקי לחזק באמצעות תצהיר קצר, שניתן לו בשעתו על־ידי מיכה כהן. בתצהיר זה כתב כהן, בין היתר: „כבר בתחילת 1976 החל מתרקם הרעיון של שיחזור מטוס מוסטאנג בשביל המוזיאון. מאחר שלחיל־האוויר לא היה תקציב, הצעתי למר יצחקי לשחזר את המטוס לעצמו, כאשר חיל־האוויר יסייע לו בחלקים ישנים. תנאי לכך היה, שיצחקי יסכים להופיע עם המטוס במפגנים של חיל־האוויר. מר יצחקי עשה את עבודת השיחזור על חשבונו ובכוחות עצמו".

שאלה: אם לחיל־האוויר אין חלק מרכזי במטוס – מדוע הוא בכלל הוצג במוזיאון חיל־האוויר?

יצחקי: „אני בחלק מהזמן אמרתי להם: בואו נשים את המטוס במוזיאון. שיהיה לעם ישראל להסתכל עליו".

● אתה פנית אליהם?
„לא, הם פנו אלי. אני תרמתי אותו".

● הודעת שאתה טס לחו"ל כדי לצבוע את המוסטאנג?
„זה לא עיסקו של אף אחד. בינינו, היתה לי כוונה לצבוע אותו. אבל זה לא עניין של איש".

● ברודוס, מכרת את המטוס?
„לא מעוניין לספר".

● אתה מכחיש?
„לא מעוניין לספר. לא אומר כן. לא אומר לא. אל תשאלו אותי מה אני עושה ברכושי הפרטי. זה לא עיסקו של אף אחד".

ביקשנו לברר, אם ישראל יצחקי אכן קיבל אישור כניסה לבסיסי חיל־האוויר ולמחסני החיל (כפי שטענו מיכה כהן, גד רכס ומיכאל דינאי), אך לא קיבלנו מהטייס תשובה: „לא מוכן להשיב על השאלה", אמר. „זה לא רלוונטי".

הוא המשיך: „מיכה כהן אישר לי לקבל מכשירי רדיו. זה קיבלתי ממנו. כל יתר הדברים שעשיתי, כמעט הכל מהזבל, לא מבסיסי חיל־האוויר".

● לקחת חלקי מוסטאנג מחיל־האוויר או לא לקחת?
„הגעתי לבסיס אחד וניסינו להוריד רדיאטור. הוא נשבר. קיבלתי גם זוג כנפיים של מטוס פייפר לאימון. קיבלתי מכשירי קשר לניווט. מיכה כהן נתן לי".

„עמד, הפריע וקילקל"

יצחקי מכחיש בתוקף, כי הטייס, מיכאל דינאי, סייע לו לבנות את המוסטאנג: „מיכאל דינאי רק הסתובב בהאנגר. הוא עמד, הפריע וקילקל".

● קיימות עדויות מפורשות שהוא עבד איתך על שיחזור המטוס?
„זהו שקר מוחלט".

כותב בעניין זה סא"ל (מיל.) גד רכס: „... החל מזמן זה, כמעט בכל ביקור וביקור, ובמיוחד בשבתות ובחגים, פגשתי בשדה התעופה את מיכאל דינאי עובד על המטוס. כאשר שאלתי את יצחקי מי הבחור הזה, ענה לי: זהו ידיד אישי שבונה יחד איתי את המטוס. הוא יהיה היחיד שיורשה להטיס את המטוס בטיסת סולו בכל עת שירצה.

„בהמשך הביקורים אף שאלתי את יצחקי ממה מתפרנס דינאי? שהרי תמיד אני רואה אותו עובד על המטוס. ענה לי יצחקי: הוא קפטן בארקיע. גומר טיסה ובא מיד לעבוד. יש לו הרבה זמן".

תגובת יצחקי: „גירסת רכס אינה נכונה. הוא פשוט משקר".

האם משטרת ישראל תיקרא, לפחות עתה, לבדוק את הפרשה? האם עמותת חיל־האוויר – אשר העבירה את הנושא, בימים אלה ממש, לעיון היועץ המשפטי של משרד הבטחון – תצליח להחזיר את המוסטאנג לישראל?

הסיכוי קלוש.

יצחקי, על כל פנים, העלה באחרונה הצעה לגמרי אחרת לפתרון הבעיה: חיל־האוויר יעמיד לרשותו מוסטאנגים ישנים, חלקי חילוף ואמצעים אחרים, והוא יבנה בשביל המוזיאון מוסטאנג חדש.

על רקע המוסטאנג המשופץ: מימין, ישראל יצחקי, שני משמאל, מיכאל דינאי

יעקב טרנר (מימין): יצחקי היה מאוד מתוחכם, תיכנן הכל קדימה;
מיכאל דינאי: הוא הבטיח לי טיסות סולו
(תצלום: שלום בר־טל)

„הנציג מקליפורניה"

מטוס המוסטאנג שעמד במשך שנים רבות בחצר בית־הספר התיכון־המקצועי „הולץ" בתל־אביב, הוא אחד מעשרות מטוסים של חיל־האוויר, שהועברו כגרוטאות למוסדות ולקיבוצים ברחבי הארץ. תלמידי מגמת התעופה בבית־הספר חיטטו במשך שנים בקרביו, פירקו, הבריגו והרכיבו אותו, לצורך לימודיהם.

באביב 76' ביקש אדם, שהציג עצמו לפני הנהלת „הולץ" כנציג מוזיאון בקליפורניה, לקבל לידיו את המוסטאנג שבחצר. מנהל בית־הספר דאז, דוד נחמיאס, שמח להיפטר מהמטוס, ולקבל תמורתו מטוס אחר לשימוש תלמידיו.

בעיסקה, שאושרה על־ידי משרד הביטחון, מסרה הנהלת „הולץ", כשי ללא תשלום, את המוסטאנג למוזיאון האמריקני. בתמורה הבטיח נציג המוזיאון למסור ל„הולץ" מטוס פייפר. סוכם עם האמריקני, כי המוסר שלו ישא בכל ההוצאות הקשורות בהובלת הפייפר מארצות־הברית לישראל וכי ידאג להובלת המוסטאנג מישראל לארצות־הברית. המוסטאנג אכן הועבר, לדברי המנהל נחמיאס, ליעדו בארצות־הברית. בבית־הספר „הולץ" עובדים, עד היום, על הפייפר שקיבלו תמורת המוסטאנג.

בתחילת 83', סיים ישראל יצחקי לבנות את המוסטאנג בשדה־התעופה בהרצליה. הוא ביקש לרשום אותו על שמו. לשם כך היה עליו להוכיח לרשם כלי הטיס במינהל התעופה האזרחית, את בעלותו על המטוס. יצחקי הציג לפני הרשם, צבי זעירא, מכתב משנת 77', כתוב בכתב־יד על נייר ללא כל סימן מזהה. במכתב זה נאמר, כי האיש, ששנה קודם לכן הציג עצמו לפני מנהל „הולץ" כנציגו של המוזיאון האמריקני, מעניק לו את המטוס של „הולץ" במתנה.

זעירא, רשם כלי הטיס, גילה זהירות רבה בעת הרישום. הוא ביקש מיצחקי, בנוסף למכתב המעיד שקיבל את המטוס כמתנה, להמציא לידיו גם את מסמכי בית־הספר „הולץ".

כך נרשם המטוס, שנתן בית־ספר „הולץ" התל־אביבי למוזיאון אמריקני כשי ללא תמורה, על שמו של ישראל יצחקי. שעשה, לדבריו, שימוש רק בגופו „הרקוב".

לקרוא לדברים בשמם

גאולה כהן

גם אתה מוטה?

גם אתה, מוטה גור, מי ששאג באוזני עם ישראל: „הר הבית בידינו" משדר היום באוזני אויבי ישראל: „הר הבית שבידינו... למכירה"?!

אותו גור, שעלה ופרץ בלביא אל ההר, דרך שער האריות שבחומת העיר העתיקה – חוזר ויורד ממנו עכשיו, ברוורס, כסוחר קרקעות עתיקות... על כגון זה כבר שר אצ"ג המשורר: כל המעלות בהר הם גם מורדות...

■ ■ ■

אתמול – שמעון פרס: „מוכנים לוותר על הגולן תמורת חצי מיליון יהודים מברית"מ"; היום – מוטה גור: „תמורת מיליון יהודים מבריה"מ מוכנים לוותר גם על מזרח ירושלים".

עם שווי „הסחורה" – עולה כידוע גם המחיר... איך אמר לי על כך, ובאוזני המליאה כולה, יו"ר הכנסת, שלמה הלל: „זה כמו בבדיחה הידועה: את העקרון כבר קבענו, עכשיו מה שנותר לקבוע זה רק את המחיר..."

אחרי שאת חלקי ארץ־ישראל שמעבר לקו הירוק אנו מציעים למכירה עבור שלום – „שטחים תמורת שלום" – לא נותר לנו היום אלא לקבוע: כמה סנטימטרים מרובעים של שטח בתוך הקו הירוק שווה ראש של יהודי חי אחד מעבר למסך הברזל?

זה שהיום עוד אין קונים – זה אכן עושה את המכירה פתטית־עד־קומית; אבל זה שמחר אנחנו, המוכרים, נהיה אלה שנשלם על כך בדמים ממש – זה עושה את המכירה פתטית־עד־טרגית...

זה שמתוך שלושה מיליוני יהודים שבבריה"מ בחרנו לגאול רק מיליון אחד (איזה מבין השלושה?...), מתוך הנחה שמיליון זה יבחר היום מרצונו החופשי דווקא בישראל מכל המקומות שבעולם – זוהי חשיבה פתטית־עד־קומית; אבל זה שעוד לפני שקיבלנו יהודי אחד כבר הכרזנו חגיגית, קבל העולם כולו, שישראל יכולה לחיות פה טוב גם בלי הגולן, גם בלי מזרח ירושלים – זו יכולה להיות מציאות פתטית־עד־טרגית.

■ ■ ■

אם פעם, בבורסת ניירות־הערך של המערך, היו המניות של ארץ ישראל בחזקת „קונים בלבד", היום הם בחזקת „מוכרים בלבד"...

המערך של היום הוא מפא"י ההיסטורית של אתמול – אבל ברוורס; אותה מפא"י הפרגמטית, שהתקוממה תמיד כנגד מדיניות של „הכל או לא כלום", שרגלה תמיד במדיניות של „דונם אחר דונם" – לא, היא לא השתנתה, רק שינתה כיוון: אחורה, ב־180 מעלות.

גם השיר נשאר אותו השיר הישן והטוב של ה„קרן הקיימת לישראל", על האדמה הישנה והטובה וגם בדיוק אותה המנגינה – רק בשינוי של מלה אחת: דונם פה ודונם שם / רגב אחר רגב / כך נמכרת („נגאלת" – מחוק) ארמה / מצפון עד נגב...

אותה האדמה, אותו השיר, אותה המנגינה – אבל ברוורס...

„...מתי כבר תפסיקי להסתכל כל הזמן רק למטה, למטה" – חוזר פרס ומחרים כנגדי בלי הפסק.

מודה באשמה, אדוני השופט: אני מסתכלת למטה... אבל אם תורשה לי מלה של הגנה: זה פשוט מפני שהאדמה של הארץ הזאת (ואם אני לא טועה: גם של כל הארצות האחרות) נמצאת פשוט למטה... ואם תורשה לי גם מלה אחת של זכות: באדמה הזאת שלמטה אני רואה גם את כל השמים של מעלה... בעפרה של האדמה הזאת שלמטה, למטה, אני גם רואה, טמונים, כל אלה שלמען כל סנטימטר מרובע, חי, של הארץ הזאת, היו מוכנים לתת, ואכן גם נתנו, את נפשם.

■ ■ ■

אז מה באמת קרה?

פשוט עברו כבר עשרים שנה... להחזיק מעמד אלפיים שנה של יסורים בכל מדורי הגיהנום של הגלות, משום שהעם הזה התעקש לא לוותר על ירושלים – ניחא, את זה עוד אפשר להבין. אבל להחזיק מעמד עשרים שנה, פה בירושלים המשוחררת, כשאויבינו מייסרים אותנו ככובשים וממררים את חיינו בטרור – לא, זה כבר יותר מדי...

למוטה גור ולחבריו – אין לי ספק בכך – יש עוד היום הרבה הרבה „דם" לקום ולהילחם על ירושלים אם אויבינו ישובו ויאלצו אותנו לכך, אבל לשמור על ירושלים שכבר בידינו, כדי שתמשיך להישאר בידינו – למי יש אורך רוח שכזה?

■ ■ ■

אתמול – שמעון פרס; היום – מוטה גור; מי הבא בתור מחר?

כאן מודן!

מודן

חדשים!

אתה כבר יודע מי מוציא את הספרים המרתקים ביותר במחירים הנמוכים ביותר - ספרי א"י, בישול, ילדים ונוער, ספרי־קריאה, ספרי־עזר, בריאות.

להיוולד
ש. קיצינגר, ל. נילסן
תצלומי צבע מרהיבים
- כך נראית בבטן אמך
14.70 ~~19.60~~

ביולוגיה • אנציקלופדיה
קורן סטוקלי
על האדם, החי והצומח
לנוער בצבעים
21.80 ~~29.00~~

רוח סיני
דני רבינוביץ
כל יופיו המסעיר
של המדבר האבוד
13.60 ~~18.10~~

מכוניתי – אהובתי
ג'ו קריידן
1001 עצות לנהגים
שאוהבים את מכוניתם
16.80 ~~22.40~~

בגד גוף
יגאל גלאי
מותחן הרפתקה
ואהבה ישראלי
11.60 ~~15.40~~

הורים צעד אחר צעד
ויקי לאנסקי
1001 עצות שימושיות
לגידול תינוקות
13.60 ~~18.10~~

חיים נכונים מגיל 30
ג'יין פונדה
איך להיות יפה,
חטובה, בריאה וצעירה
27.70 ~~37.00~~

תסמונת פיטר פן
ד"ר דן קיילי
אישיותו של הגבר
המסרב להתבגר
14.70 ~~19.60~~

לכל אחד ירושלים
נ. בן שך, א. שילוני
מיטב שירי חומר
14.70 ~~19.00~~

איקס מיקס טריקס
ד. פלר, י. בר סלע, א. טובי
עם קלטות וקלפים
ערכת קסמים מלאה
25.60 ~~34.10~~

אמת או חובה
גלילה רון־פדר
ג'ינג'י מתאהב
סידרת ג'ינג'י 17
5.70 ~~9.50~~

להבין ולכתוב
ציפי בן־דב
הדרכה יעילה
לחיבורים טובים בקלות
19.60 רק

להישאר בסדר
א. בז'וראק, ד"ר ת. הריס
המשך ל"אני בסדר
אתה בסדר", יהיה בסדר!
18.40 ~~24.50~~

מורה נועית
סמדר שיר
הכל יכול לקרות
למורה מחליפה צעירה
10.10 ~~13.50~~

כשעזבנו את ישראל
סמדר שיר
סיפורי בני יורדים
האם ישובו?
10.10 ~~13.50~~

ירוחם
סיפורו של ירח גלטר
מדוע זה לא עובד
– דרך מהמקום
14.70 ~~19.60~~

הפרשה האירנית
בעריכת אילן כפיר
דרה טאואר, עמירם ניר,
יעקב נמרודי, דוד קמחי
21.80 ~~29.00~~

מבשלים בשר
אהרוני ושאול אברון
מטעמי בשר שהם
תרבות בפני עצמה
25.60 ~~34.10~~

MS DOS למתחיל
קרל טאונסנד
מערכת ההפעלה הבסיסית
של המחשב האישי
25.60 ~~34.10~~

אורי גדות
סמדר שיר
יומנו הסודי
של נער בן 11
14.70 ~~18.10~~

אתר ודרך
אורי דביר
נקודת חן רביעית
חובה לכל מטייל
25.60 ~~34.10~~

הבישול הסיני ב'
ישראל אהרוני
כל מה שלא תמצא
בספרי בישול בישראל
18.00 ~~29.00~~

לשון ברוטב
יעקב פרוינד
הספר המצחיק
ביותר במדינה
13.60 ~~18.10~~

הנזירים מוואדי קלט
גלילה רון־פדר
הרפתקה מסעירה נוספת
בסידרת קבוצת כסת
5.70 ~~9.50~~

32 תוכניות בייסיק
תום ראג, פיל פלדמן
ל-PC ותואמיו – תוכנות
לבית, לומדות, גרפיקה
29.90 ~~39.90~~

ליאור בכה כשאמא הלכה
שולה מודן
איך הופיע הנמר
חמרניק ג'ורג'יע
8.90 ~~11.80~~

כיון חמשומר
יואל רפל, ג'ואל קנטור
התמונות מצלומים מרהיבים
וסיפורים נוגעים ללב
14.70 ~~19.60~~

נכד בגנבת כוכב
חנית בנזימן
הספר שסבא וסבתא
יחיו נאים לתת לנכד
10.90 ~~14.50~~

הופה היי
מתכנית הטלוויזיה
הפופולארית לילדים
12.40 ~~16.50~~

ירידים ואוהבים
הלן מק'אינס
סיפור אהבה מעולה
של מלכת המותחנים
18.40 ~~24.50~~

להשיג בדוכני מודן בשבוע הספר, ברשת מודן ובכל חנויות הספרים הטובות ברחבי הארץ

ד"ר ישראל אלדד

דה־גנרציה מואצת

אני מבקש סליחה מקוראים שאינם בקיאים בעניינים לועזיים, או מקוראים קנאי עברית יותר ממני, המתנגדים עקרונית ונפשית למונחים לועזיים שיש להם תחליפים בעברית (במקרה זה – התנוונות). אני בוחר הטעם במונח הלועזי, מכיוון שהוא מוסר יותר את הטעם הפאתולוגי, שכן נדמה לי כי לפנינו באמת תופעה פתולוגית יותר מאשר פוליטית.

מכס נורדוי שלנו הצביע בספר מיוחד על יסודות הפסיכוטיים שבהתנוונות היסטורית הנתמית, וביותר בגילויים ספרותיים ואמנותיים קונים. הוא בוודאי היה מיטיב ממני (היה פסיכיאטר) לנתח את המתרחש לנגד עינינו ובאוזנינו, ככל כלי־התיקשורת. גם אינני אוהב להשתמש בביקורתי במונח כגון "דגנרטיבי" – כגידוף על ראשי יריבינו. גם לא אזעק "רוצח" ולא אכיח "גנב".

העניין רציני מדי. העניין הוא בהשתלטות ומחלחלת, כמעט עד כדי היסטריה, של הכינוי "כובש" לגבי ישיבתנו בארץ־ישראל שעבר לירדן, כאז מלחמת־ששת־הימים, כולל ישיבתנו בירושלים כולה. מלחמת־הישע של ששת־הימים נהפכה להיות, ממקור שמחה וגאווה, לאסון לאומי.

מצומי קתדראות של פרופסורים עד אחרוני הסופרים והמראיינים מזייפים בתכלית הזיוף את כל מה שאירע. עולה חדש, או תלמיד, או גוי כלשהו בעולם – לא אוייב ולא שונא ישראל מסויים, כי אם ישר לב ומוח – יתרשמו שהכל היה על כך טוב ויפה במדינת ישראל בגבולותיה הקודמים. לא כיבוש ולא דיכוי ולא טירור, כשלפתע "עלינו" על השכנים המסכנים השקטים שלנו, כבשנו כמו אימפריאליסטים, השתלטנו כדי לנצל עבודה זולה, או לייצא את תוצרתנו, או סתם מתאוות שלטון; חרגנו ממולדתנו החוקית והטבעית וכבשנו "שטחים" – וכך החלו כל הצרות.

■ ■ ■

לבר־דעת וישר־הכוונות לא רק מיותר, כי אם ממש מבייש לבוא ולהזכיר את האמת על כל צדדיה, בראש וראשונה על צד הישע, שנושענו מהשמדה ממש שהיתה צפוייה לנו, או לפחות מרבבות־רבבות קרבנות באיזורים שלמים בצפון ובדרום וגם במרכז (זוכר עוד מישהו את הפקודה של חוסיין הטוב להשתלט מיד על קיבוץ שעלבים ולהשמיד את כל תושביו הצילום המקורי פורסם בעתונות).

אפילו משה דיין דיבר על "שיבה למקומות קודש, לנחלת אבות שלעולם לא ניטוש אותם." והרי על התקדמות צה"ל עד לירדן דובר והוצע אף במלחמת העצמאות ושוב במלחמת קדש. והרי בכל תולדות הציונות הפוליטית, כל מה שמכונה היום "שטחים" או "שטחים כבושים", היו אובייקטים לציונות – בימי שלום אובייקטים לרכישת אדמות בכסף ולהתיישבות; בימי מלחמה, אובייקטים לשיחרור או אף "לכיבוש" במונח צבאי ולא פוליטי. מעולם לא נעלם מנגד עינינו שיש שם ערבים רבים, ומעולם לא נאטמו אזנינו לשמוע את טיעוני הערבים לבעלות על הארץ כולה.

והנה בא הזיוף הגדול ביותר של סופרים ועיתונאים: תיאור האידיליה לפני ששת־הימים. וזייפנים ושקרנים מרעת משכיחים את אווירת היאוש, ש"האחרון יכבה את האור בשדה־התעופה לוד", את מעשי הרצח המתמידים בלב מדינת ישראל. בעיני הערבים – וזה נאמר לכבודם – היינו כובשים ועדיין אנחנו כובשים גם בתל־אביב ואין צריך לומר ביפו ובלוד וברמלה מהם ממש גירשנו את הערבים (גם אלה שברחו מעצמם הם אובייקטיבית בגדר מגורשים). ודאי שבאנו תחילה במיטב הכוונה להקים בית לאומי לצידם, לא לגשלם. במלוא תום הלב חלמנו, או הרוב חלם על כך. אבל כשנתגלה הניגוד האובייקטיבי ונתברר שמבחינה פוליטית: או ארץ־ישראל, או ארץ ישמעאל; ומה עוד שהם היו תמיד התוקפים צבאית, ולוא על דרך טירור ורצח, יצאנו להילחם ולכבוש.

■ ■ ■

בבית הנשיא נערכה פתיחה חגיגית לשבוע הספר. מקהלה מפתח־תקווה פתחה בשיר "ציון תמתי". שיר רגשי־ציוני (אבי שר לי אותו לפני 70 שנה), והנה מופיע סופר ועתונאי עברי וכותב על פתיחה זו כדי לתבוע מאתנו הבנה... לכיסופי מולדת אלה ממש של הפליטים הערבים! (דוד שחם "ידיעות אחרונות" 12.6.87). הוא סופר עברי וציוני. שתי האהבות לארץ זו שלנו ושל הערבים משתוות אצלו. לאו לא משתוות, שהרי אין הוא מכבד כלל את כיסופי הרב לוינגר למערת המכפלה, או כלות העיניים של יהודים רבים להר הבית. על אלה הוא מלגלג תמיד, ורבים אתו. געגועי יהודים למקומות אבותיהם – זו מיסטיקה, של הערבים – זו הומניות. ואם זה לא מסימני התנוונות, אין התנוונות בעולם.

למחרת שיחרור ירושלים ראיתי ערבים באים עם ילדיהם ומראים להם את בתיהם, שהיום יושבים בהם יהודים. וזה אפילו מעורר צער. אבל זו אמת גם לגבי יפו ועכו ולוד ורמלה. משמע לא רק פרי ששת־הימים, משמע אנו כובשים ויורשים בכל מקום.

וגם אותו סופר, או אותם הפרופסורים מאוניברסיטת תל־אביב, המרעישים עולם ומסיתים עולם נגד היותנו "כובשים" (גם ח.י. ברנר היה כובש, על כן נרצח), רובם יושבים ברמת־אביב. פרופסור או סופר צבועו רמת־אביב היא נחלת אביך? אינך יודע מי ישב שם לפני הקמת המדינה שבעיניך הוא "שלך"? או שמא ידוע לך באיזה מחנה פליטים יושבים עדיין מגורשי איזור הירקון, בסברה או בשתילה, או אף במחנה פליטים שבתחומי הארץ? מדוע קרית־ארבע היא "כבושה" ויש לעוזבה, אבל רמת־אביב היא ארצך, מולדתך ובית אביך?

■ ■ ■

"אני רוצה לראיין אותך על עשרים שנות שלטון כיבוש בירושלים", מצטצטת לי בטלפון עתונאית אחת והיא רק מעלה גרה. מה שהיא קוראת ושומעת על כיבוש מפי גדולים ממנה, אלונים ושרידים. אנחנו כובשים בירושלים! רק בתל־אביב אנו במולדת...

מי שמרגיע את מצפונו על־ידי כך שהוא מלגלג בגסות־רוח על עצם מושג קדושה לגבי ארץ־ישראל, לא מעז לעשות זאת לגבי קדושת המסגדים למוסלמים או הקברים הקדושים לנוצרים. וגם זה מאותות הפתולוגיה, או על פי המונח שבכותרת: דה־גנרציה, ניוון האלמנטים היסודיים לקיום הגוף והנפש הלאומיים, ניוון העולה אל המות ומחולל את הצביעות, כלומר מביא לשחיתות מוסרית באמת. יש כאן סימפטום ברור ומחריד של רצון התאבדות, של שנאה עצמית, של אובדן חוש היסטורי שהיה בסיס לציונות. טול מהציונות את האמונה בצדקתנו בשובנו לארץ אבות, והרסת את יסודות ישיבתך בחיפה ובתל־אביב ובירושלים המערבית לא פחות מזו המקורית ההיסטורית.

על כן, עד שאתם, מתנגדי הכיבוש ביו"ש, מפנים את הרב לוינגר מחברון ואת דניאלה וייס מקדומים, תנו מופת ותתפנו מכל רמות־אביבים הכבושים "שלכם"!

לכאורה אין לזה שייכות ישירה להשלכות ולוויכוחים הפוליטיים. שהרי יכול אדם לטעון לפשרה טריטוריאלית, מטעמים פרגמטיים, דימוגרפיים, דילדול בעלייה וכו' וכו', מבלי לתארנו ככובשים, קולוניאליסטים נוסח צרפתים באלג'יריה, או אף "נאצים". למלך־חוסיין והחיג'אזי יש זכות על חברון אך לא לרב לוינגר!

■ ■ ■

הטיעון המופרך לנסיגה, הוא מסימני התחלואה נפשית לאומית. מה עוד שהוא ממלא גם ספרות, גם תיאטרון, גם תיקשורת. אך יהיו אשר יהיו המניעים הנפשיים לתחלואה, לדה־גנרציה זו, (שורשים אולטרה־גלותיים כמובן), אין ספק אצלי שגורם מאיץ באווירה ובתהליך מגפתי זה, הוא שמעון פרס בריצת־אמוק שלו ל"וועידה בינלאומית".

יש בעיות של מיעוט גדול; יש מועקה של ירידה בעלייה (כל תולדות הציונות ידעו זאת); יש גם כאב אנושי אמיתי למראה פליטים ערבים, כבני־אדם פליטים (וגם מיליונים גרמנים היו פליטים אומללים בעקבות מלה"ע השנייה שהמסירו בה), אלא שכל אלה קיימים ופועלים לא מאז המלחמה המשוגרת של ששת־הימים, כי אם נעוצים במעשה ההיסטורי הצודק והקדוש ביותר אשר שמו ציונות.

התהליך המדאיג של הדה־גנרציה הציונית מחייב, גם למען קיומנו האלמנטרי בשאלה – דה־גנרציה, תחיית רצון החיים, הביטחון הפנימי המלא בצדקתנו ובכורתנו הציוניים. בלי חברון ושכם, גם תל־אביב היא "שטחים כבושים"; עם חברון ושכם, גם תל־אביב היא נחלת אבותינו. ומי שרואה עצמו באיזה חלק שהוא בארץ־ישראל כובש זר – יוציא מסקנותיו וירד לכל רוחות הגלות, שם תוכלו להיות כבושים כאומות נמשכם ולא "כובשים" עוד. כבושים כמו דגים, כבושים בחבית הנפש הגיטואית.

הערות בשוליים

הרב מנחם הכהן

טחנות שרופות

הקיץ הקיץ: "המונים צובאים על דוכני הספרים, ותורים ארוכים בפתח שגרירות ארה"ב".

– קיץ ישראלי: שני קילומטרים של "שבוע הספר העברי", וארבעה קילומטרים של ויזה אמריקנית.

★

וואה שחורות: ראש הממשלה בטוגו: "קבלת פנים מרהיבה וססגונית, ותמיכה נלהבת של הנשיא איידמה בוועידה בינלאומית".

– צבעים באפריקה המתעוררת: לבן בעינים ושחור באוזניים.

★

חבורה תחת תחבורה: הבעייה התקציבית של התחבורה הציבורית: "יותר משהפרה רוצה להעניק ה,אגד' רוצה לינוק".

★

חַיַּת אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ: בדברי ימי עם ישראל, היתה ההלכה תחנת צדק. במדינת ישראל הופכים את ההלכה לטחנת קמח.

★

לִפְתֹּחַ חַיַּת רוֹבֶצֶת: ביקורת חריפה על השר שרון על שנכנע לחכמי ש"ס־אגודה".

– למה רגשו מותר גם לאריק "ללמוד משגיות"!

★

דת ומדינה: מה בין מדינת חוק לבין מדינת הלכהז

– בג"ץ ובד"ץ.

★

לא אייזן אבל ביטון: מתערער והולך המעמד הבינלאומי של אש"ף, הם כבר מקיימים שיחות מדיניות עם צ'רלי.

★

חגים ומועדים: "שר האוצר פיטר את יו"ר חברת הדלק הממשלתית, ומצליף הליכוד הדיח את חבר סיעתו ח"כ קולס".

– בממשלה: עִיד אִיל פִּיטְר; בכנסת: עִיד אִיל הַדְּחָה.

★

תֵּן לְהַצְבָּעוֹת לָלֶכֶת בִּמְקוֹמָן: בני הורביץ פשטו את הרגל והליכוד רכש את היד.

★

התקווה היחידה: קניית אבו־חצירא על־ידי הליכוד, נותנת תקווה טובה למערך, יהיה את מי לקנות בכנסת הבאה.

★

פוליטיקה במערומיה: "מלכת הפורנוגרפיה של איטליה נבחרה לפרלמנט".

– כמה חבל שהיא לא אצלנו, הליכוד המסיד עוד קנייה מוצלחת.

★

פסוקו של טור: "כְּשֶׁרָאשֵׁי מְדִינָה מַעֲדִיפִים לַעֲבֹד בַּלַּיְלָה עַל הָאֻרְחִים לְהִשָּׁמֵר לְנַפְשָׁם" (ו.ה. אודן).

דידי מנוסי

שִׁטַּת הַבְּחִירוֹת

הַדֵּמוֹקְרַטְיָה הַיְּחִידָה בְּמִזְרַח הַתִּיכוֹן...
בְּלִי רַגְלַיִם, הַשֶּׁקֶר זוֹחֵל עַל גָּחוֹן
כְּנָחָשׁ מִתְפַּתֵּל בְּחוֹלוֹת הַמִּדְבָּר
לְהַפְנֵט וְלִבְלֹעַ צִבּוּר דְּמוּי עַכְבָּר.

הַדֵּמוֹקְרַטְיָה הַיְּחִידָה בְּמִזְרַח הַתִּיכוֹן...
אֵיזֶה טֶקְסְט יְמָרְנִי הַמַּדִּיף סִרְחוֹן
כַּאֲשֶׁר אֵין שׁוּם קֶשֶׁר (לְטוֹב אוֹ לָרַע)
בֵּין הַקּוֹל הַבּוֹחֵר לְבֵין אִישׁ הַבְּחִירָה.

כַּאֲשֶׁר הַבּוֹחֵר הָאָדִישׁ אוֹ הַתָּם
מְכַבֵּר, בְּמוּדָע, לִהְיוֹת מְטֻמְטָם
וּלְהַרְשׁוֹת שֶׁבְּקוֹלוֹ הַיָּקָר מִפְּנִינִים
יִשְׁלְמוּ לִפְרוּצוֹת וּקְדֵשׁוֹת – אֶתְנַנִּים

וּבְכָךְ לֹא רַק אַבּוּ־חֲצֵירָא נִכָּר,
וְאַף הוֹרְבִּיץ אֵינֶנּוּ חָרִיג שֶׁנִּמְכַּר...
בְּעִוּוּת רְצוֹנוֹ שֶׁל בּוֹחֵר – מוּסָרִית –
יֵשׁ גַּם חֵלֶק לְרַיְצְמַן וּלְיוֹסִי שָׂרִיד.

וּלְכֻלָּם שֶׁקִּבְּלוּ פִּקָּדוֹן אֶל כַּפָּם
וּבְכָל־זֹאת עוֹשִׂים בּוֹ כְּאִלּוּ כַּסְפָּם,
וּכְאִלּוּ פְּרָטִי הוּא מְאֹד הַכִּסֵּא
וְנִבְחַר הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה.

וַעֲדַיִן לֹא דַּי – גַּם שִׁטַּת הַמְּקוֹמוֹת
הַשְּׁמוּרִים לִקְבוּצוֹת־בְּנוֹת־הַנֵּצַח עַד מוֹת:
ל.ע. וְיַחַד וְלַיִן מַעֲרָךְ,
לִיבְּרָלִים, לָעָם – בְּלִכּוּד מְבוֹרָךְ.

בְּמְיֻחָד לִיבְּרָלִים, מִכְסָה לְלֹא סִיר,
כָּל שְׁלִישִׁי בִּרְשִׁימַת הַלִּכּוּד הָאָסִיר
וְשָׁבוּי כְּשׁוֹטֶה בְּאַקְסְיוֹמַת־שׁוֹלֵל
שֶׁעוֹד יֵשׁ מַצְבִּיעִים לִיבְּרָלִים בִּכְלָל.

אַדְּרַבָּה, יְלַמְּדוּנִי אִישִׁית, הַבְּרִיּוֹת
מִי בָּחַר בְּשַׁלִּיטָא (אִידְיוֹט? לֹא אִידְיוֹט?)
וּמָתַי אַרְדּוֹן גּוֹרֵף הַשֵּׂשׂ אֱלֵי קֶרֶב
מָרַד אֶת עַצְמוֹ בְּכַמּוּת בּוֹחֲרָיו?

וּפַת וְדוֹרוֹן, מוֹדָעֵי וְנִסִּים?
וַאֲפִלּוּ מַר אוֹלְמֶרְט שׁוֹבֵב לְהַקְסִים...
וּמִצַּד מַעֲרָךְ (הַזּוֹעֵק: אֵלָיו!):
אֵימָתַי אַרְדּוֹן אַרְצִי סָפַר אֶת הַמִּלָּאִים?

אֵי לְכָכָה, כִּשְׁפָּרֵס, לְמַעַן שָׁלוֹם
טוֹעֵן פֹּה שֶׁכָּל אֶמְצָעֵי יַהֲלֹם
מִקְנִיַּת חַבְרֵי־כְּנֶסֶת (מְחִיר לֹא חָשׁוּב)
עַד לְקוּק לְרַב פֶּרֶץ הָלוֹכָה וָשׁוֹב.

מִתְחַשֵּׁק לְהַזְכִּיר לוֹ מָה שָׂחָה תּוֹרָה
עַל "בְּשׂוֹרָה שֶׁהִגִּיעָה מִפִּי מְצוֹרָע",
זֹאת אוֹמֶרֶת, שָׁלוֹם הַנִּקְנֶה בְּאֶתְנָן
לֹא פּוֹרֶה וּמַהֵרָה הִנּוֹ, אֶלָּא אוֹנָן.

כִּי קוֹדֶם לוֹ תָּמִיד הַמִּבְחָן דֵּמוֹקְרַט
אֲשֶׁר בּוֹ כָּל נִבְחָר הוּא בְּחִירָה שֶׁל כָּל פְּרָט,
וְאִם זֶה לֹא יָקוּם – בְּבוֹא יוֹם הָאוֹרָה
הַשָּׁלוֹם יַעֲמֹד בִּפְנֵי שֶׁקֶת שְׁבוּרָה.

חיים חפר

„ארץ הבגידה הגדולה"

גַּם אֶת מוֹתָם הִסְתִּירוּ. שִׁקְּרוּ עַל הַכִּפּוּר וְיוֹם יוֹם שִׁקְּרוּ לְכֻלָּנוּ ● רֹאשׁ קָטָן וְצָבָא מְבֻלְבָּל – אֶת זֹאת הֵם הִנְחִילוּ לָנוּ ● הֵם לֹא בָּאִים אֶל בָּתֵּי הַקְּבָרוֹת, אֶל הַמֵּתִים שֶׁעֲלֵיהֶם פִּקְּדוּ ● הֵם – שֶׁהִצְטַלְּמוּ כָּל כָּךְ יָפֶה, כְּשֶׁעַל פִּסְגּוֹת „הַנִּצָּחוֹן" עָמְדוּ ● וְעַכְשָׁו – אַזְכָּרָה מַמְלַכְתִּית רִאשׁוֹנָה. חָמֵשׁ שָׁנִים בָּרְחוּ מִמֶּנָּה ● אוּלַי הָעָם יִשְׁכַּח. אוּלַי יֹאמַר: מִלְחֶמֶת לְבָנוֹן לֹא הָיְתָה וְאֵינֶנָּה ● וְעַכְשָׁו – הֵם שָׁלְחוּ אֶת הַלּוֹחֵם דָּוִד לֵוִי לְמַעַן יִתְהַדְּרָה ●●

מְעַטִּים בָּאוּ לְהַר הֶרְצֵל. רַבִּים חָזוּ בָּם מֵרָחוֹק – מְבֻיָּשִׁים ● הַמַּצֵּבוֹת הַלָּלוּ – לַמֶּמְשָׁלָה הַהִיא – עֲדַיִן מְלֵאוֹת חָמְרֵי נֶפֶץ כְּמוֹקְשִׁים ● „אֶרֶץ הַבְּגִידָה הַגְּדוֹלָה" – אָמַר הָאָב. מִלִּים מַאֲשִׁימוֹת. דְּבָרִים קָשִׁים ● הִיא אֵינֶנָּה בְּאַרְזֵי הַלְּבָנוֹן, אָחִי, הִיא אֵינֶנָּה שָׁם בִּמְאוּרוֹת הַנְּחָשִׁים ● הִיא כָּאן – בִּרְחוֹב צֶמַח, בְּחֻנּוּת הַשִּׁקְמִים, בַּנַּגָּרִיָּה בְּתֵל־עֲדָשִׁים ●●

כבר לא צריך מחתרת

דַּי. כְּבָר לֹא צָרִיךְ מַחְתֶּרֶת. הַ„תְּגוּבוֹת" נַעֲשׂוֹת לְאוֹר יוֹם ● וּבָרוּךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ, וְגַם אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים פּוֹגְרוֹם ● אָמַרְתִּי „פּוֹגְרוֹם"? – סְלִיחָה. אֵין זוֹ מִלָּה הַנָּאָה לַיְּהוּדִים ● מָה עָשִׂינוּ? שָׁבַרְנוּ לָהֶם אֶת הַחַלּוֹנוֹת, חוֹרַרְנוּ לָהֶם אֶת הַדְּוָדִים? ● יָרִינוּ אֶל בָּתֵּיהֶם כַּמָּה צְרוֹרוֹת לְהַפְחִיד אֶת הַנָּשִׁים וְהַיְלָדִים? ● הָרַסְנוּ אֵי אֵלֶּה מְכוֹנִיּוֹת וְהִבְעַרְנוּ מְדוּרוֹת וְלַפִּידִים? ● אֲבָל „פּוֹגְרוֹם"? „מַעֲשֶׂה נְבָלָה"? – מִלִּים נוֹרָאוֹת לְלֹא תַּקְדִּים ● וְאִם אֵלֶּה הַמִּלִּים בְּפִי צַהַ"ל – מַה יַּגִּידוּ בְּנֵי הַדּוֹרִים? ●●

כְּבָר לֹא צָרִיךְ מַחְתֶּרֶת. גְּדוּדֵי הַהַגְמַ"ר יַעֲשׂוּ אֶת הַמְּלָאכָה ● הַמַּחְתֶּרֶת, זֹאת שֶׁהָיְתָה וְזֹאת הַנּוֹלֶדֶת, יְכוֹלָה לִשְׁכַּב בִּמְנוּחָה ● גּוּשׁ־כֹּהֵן־כָּהֲנָא שׁוֹלֵט בַּדְּרָכִים, כְּשָׂרוֹת פְּרָטֵי שֶׁל „אַבְטָחָה" ● מִתְפַּלְּלִים לְאֶבֶן שֶׁתִּזָּרֵק, מְבַקְשִׁים בַּקְבּוּק שֶׁיִּבְעַר ● מִתְחַנְּנִים לְאֵיזוֹ סַכִּין עַרְבִית שֶׁאֶת הָרוּחוֹת בָּאָרֶץ תַּסְעִיר ● וְאָז – אָז קְרַב יוֹם וְלֹא יִשָּׁאֵר מִן הָעֲרָבִים גַּם מַשְׁתִּין בְּקִיר ●●

„בַּחוּרִים מְצֻיָּנִים" יַעֲשׂוּ אֶת הָעֲבוֹדָה. אִידֵאָלִיסְטִים. אֲנָשִׁים טוֹבִים ● „אַךְ בְּבוֹא הַיּוֹם, לְמַעַן הַשָּׁמַיִם, אַל תִּתְּנוּ לָהֶם רוֹבִים" ●●

יותר מצ'יצ'ילינה

מִי הִיא בְּסוֹף הַכֹּל צִ'יצִ'ילִינָה? בַּחוּרָה עִם טֶמְפֶּרָמֶנְט ● מָה הִיא תַּעֲשֶׂה? תַּחֲלִיץ שַׁד? תַּרְאֶה אֶת הַטּוּסִיק בַּפַּרְלָמֶנְט? ● אַךְ מַה הוּא הַטּוּסִיק, הַיָּרֵךְ וְהַשַּׁד ● לְעֻמַּת מְצוּקוֹת הַנֶּפֶשׁ, חֲזוֹן הָעַצְמָאוּת, מְצִיצַת הַלֶּשֶׁד ● שֶׁחֲבֵרַת הַכְּנֶסֶת שֶׁלָּנוּ, הַטְּהוֹרָה כִּטְלָה ● מִתְיַסֶּרֶת בָּהֶם, קָבָל עָם, בְּעֵירֹם מָלֵא? ● אֵיזוֹ חָכְמָה הִיא לְגַלּוֹת בַּפַּרְלָמֶנְט שַׁד מְלַבְלֵב ● כַּאֲשֶׁר הַח"כִּית שֶׁלָּנוּ מְגַלָּה בִּסְעָרָה אֶת חַדְרֵי הַלֵּב? ● וּמַהוּ הָעֵירֹם הַזֶּה הַפָּשׁוּט, הַחִיצוֹנִי ● לְעֻמַּת הָעֵירֹם הַפְּנִימִי הַמַּאֲמִין, הַצִּיּוֹנִי? ● הוֹי צִ'יצִ'ילִינָה, צִ'יצִ'ילִינָה מָה אַתְּ וּפִתְפּוּתֵי הַבֵּיצִים שֶׁלָּךְ וְהַגִּחוּךְ וְהַצְּחוֹק ● לְעֻמַּת הַלַּהַט הַלְּאֻמִּי שֶׁלָּנוּ הַפּוֹרֵץ מִגָּרוֹן עָמוֹק? ●●

עַל כֵּן, יֵדַע נָא כָּל הָעוֹלָם, כִּי יִשְׂרָאֵל אֶת אִיטַלְיָה הִקְדִּימָה ● וְרַק אֶצְלֵנוּ רוֹאִים אֶת הַסְּטְרִיפְּטִיז שֶׁל נֶפֶשׁ יְהוּדִי פְּנִימָה ●●

דוד שחם

כסף קטן

גם לחרדים מגיע

אני חושב שגם לחרדים מגיעות אותן הזכויות המגיעות לכל האזרחים. אם, על פי אמונתם, אסור להם לאכול לחם מחיטה שגידלוה יהודים בשנת שמיטה – ואם ה„הסדר" של הרבנות, שעל פיו לא גדלה החיטה ב„אדמות של יהודים", שכן כולן נמכרו לנוכרי למשך שנה זו, הסדר זה אינו מקובל עליהם – חייבת המדינה לדאוג לכך שיוכלו לאכול לחם של נוכרים.

צריך לתת להם רשיונות־יבוא לחיטה, שאין חשש שנגעה בה יד יהודי. צריך להקציב להם מטבע־חוץ (במחיר מלא, עם כל ההיטלים הנוספים, כמו לגבי כל יבואן אחר) כדי שיוכלו לייבא את החיטה הרצויה להם. וזה הכל. לא פחות מזה, אבל גם לא יותר מזה. שיביאו לעצמם את החיטה, שיטחנו אותה, שיאפו אותה במאפיות שלהם או במאפיות שישכרו לעצמם – ושיהיה להם לבריאות.

הרעיון שנשלח מכאן את כל החיטה שלנו ונביא לכולנו חיטה אחרת, כדי שהחרדים יאכלו לחם בלא חשש „שביעית" הוא רעיון בלתי מתקבל על הדעת ותמהני איזה מוח משונה הגה אותו.

גם אבא, גם שר

באמריקה נוהגים לסתום פיותיהם של רבי־מלל באמרה זו: אם אתה כל־כך חכם – מדוע אתה לא עשיר?

את פיו של שר האוצר לשעבר, אבא של יוני ויואב, לא היה אפשר לסתום, בשנות גדולתו, באמרה כזו. הוא היה עשיר. ורבים אמרו: טוב שליד ההגה של כלכלת המדינה עומד אדם שיודע לעשות כסף ולא רק בתיאוריה.

אבל את העצה המפורסמת שלו „שימרו על הלירה שלכמו" לא הצליח, כפי שעינינו רואות, להנחיל לבניו. לא כעצה מיניסטריאלית, אף לא סתם כעצה אבהית.

על השאלה, שריחפה בחלל האוויר – איך קרה הדבר דווקא לבניו של איש שעשה לעצמו שם בידיו הקפוצה – השיב בלשונו הציורית: הם כבר לא בגיל הצופים ואינם צריכים לשאול את אבא שלהם.

לשאול, אולי לא, אבל כשהאבא שלהם – שהוא במקרה גם שר – חותם להם על ערבות לבנק, הם אינם מסרבים לו. כיבוד־אב, מן הסתם.

מה יש לומר. לא כל אחד יש לו אבא שהוא גם שר, היכול לשמש להלוואות בבנק. ולכן גם לא כל אחד מסתבך כך. אדם צריך להיות עשיר גדול – וגם בעל קשרים לא קטנים – כדי להגיע למצב שהחובות עולים על נכסיו בכמה עשרות מליוני דולרים.

בקרוב אפשר יהיה לשאול את יגאל הורביץ, כשיציע לכולנו להיות מהגג: אם אתה כזה חכם – מדוע אתה לא עשיר?

צריך לשלם

אני מבין לריעם של חברי הליכוד המתלוננים על כך שמקצים מקומות בטוחים על חשבונם להורביץ ולשרבל, לאבו־חצירא, לויידן עטשי.

אבל אין ברירה אלא להבין עקרון יסוד של הפוליטיקה: מותר לרמות את חבריך למפלגה ולהפר הבטחות שמבטיחים להם – אסור בשום פנים לנהוג כך בזרים המצטרפים אליך!

אם לא תשלם להם, ולא תקיים מה שהבטחת להם – מניין תמצא זרים נוספים כשתהיה זקוק להם? ומי ישלם לך כשתהיה לך הזדמנות לדלג למחנה האחר?

הציץ ונפגע

בבת־ים יש שכונה חרדית בשם קרית־בוכוב. יש, עובדה. ממול, במרחק מאה מטר מגבולה, יש שכונה לא חרדית. אשה בשכונה האחרת תלתה במרפסתה פוסטר שבו נראית אשה, כמו שהיו אומרים פעם, עם כל הריאות בחוץ.

החרדים הגישו תלונה למשטרה ונגד האשה הוגש כתב־אישום על הצגת „חומר תועבה" ברשות הרבים.

עד כאן הדיווח. אם הפוסטר שהיה תלוי הוא חומר־תועבה כמובן המשפטי, זאת יקבע השופט המלומד. העניין הוא, בעוונותינו, „סוב־יודיצה" ואנחנו מנועים מחיווי דעה.

אבל שאלה אחת נשאלת בכל־זאת – איך ראו החרדים, ממרחק מאה מטר, שהאשה שבפוסטר היא בדומה לצ'יצ'ילינה, חשופת ציצים?

ועל כך יש תשובה.

מעשה באיש אחד שהגיש תלונה נגד שכנה. היא מתהלכת עירומה בביתה, טען, ומגרה את יצרו. בא שוטר לזירת הפשע, עלה לדירת האיש וביקש לראות מהיכן הוא רואה את הנעשה בדירת השכנה. יצא עימו האיש למרפסת ואמר: מכאן. הסתכל השוטר ולא ראה כלום. אמר לו האיש: לא כך, צריך להביא הנה את השולחן, להעמיד עליו כיסא, לעלות על הכיסא, להתרומם על הבהונות, ואז אפשר לראות שהיא עירומה.

בקרית־בוכוב אין צורך בשולחן וכיסא. משקפת טובה תספיק.

עמוס קינן

כבוד אינו בושה

מיכה אולמן לא סוחר נשק. בוקי קורן לא סוחר סמים. נחום טבת לא סוחר בבורסה ורון ארד, צבי גולדשטיין וסרג' שפיצר לא מבוקשים ע"י האינטרפול. ודני קרוון לא ברח לגואטמלה עם קופה של שרצים.

כל אלה ששמותיהם נמנו כאן, הם אמנים ישראלים. הזוכים, בעצם הימים האלה, להתעניינות, לאהדה, כמעט לפינוק, באמצעי התקשורת של אירופה. מה שמביא אותנו אל השאלה שהיא, מי עדיין זוכר את הימים בהם היתה ישראל שם נרדף לדברים היפים והטובים והנשגבים של החיים.

ומה שמביא אותנו אל השאלה, מי אצלנו בארץ בכלל יודע שיש לנו אמנות. שיש לנו אמנים, שיש לנו תרבות.

האם אמצעי התקשורת של עם סגולה יודעים על כך. האם תערוכה שנפתחה, מוזיאון שהוקם, אנדרטה שנחנכה, זוכים בשמץ מן ההתעניינות הניתנת לכל גיהוק של חבר ועדת הכספים של הכנסת, לכל שיהוק של סיעת יחיד העומדת למכירה.

בימים אלה, בעיר קאסל שבגרמניה מתקיימת תערוכת „דוקומנטה", שהיא מעין אולימפיאדה, אם כך תרצו, של האמנות בעולם כולו, הנערכת אחת לחמש שנים.

והנה באולימפיאדה זאת, לישראל יש נוכחות מרהיבה, חזקה, שאין ברירה אלא להתייחס אליה ולהתייחס אליה יפה עד יפה עד מאוד.

וזו ישראל שבה פעם כולנו רצינו ואותה כמעט שכחנו. ישראל המוזכרת בהקשר חיובי, אוניברסלי, כמבטאת את האנושות.

לא רק ישראל שלא מכרה נשק לאיראן ולקונטראס. גם ישראל שאינה זקוקה לפולחן היומי של דמיאניוק כדי להזכיר לעצמה שהיא קיימת.

ועל כן, אין זה פלא שבצד התערוכה בגרמניה, שני אמנים ישראלים, קופרמן וגולדשטיין, זוכים לתשומת לב ולאהדה בפאריז, בזכות התצוגה שלהם במרכז פומפידו.

וכך, אחר שכמותי, שקומתו שחה ממהלומות הניתכות עליו מבית מזה כמה ימים מתהלך זקוף, לא זוכר את פרס ולא את שמיר, לא את הרב פרץ ולא את אבו חצירא, לא את השב"כ ואפילו לא את שר החינוך, שספק אם אפילו הוא יודע שבסופו של דבר, החינוך והתרבות הם הבטחון האמיתי והם הנשק האמיתי שלנו.

בועז עברון

מי קצין לנו

ישבנו כמושב לצים ב„בית סוקולוב" בתל־אביב ושאלנו את עצמנו, איך זה שהרמה הממוצעת של רוב חברי הכנסת, ואף של אחרים מהשרים וסגני־השרים (ובמיוחד מאוד סגן־שר אחד מיוחד מאוד אפילו בין בני מינו) היא כמו שהיא, אם לנקוט לשון נקיה.

הסכמנו כולנו שאילו היתה צ'יצ'ילינה המתוקה (אח, אחו) נבחרת לכנסת במקום להתבזבז שם על הגויים האיטלקים, היתה מעלה במכה אחת באחוזים רבים את ממוצע האינטליגנציה, המוסר, יראת־השמים, היושר וניקיון הכפיים של הבית, שלא לדבר כבר על השיפור האסתטי העצום. ואפשר להתערב מראש על כך שחברי הבית היו משתתפים בישיבות המליאה הרבה יותר מאשר כיום, בהשפעתה הברוכה.

שאלנו זה את זה: „כמה מחברי הכנסת היית מוכן להזמין להיפגש עם ידידך, לא כדי לעשות רושם בקשרים שיש לך, אלא פשוט לשם שיחת רעים אינטליגנטית?" כולנו הסכמנו מיד שם אחד והרמנו אצבע, אחר כך הוזכרו בהיסוס עוד שניים שלושה שמות, וההיסוסים הולכים וגוברים עוד אחרים, וחדלנו. לא אגלה אם הגענו למספר אצבעות הידיים והרגליים.

„איך זה קורה?" שאלנו את עצמנו. ואחד מאתנו, ותיק עשרות ועידות מפלגה, כל המפלגות, משופשף בדיווחי עשרות שנים של נבלים פוליטיים, איש שבבטנו קבורים יותר סודות מדינה משיראו אי־פעם את אור היום (בניגוד למה שנדמה לקהל הרחב, עתונאים יודעים לשמור סוד הרבה יותר מפוליטיקאים), אמר: „תארו לעצמכם איך מגיע העסקן הממוצע להיות חבר כנסת (אינני מדבר על 'אישים מוצנחים', שרכשו לעצמם שם ומעמד בתחומים אחרים והם אופרה אחרת לגמרי). הוא מוכרח לחרוש את הסניפים, לשבת באינסוף ישיבות משעממות, להקשיב לאינסוף נאומים אידיוטיים, לשאת בטרחנותם של נודניקים ומבקשי טובות ולחייך לכולם, לשקר בלי סוף, להתחנף לאנשים הנכונים, לסחור בטובות־הנאה. כמה אנשים אינטליגנטיים, מוכשרים, ישרים ובעלי כוחות יצירה מסוגלים לעמוד בשחיקה הזאת, לבזבז את חייהם וכשרונותיהם היקרים על הטיפוס היגע הזה, למכור את כבודם העצמי בנזיד העדשים המפוקפק של המושב הנכסף?

„לאנשים האלה אין כלל זמן או יכולת נפשית להוציא את חוטמם החוצה מהביצה הזאת ולנסות להבין מה קורה בעולם, לאן הולכת המדינה, ואם הדרך נכונה או לא. בקיצור – כדי להגיע לעמדות השלטון הם מתמחים בדיוק באותם עיסוקים שהם ההיפך מאלה הדרושים לניהול נבון של ענייני הציבור, תוך העדר גמור של פרספקטיבה היסטורית אמיתית. הכל אצלם הוא עניין של תכסיס מהיום למחר. איש מהם אינו שואל: מה יהיה על המדינה בעוד עשר שנים. השאלה היחידה המעניינת אותם היא סיכוייהם להיכלל במקום ריאלי ברשימת המפלגה בבחירות הבאות".

באותו רגע קם אחד מאתנו ונפרד מאתנו בחפזון. שאלנו אותו מה פתאום, לאן הוא רץ, והוא השיב: „יש עוד מעט שיעור בגמרא אצל אריק שרון".

לכוד בשירותים

כל הפרשה הזאת עם רב־החובל של אונית המלחמה האמריקאית „סטארק" ששהה בשירותים בעת הפגזת אונייתו אינה מפתיעה אותי. להיפך, הייתי מופתע, ואף נדהם, אילו התנהל הכל „לפי הספר": שברגע שהמכ"ם אותת על התקרבות הטילים, היו כל המלחים מזנקים לעמדות הקרב, רב־החובל היה נותן את הפקודות המתאימות, לפי תרגולת הקרב שתורגלה אין־ספור פעמים, האניה היתה מבצעת את תמרוני ההתחמקות בהתאם להוראות הקבע, הטילים היו חולפים על פניה ואובדים אי־שם במרחבי המפרץ הפרסי, בין הרמוז לסינבד המלח.

כך זה תמיד. אתה מתרגל ומתרגל בהתאם למיטב המדע הצבאי, גם באש חיה, ונדמה לך שאתה מוכן, ש„על אמת" יהיה פחות או יותר כמו שלמדת בקורסים המתקדמים. והנה אתה משייט יום אחרי יום במרחבי הים הכחול, והחלק כדאי, תחת השמש הלוהטת ככבשן בין מדבריות ערב שבדרום, מערב ומדבריות איראן שבצפון מזרח. והכל פיהוק, שיעמום, אור מסנוור, דגים מעופפים, המנועים המתופפים בקצב מרדים, שובל הקצף העבה הנמשך מאחורי הירכתיים, אניות באות ונעלמות, מטוסים חולפים במרחקים ונעלמים, שיגרה מעייפת וממטמטת. וכל האזהרות שאתה מסייר באיזור מועד לפורענות אינן משכנעות אותך. הרי לך לא יוכל לקרות כלום. ומי בכלל יעז לפגוע באניה של צי ארצות־הברית, המסוגל להחריב יבשת שלמה במשך רבע שעה? אתה בטוח כאילו השתזפת על החוף בריביירה.

ופתאום מופיע מטוס ועושה את הדבר הבלתי־צפוי, הבלתי־מושג. וכאן לא יועילו כל מכשירי ההתראה וההמנעה שבעולם, שהרי כל הכלים הללו יכולים לפעול רק אם יש החלטה אנושית להפעילם. אין הם פועלים מעצמם. ובעניין זה לא השתנה מאומה מאז רעה הבל בשלווה את צאנו ופתאום הופיע מולו קין עם נבוט בידו. כל חייל יספר לך שהתוכניות היפות ביותר שעל הנייר הופכות לניירת מתה ברגע שנשמעת הירייה „על אמת" הראשונה. ואז אתה נתפס בשירותים, כמו רב־החובל המסכן הזה, וכל התרגולת שלך פורחת מראשך, כמו שקרה לידיד קרוב, שכששמעו בפעם הראשונה יריות המכוונות לעברו שכח פתאום איך משתמשים ברובה ולא ידע איך להפעיל את נשקו.

וכך יקרה, השמים ירחמו עלינו, גם אם וכאשר תפרוץ המלחמה האדירה, שכל חכמי עולם יושבים ומנתחים אותה בעזרת „תורת המשחקים" ואלף אלפי תרגילים אינטלקטואליים מסובכים ומנבאים את שלבי התפתחותה. אבל אם יקרה האסון, הוא יפרוץ ויתפתח בצורה שונה לחלוטין מכל מה שאסטרטגי־הכורסה מדמים לעצמם. ואם יישאר מישהו מהם בחיים אחריו, עוד יישב לחקור ולנתח „מה השתבש" בתוכניות המצויינות והנקיות כל כך שהוכנו מראש בקפדנות כה רבה, בלי להבין שהחיים והמוות מתנהגים תמיד אחרת ממה שמצפים שיתנהגו.

זיוה יריב

פריחה תרבותית

פעם סברתי לתומי ששבוע הספר העברי הוא שבוע הבישול הבינלאומי. חוויה גסטרונומית.

כלומר קונים 15 קילו ספרי בישול, מתבלים ב־1 קילו טיולים בארץ, מוסיפים קמצוץ א. ב. יהושע, קורט עמוס עוז, 5 גרם נתן זך, כפית שטוחה גרוסמן, ומכניסים להקפאה עמוקה בארון הספרים. מוציאים אחרי חמש שנים וזורקים.

אבל המציאות התוססת שינתה את גישתי המסולפת. היום אין לי ספק. בארצנו אכן משתוללת פריחה תרבותית חסרת תקדים. רעב מטורף למלה הכתובה שהגיע לשיאו בשבוע הספר. במו עיני ראיתי בחדר מדרגות חשוך בכיכר מלכי ישראל, בן־תרבות אחד שבלע ספר בשתי דקות, כולל הכריכה, נייר העטיפה, ושקית הניילון, ואחר כך ניקה את שיניו במחצין.

כמיהה זו לרכישת ספרים היא רק קצה הקרחון.

מפני שלאמיתו של דבר אנו מצויים עכשיו בעיצומה של מהפכה תרבותית. ולא נותר לי אלא להצטרף בחום לקולותיהם של המבקרים, המו"לים, ואנשי־העט, הרואים בתאוות־ספרים פתאומית זו תפנית מכרעת בהוויה הרוחנית הישראלית.

שהרי לנגד עינינו הלחות מתרחשת ברגעים אלו ממש מלחמת תרבות אדירה, שבה מתמודדים עד חורמה שני כוחות איתנים בעם היהודי: הנגרים ומדביקי הטאפטים.

מצידו האחד על המיתרס ניצב הנגר שוחר־התרבות, היודע שככל שיקנו יותר ספרי בישול וגינון יזמינו אצלו יותר מדפים, יותר פלאטות סנדוויץ' וסיבית, ויותר ארונות ספרים.

ומנגד ניצב, כשעיניו כלות מקינאת סופרים, מדביק הטאפטים אוייב התרבות, היודע גם הוא שככל שיכסו יותר את הקירות במדפי ספרים, כך יישארו לו פחות קירות לטאפטים, ופרנסתו תקופח.

דומני שמאז מחלוקת הפרושים והצדוקים עוד לא היה עימות אינטלקטואלי כה חריף בישראל, כמו זה המתרחש כיום בין מובילי התרבות – בין הנגרים והטאפטאים. רעידת אדמה ממש. רעידה המניעה את אמות הסיפים, או כלשון הנגרים המלומדת, המנרנרת משקופים ולאייסטים.

והזעזוע התרבותי גורף עימו, כמובן, את המוני קוני הספרים. הללו שרויים במצוקה רוחנית איומה, ונקרעים בין שני המחנות היריבים.

מצד אחד, ליבם נתון לנגרים שוחרי מדף הספרים שעמדתם מסמלת עוד חמישים צול תרבות בחדר האורחים, עוד מדף המכיל בתיחכום ויעילות נגרית את הקופסה השחורה, המטבח הכורדי, וידיאו, ומערכת אגרטלים מגבס מבריק. עוד יצירת מקור עשוייה פורמאייקה ודיקט.

ומצד שני נפשם יוצאת לטאפטים המייצגים את ערכי היופי, האמנות הפלאסטית, והאסתטיקה המעודנת של העם בישראל.

הלבטים קשים. השבר הרוחני צרב. והדילמה התרבותית היא כמעט בלתי אפשרית – לקנות מדפים או להדביק טאפטים?

אבל הפור, כפי הנראה, נפל. הנגרים ניצחו. ובהפרש גבוה. שבוע הנגר העברי נחוג ברוב עם. רבבות מדפים נרכשו. או כפי שאמר הנשיא במשכנו, בפרוס שבוע הנגר העברי – „זוהי מסורת נהדרת המוסיפה כבוד למדינת ישראל, מסורת ההולמת את רוח העם".

הפריחה התרבותית אכן בעיצומה, אך אין מנוס מלומר גם זאת: לא לעולם חוסן. סכנה איומה מאיימת להניף את גרזן הכורת על מסורת הנגר העברי.

יום בהיר אחד, יגלה לפתע קונה־הספרים הכפייתי המצוי, שספרים נועדו בעצם לקריאה. בהגיע יום מר ונמהר זה, יחדלו אנשים לקנות ספרים לפי קילו, ויחזרו משבוע הספר עם ספר או שניים, במקום באגאז' מלא.

יום זה יהיה סופו של הנגר והמו"ל העברי. וכל מי שהתרבות העברית יקרה לו, חייב לעמוד על המשמר, ולדאוג שיום זה לא יגיע לעולם.

בל נעקור עקורים

ההתנגדות העקשנית להחזרת עקורי בירעם ואיקרית נמשכת שנים, רק הנימוקים מתחלפים.

אומנם פה ושם מישהו מעלה עוד בגימגום רפה את הנימוק הבטחוני העתיק. אבל, עכשיו, לאחר שהקמנו את רצועת הביטחון והפקדנו את שלום הגליל בידי כפריים לבנונים בפיקודו של גנרל לאחד, נשמע נימוק זה דבילי במקצת.

איך אפשר לומר בראש צלול שלתת נשק בידי ערבים לבנונים סמוך לגבול זה לא סכנה בטחונית, ולתת אדמה לערבים ישראלים שהוכיחו את נאמנותם למדינה זו כן סכנה בטחונית?

אבל השבוע שמעתי נימוק מותק שפקח את עיני. החזרת עקורי בירעם לכפריהם אחרי 30 שנה, כך כותב יואל מרכוס ב„הארץ", תתלוש אותם ממקום מגוריהם ועבודתם הנוכחי, וזו תהיה העקירה האמיתית.

אין מה לדבר, יואל מרכוס שיכנע אותי. להחזיר את העקורים הוא מעשה אנטי הומני ואכזרי. פשע נגד האנושות. אני כבר רואה את המשאיות מתקרבות, וחיילים חמושים חוטפים גברים, נשים וילדים מנווה השאנן, ומשליכים אותם בכוח אל תלי החורבות של בירעם ואיקרית.

אל לנו לתת יד למעשה נבלה זה. בל נעקור את העקורים מבתיהם!

נתן ברון

צ'יצ'ולינה יקירתי

יש על מה לקנא באיטליה ובאיטלקים: הכל, מיין הקיאנטי ועד לנופים באגם קומו, ממש נפלא. משהו דשן, עסיסי, מלא־חיים מסתובב באוויר.

אבל עכשיו צריך לקנא בהם בגלל צ'יצ'ולינה.

ותמתקו מהר את החיוכים שלכם. זה לא מה שאתם חושבים. ראינו כבר נשים יותר מלהיבות, ואפילו אותו חלק שהפך לסמל המסחרי שלה לא נראה נקי מפגמים מסויימים. מספרים – ועל כך אינני מסוגל להעיד מידיעה אישית כי לא ראיתי אף סרט – שהביצועים שלה בסרטי הפורנו הם משהו־משהו. אבל גם זה, בימינו, לא הדבר שישגע את העולם.

מה שמעורר את מיצי הקינאה שלי הוא משהו אחר לחלוטין.

■ ■ ■

צ'יצ'ולינה תמלא עכשיו בפוליטיקה האיטלקית תפקיד חשוב ביותר, שרק מחזאי בדרגתו של שקספיר יכול להעניק לו את המימד האמיתי והרציני. היא תהיה הכרזן המופיע ברגע הקריטי, הליצן המפרק את המתח בבדיחה כלשהי, הדמות שפתאום עולה על הבמה ותוך שניה כל האולם שואג בשאגות־צחוק.

זה יהיה חלקה של צ'יצ'ולינה בפוליטיקה.

תארו לכם את המצב: ראש הממשלה נואם נאום חוצב־להבות בפרלמנט האיטלקי על המצב המוניטרי הבינלאומי. ראש האופוזיציה עונה לו בנאום נרגש לא פחות. כל הצירים וחברי הפרלמנט – מפהקים ללא בושה, קוראים עתונים או סתם מנמנמים להם בלי לעשות חשבון לאף אחד. ופתאום – צ'יצ'ולינה מופיעה לה לבושה (כך מדווחים על הופעתה בליל הבחירות) עם מחשוף גדול וגרבי תחרה לבנות וארוכות – והאולם נדרך. עוד שניה, עוד תנועה, עוד זווית כתף – וכל הדיונים על הבעיות המוניטריות הבינלאומיות נראות פי אלף יותר מגוחכות מן החזה החשוף של הצירה הנכבדה של המפלגה הרדיקלית.

■ ■ ■

אנחנו זקוקים לצ'יצ'ולינה כמו אוויר לנשימה.

כל תרבות־הוויכוח שלנו (יותר נכון: חוסר תרבות־הוויכוח), כל הלהט והאש האצורים בקירבנו בקשר לכל נושא המסעיר את האווירה, כל הריבים והסכסוכים והזעם והחימה – הכל עשוי להשתנות אם יתמזל מזלנו ותצמח לנו צ'יצ'ולינה ישראלית.

מרבים לדבר על הכנסת, ועל השאלה „מה היה קורה אילו" במקרה שמין צ'יצ'ולינה היתה יושבת שם. אבל, לדעתי, לא רק הכנסת יכולה ליהנות מן העניין, אם כי בהחלט סביר – כמו שאמר ח"כ אחד – שאחוז הנוכחות במליאה היה עולה בצורה מדהימה.

תחשבו על מקומות אחרים ועל נושאים אחרים המהווים תפאורה נאותה לאיזה סכסוך נורא, לאיזו חימה שפוכה, ותבינו עד כמה צ'יצ'ולינה יכולה לתרום לאיכות החיים שלנו.

ראיתם פעם, למשל, סיכסוך רציני בין שני פרופסורים מכובדים באחת האוניברסיטאות? נכון, שהניסוחים הם די אדיבים והביטויים בדרך כלל פרלמנטריים למדי. אבל, *המתח* באוויר, השינאה ההדדית, המבט שואף־הדם בעיניים, הרצון לטרוף ממש את היריב – כל זה נמצא שם, ובכמות אדירה.

לעתים אתה יושב באולם, בכנס כלשהו, וממש רואה לפניך תיאטרון־קרבי ממש, כאשר היריבות ההדדית ברורה ובולטת לעיני כל הנוכחים, היודעים ששני הפרופסורים הללו הם אויבים בנפש.

עכשיו, תארו לעצמכם שלתוך המתח הנורא הזה – צועדת לה צ'יצ'ולינה הנחמדה שלנו. „למה שלא תדברו על מין חופשי?", היא שואלת את שני הפרופסורים הנכבדים, שוורידי צווארם כחולים ונפוחים מזעם ומכעס. „למה אתם לא משוחררים?", היא אומרת, ומשחררת לחלל האוויר את הצד הבולט שלה, לקול מצהלות הקהל.

ועכשיו, עם יד על הלב: מי נראה מגוחך יותר? שני הפרופסורים הנכבדים, שכל חייהם עסוקים בוויכוח על פסיק זה או אחר במקום כלשהו – או צ'יצ'ולינה, שהכל נראה לה פשוט ונחמד ועליז ואין ספק, שצ'יצ'ולינה כזו יכולה, בבת־אחת, להוריד את המתח וליישב את כל ההדורים.

■ ■ ■

קראתם פעם בעיון וברצינות מאמרי־פולמוס בנושאים ספרותיים, למשל? אחת לכמה שבועות מתרגשת עלינו סערה חדשה, ולפתע מתפתחת לה תיגרה אלימה בין כמה מבקרים ספרותיים נכבדים, והניצוצות עפים לכל עבר.

מתלוננים לעתים על חברי־הכנסת או על הפוליטיקאים שהם משתמשים בלשון אלימה ומנהלים את הוויכוחים ביניהם מתוך להט רב מדי. אבל כל חברי הכנסת כולם – ממש ילדים קטנים ליד מבקר ספרותי אחד, שהסעיף עלה לו לראש והפיוזים מתחילים להשתחרר אצלו.

איך הם מדברים אחד על השני, איך הם מורחים את העט ברעל שקוף כדי שלא ירגישו (כמו הצבע הקטלני במשרד ההוא ב„שושלת"), איך הם מכוונים את החץ היטב־היטב למקום הרגיש והכואב ביותר בגופו של היריב, איך הם חובטים ללא־רחם אחד בשני בעקביות, בכוח, לאורך מאות ואלפי מלים, מלים, מלים.

רק כאשר קוראים את כל מה שנכתב בפולמוס כזה – מרגישים בחסרונה של צ'יצ'ולינה. היא כבר היתה לוקחת את הניצים המשכילים והמכובדים, מנערת אותם היטב־היטב, מחככת בהם חלק זה או אחר של גופה, ומסבירה להם שמה שירגיע אותם באמת – לשיטתה – זה רק מין חופשי, משוחרר, עליז ונעים.

איפה יהיו אז כל המתווכחים הנכבדים הללו? איך יתייחס אליהם הקהל הצוחק והנהנה, המרגיש בחוש בריא מי באמת מגוחך ומי לא?

■ ■ ■

בקיצור, רבותי, איך שלא תתייחסו לעניין, צ'יצ'ולינה דרושה לנו כמו אוויר לנשימה. חיינו אינם חיים בלעדיה. הבו לנו צ'יצ'ולינה – ומהר.

תערוכת
סלוואדור דאלי
במוזיאון תל־אביב
רק עד מחר!
הנעילה במוצ"ש 20.6.87

גלוריס קוסמטיקס
GLORY'S COSMETICS
מוצרי קוסמטיקה טבעיים
ת"א: „אמנון שפי סוכנויות – המלך ג'ורג' 66 „גילה" – מרחוב נ. בנימין (השומר 10) „סיגל" – אבן־גבירול 144 „שמיר" – מקווה ישראל 22
רמלה: „אודי" – זבוטינסקי 3 לוד: „יעקב נגדיסי" – תעשיה אזורית ראשל"צ: „חביב" – הרצל 22 ראש־העין: „כנעני" – שכון א'
להתקשרויות אזוריות: 03-815417 : 815423

קיבוץ יד חנה במרכז הארץ
מעוניין לקלוט (בלינה משפחתית)
משפחות בגילאי 25–38
מקצועות נדרשים:
★ גננת ומורים לביה"ס יסודי ותיכון
★ נגר מעולה
★ מכונאי בעל נסיון
★ חקלאים ואנשי מקצוע בשתלנות ובגידול עופות.
פניות וקבלת פרטים: בשישי מ־16.00–23.00. ובשבת מ־10.00–23.00 בלפונים: 053-683830, 053-683812 וביתר ימות חשבוע למחלקת הקליטה בטלפונים 03-435450/1/2, רח' לאונרדו דה־וינצ'י 13, תל־אביב.

מוצרים לייצוא
נדרשים מוצרי כחול לבן לייצוא לאירופה וצפון־אמריקה, שישווקו דרך משרדנו בבריסל – פריז – ניו־יורק וסן פרנציסקו
גרהם טרייד אינטרנשיונל בע"מ
חדר תצוגה ומשרד – מלון דניאל, הרצליה פיתוח 052-544444

מוסך כהן
צבע בתנור
300 ש"ח
828987
שרירא גאון 14 יפו

למכירה מפעל פלסטיק מסודר
על ציודו + מוצרים בלעדיים
כולל ציוד לעיבוד שבבי
☎ 04-983884

עמותת בית אבות „חיים טובים"
רח' עמרם גאון 6 (גבול רמת גן)
מודיעה על קליטת קשישים/ות:
★ דירות יחיד ודירות זוגיות לעצמאיים.
★ מקומות לתשושים.
★ מקומות לסיעודיים.
★ השגחה רפואית 24 שעות.
★ פיזיוטרפיה ★ ריפוי בעיסוק
★ מועדון תרבות ★ ספריה ★
פעילות חוץ והרצאות
12 דונם של דשא וירק
פרטים והרשמה: עמותת חיים טובים טל: 03-778051-2 קוי אוטובוס 30, 54, 60, 61

המרכז לסיורי מדבר
אורחות מדבר טיולי ג'יפים בע"מ
לאור הביקוש הגדול לטיוליו „שלושה ימי מדבר" נקבעו המועדים הבאים:
לחודש יוני
22–24, 25–27
לחודש יולי
2–4, 5–7, 9–11, 16–18
קבוצות – ועדי עובדים – תנועות נוער – קיבוצים – משרדי נסיעות, לתאום לוח זמנים נמיש, להזמנות: 03-291016, 03-291042

גינה ירוקה
רק עם
„עומר" –
מחשבי השקייה
„ג'ני", „קלאס" „אופר"
„עומר־2000"
להשיג בחנויות המובחרות למיסכר אביזרי גינון ואצל קבלני הגינון המקצועיים
„עומר" בע"מ
טלפונים:
052-572436,
052-570358

חוג פו"פ
מועדון פ"ו ידועות אחיעזר
החוג הגדול במדינה
פנויים ופנויות
חופשת קיץ ב"ש
במלון נאות מדבר ★★★★
מיום ה' 9.7 עד מוצ"ש 11.7
כולם נפגשים לסוף שבוע של נופש וכיף, פעילויות וארועים, סדנאות רחצה ושיזוף בבריכה, מסיבות ריקודים והכרויות, ביקור בשוק הבדואי, ועוד...
אסור להחמיץ !!!
148 ש"ח בלבד (אפשרות להסעה)
(⅓ בהזמנה, ⅓ בהגעה ⅓ חודש מהיציאה)
פרטים במועדון: בן־יהודה 69, תל־אביב טל: 241868, 231626, 241641

רשות ניירות ערך
רח' לינקולן 24, ירושלים
תמען לדברי דואר: ת.ד. 7450, ירושלים 91073
אגרה שנתית לשנת 1987
האגרה מכוח תקנות ניירות ערך (אגרה שנתית), התשמ"ד־1984, עבור תאגידים שעליהם חלה חובת הדיווח לרשות ניירות ערך הועלתה לאחרונה ע"י שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת במונחים ריאליים ב־50%. עם התאמתה לשינוי במדד המחירים לצרכן מאז יוני 1986 היא עומדת לשנת 1987 על 6,108 ש"ח להברה ועל 4,582 ש"ח עבור כל קרן בניהול מנהל קרנות להשקעות בנאמנות.
מועד תשלום האגרה הוא יום ד' 1.7.87
עד לאותו יום (אך לא לאחריו) ניתן לשלם את האגרה בבנק באמצעות שובר תשלום שהרשות שלחה ביטים אלה לחברות ולמנהלי הקרנות הנ"ל.
חברה אשר לא קיבלה שובר לתשלום יכולה לקבלו במשרדי הרשות בירושלים לפי הכתובת הנ"ל ובתל־אביב – רחוב קלישר 48, בין השעות 09.00–13.00.
אפשר גם לשלם על ידי משלוח שיק על שם הרשות, תוך ציון שם התאגיד עבורו משולמת האגרה.
אי קבלת השובר אינה פוטרת מחובת התשלום.
על איחור בתשלום יתווספו קנס פיגורים והפרשי הצמדה. התאריך הקובע לעניין זה הוא קבלת השיק במשרד הרשות בירושלים.

קובי הצבע
מבצע
בשני תשלומים:
• צבע פלסטי
• טמבורטקס
• צבע שמן
• דירות ומשרדים
• אחריות מלאה
☎ 03-380634

שני אנשי שיווק נמרצים
(לשעבר מנהלי שיווק במפעלים)
מחפשים
הצעות מסחריות
ת.ד. 36412
מיקוד 61363 ת"א

חרסית וחול זך בנגב בע"מ
מכרז מכירת רכב 6/87
אאודי 80 CD
מס' רישוי 85-722-35 אוטומטית + מזגן ורדיוטייפ
לקבלת פרטים וטופסי מכרז נא לפנות למשרדנו רח' יואר 26 ב"ש החל מיום א' 21.6.87.
הצעות תתקבלנה עד יום ה' 25.6.87 בשעה 15.00
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
בקבוצת כימיקלים לישראל

עצור!
דירה מחודשת תמורת משכנתה,
אין צורך בהלוואה משלימה.
בדס"פ בשכונת התקוה באזור טוב
דירות יפות ומסודרות + טלפון,
דוד"ש, דלת רב־בריח ועוד...
הזכאים: בודד/ת + 1 או יותר
גרוש/ה + 1 או יותר
נכה 100%.
להתקשר לטל: 03-894460

מפעל לתפירה
מעוניין בקבלת עבודות:
■ גיזרה ■ תפירה ■ גיהוץ ■ אריזה ■ ביקורת טיב ■ לולאות וכפתורים ■
בהצעות להתקשר ☎ 03-955384

מושב שיתופי
הר־אודם
בצפון רמת־הגולן
קולט משפחות
עם ילדים עד גיל 12
טלפונים: 06-981081
06-981353 (במשרד).
אפשר לפנות בכתב לוועדת קליטה הר־אודם, רמת־הגולן מיקוד: 904 – 12

לכם המחכים לאימוץ
אנחנו התשובה עבורכם
02-423937

לתיירים הנוסעים ללונדון
דירת 2 חדרים קומפלט
02-699206
02-813322

מחקר "פורי" קובע:

בונד פרפקט עדיף על ג'ילט קונטור!

בנעימות הגילוח, בחלקות הגילוח, בהרגשה כללית בגילוח, בנוחיות השליפה מהמחסנית, באיכות הסכין, בקלות הניקוי.

במחקר השוואתי שנערך ע"י מכון פור"י - אפריל 87 (מכון מחקר שממצאיו מקובלים גם על חברת ג'ילט) העדיפו הנבדקים את בונד פרפקט על ג'ילט קונטור

"ידענו תמיד שהסיכוי היחיד של יצרן סכיני גילוח ישראלי לפרוץ לשווקי העולם הוא לייצר סכין העולה בטיבו על סכיני הגילוח המובילים בעולם.

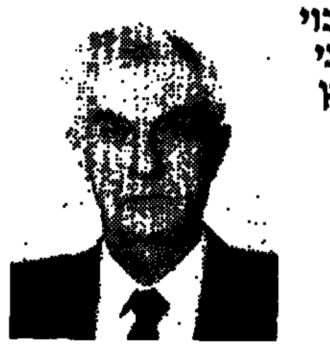
מר יצחק וימן
מנכ"ל א.י.ב. יצרני בונד.

למשימה זו תגברנו את מחלקת המחקר והפיתוח של מפעלנו בטובי המוחות הטכנולוגיים בארץ כולל שיתוף פעולה עם מדעני רפא"ל - הרשות לפיתוח אמצעי לחימה.

הפיתוח ארך 3 שנים ותוצאתו סכין גילוח חדשני במושגים בינלאומיים שעליו הגשנו בקשות לרישום פטנטים במדינות כגון ארה"ב, אנגליה, גרמניה, צרפת ועוד.

מחקרינו העלו שמיקום ציר הסכין קרוב יותר לקצה הלהב ושינוי מבנהו תורמים לשיפור איכות הגילוח."

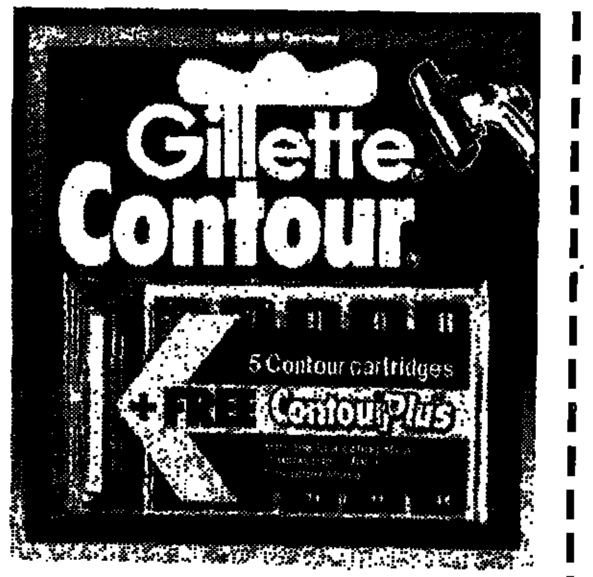

מחקר פורי:
כדי לבדוק את תחושתנו שסכין הגילוח החדש עולה באיכותו על סכיני הגילוח המתחרים בקשנו ממכון פורי (שגם חברת ג'ילט משתמשת בממצאיו) לערוך בדיקה השוואתית של הסכין החדש לעומת סכיני ג'ילט קונטור.
הבדיקה כללה מדגם מייצג של גברים המשתמשים באופן קבוע בג'ילט קונטור.
הם קיבלו את הסכין החדש, נתבקשו להתגלח בו ולהשוות אותו לסכין הקודם והמוכר שלהם.

ניתוח הממצאים מראה כי בונד פרפקט מועדף על פני ג'ילט קונטור ב־6 מתוך 7 התכונות שנבדקו.

הטבלה ההשוואתית שלפניך מדברת בעד עצמה.

כשחשבנו על שם לסכין החדש - "פרפקט" היתה האפשרות היחידה.
בונד פרפקט.

תכונות	מעדיפים את הסכין החדש (בונד פרפקט)	מעדיפים את הסכין הקודם (ג'ילט קונטור)
נעימות הגילוח	44.1%	29.0%
חלקות הגילוח	43.4%	31.0%
הרגשה כללית בגילוח	41.4%	28.3%
נוחיות השליפה מהמחסנית	40.7%	24.8%
איכות הסכין	38.6%	35.2%
קלות הניקוי	32.4%	24.8%
הצורה החיצונית	26.9%	29.0%

BOND perfect® עדיף על ג'ילט קונטור

קשר בראל

פרשת השבוע

שלח

מאת מנחם בקר

פרשת „שלח", שאנו קוראים השבוע, כוללת שלושה פרקים (י"ג–ט"ו); ושניים מהם (הכוללים שבעים ושמונה פסוקים) מיוחדים לתיאור הכישלון הגדול של נציגי עשרה שבטים בישראל, שהביא לדחיית כניסתם של בני ישראל לארץ היעודה בארבעים שנה בקירוב.

על פרשה עגומה זו בשחר תולדותינו אמר פעם הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור, רבה הדגול של קובנה, בירת ליטא (1817–1896), באוזני תלמידיו: צאו וראו, מה גדול החטא שאדם חוטא נגד עמו! הנה מצינו, שהקדוש־ברוך־הוא מחל לבני דור המדבר על כמה חטאים חמורים, שחטאו נגדו: חטאו בעגל – ונמחל להם; חטאו במתאוננים – כשביקשו לאכול בשר־תאווה – ונמחל להם. וכשחטאו אחרי־כן ישראל במחלוקתו של קורח – שוב זכו למחילה על חטאם הכבד. ורק על עוון המרגלים, שהוציאו דיבה על הארץ וביקשו להשיב את העם מצרימה, לא מחל ה' לישראל, אלא גזר על יוצאי מצרים: „במדבר הזה יפלו פגריכם" וגו' (י"ד, כ"ט), ואת עשרת המרגלים המית במיתה משונה (י"ד, ל"ז; וראה רש"י שם).

מכאן נמצאנו למדים – הטעים רבי יצחק אלחנן באוזני שומעיו – שבכל העבירות שבעולם מועילה תשובה לחוטא – הן בעבירות שבין אדם למקום והן בעבירות שבין אדם לחבירו; ורק על חטא שאדם חוטא נגד עמו אין כפרה עולמית, ואין מועילה לו לחוטא אפילו חרטה גמורה ותשובה שלמה. ללמדך, שאין בעולם חטא גדול מן הפגיעה בעם ישראל, שהוא עם ה'...

„וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה'" (ט"ו, ל"ט)

כותב כאן רש"י: „וזכרתם את כל מצוות ה'" – שמניין גימטריא של „ציצית": שש מאות; ושמונה חוטים וחמישה קשרים (המצויים בכל אחת מארבע כנפות) – הרי תרי"ג (= שש מאות ושלושה־עשרה מצוות שבתורה).

השל"ה הקדוש (רבי ישעיה הלוי הורוביץ, בעל „שני לוחות הברית": 1560–1630) נותן סימן לל"ט הכריכות של הציצית (7 - 8 - 11 - 13) בכתוב „טל אורות טלך" (ישעיה כ"ו, י"ט): המלה „טלך" מרמזת לטלית, שבה אנו מקיימים מצוות ציצית; „אורות" בגימטריא תרי"ג – כמניין „ציצית", בצירוף החוטים והקשרים; ו„טל" מרמז למניין הכריכות (שלושים ותשע) בכל אחת מארבע כנפות.

חסידים מספרים

מדוע נקרא רבי דויד משה מצ'ורטקוב: „יהודי בעל הציצית"?

על כפל־הלשון בפתח פרשת ציצית: „דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם: ועשו להם ציצית..." (ט"ו, ל"ח) אומרים חכמי המדרש: „דבר... ואמרת" – להזהיר גדולים על הקטנים, שישמרו מצוות ציצית, השקולה כנגד כל שאר מצוות התורה.

בעניין זה מספרים חסידים: האדמו"רים מבית רוז'ין היו נוהגים לעטוף את התינוקות מבני חודש ומעלה ב„ארבע כנפות". ומעשה ברבי דויד משה מצ'ורטקוב (1828–1903), בן רבי ישראל מרוז'ין, שהיה תינוק המוטל בעריסה ולפתע החל בוכה בקולי־קולות וכשום פנים אי אפשר היה להרגיעו ולהשתיק את בכיו. נבהלה הרבנית ונכנסה לחדר בעלה ליטול ממנו עצה, מה לעשות בתינוק הבוכה בלא הפסק.

לכי נא ובדקי בציציות של הטלית־קטן, שהלבשת היום את הילדון – קרא הצדיק בקול רגוע ושב לעיין בספר שלפניו.

מיהרה הרבנית אל התינוק וגילתה שחוט דק אחד מן הטלית־קטן, שהלבישה באותו בוקר את דויד משה הקטן, נקרע בוו שבלט בקצה העריסה. מיד הסירה הרבנית מן התינוק את הטלית־קטן הפגומה ועטפה אותו ב„ארבע כנפות" כשרות, וכהרף־עין נרגע התינוק והחל מחייך בעיניו הרכות והטובות.

מאותו יום והלאה – מספרים חסידי רוז'ין – קוראים לצדיק רבי דויד משה מצ'ורטקוב: „יהודי בעל הציצית".

ממדרשי חז"ל

„שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען, אשר אני נותן לבני ישראל" (י"ג, ב')

רבי אחא הגדול פתח (בדרשה הבאה): „יבש חציר נבל ציץ; ודבר אלקינו יקום לעולם" (ישעיה מ', ח). למה הדבר דומה? למלך שהיה לו אוהב, והתנה עמו ואמר לו: לך עימי, ואני נותן לך מתנה! הלך עמו (האוהב) ומת. אמר המלך לבנו של אוהבו: אף על פי שמת אביך, איני חוזר בי במתנה שאמרתי (שהבטחתי) לו; בוא וטול אתה (את המתנה)!

כך הדבר: המלך – מלך מלכי־המלכים הקדוש־ברוך־הוא; והאוהב – זה אברהם, שנאמר: „זרע אברהם אוהבי" (ישעיה מ"א, ח'). אמר לו הקדוש־ברוך־הוא (לאברהם): בוא לך עימי! שנאמר: „לך־לך מארצך וממולדתך ומבית אביך" (בראשית י"ב, א'); והתנה עימו שיתן לו מתנה, שנאמר: „קום התהלך בארץ וגו', כי לך אתננה" (שם י"ג, י"ז); וכן הוא אומר: „כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה" (שם שם, ט"ו). אמר לו הקדוש־ברוך־הוא למשה: אף על פי שהתניתי עם האבות ליתן להם את הארץ ומתו, איני חוזר בי (מהבטחה זו); אלא „ודבר אלקינו יקום לעולם".

קיסר הטוב, הברפלד הרע

(המשך מעמוד 1)

את המשק, להכניס אותו לסיחרור. מאשים את האוצר בחוסר יושר, בסחבת. כדאי להאמין לו – הוא האיש שמסוגל להוביל את המשק להשבתה כללית, אם ישתכנע שהאוצר אינו מתכוון לנהל משא ומתן על פי הכללים המוכרים.

„מה ההבדל בין ההסכם הנוכחי להסכמים הקודמים?", הוא שואל ומשיב: „בפעמים הקודמות, נפגשנו רוזאי ואני כמה שבועות קודם לפקיעת ההסכם הקודם ויחד גיבשנו את הדרכים לתחימת הסכם חדש. הכל היה ברור ומובן וכולם שמרו על האינטרסים של כולם. הפעם יש טירוף מערכות. עד היום, כשלושה חודשים מאז פקיעת ההסכם הקודם, עדיין לא קיבלתי מהם הצעות, רק סירובים.

„נכון, גם אנחנו לא הזדרזנו, כי רצינו לראות כיצד ישפיע על המשק ההסכם לייצוב שעליו חתמנו בינואר. מספיק עם המשחקים. אנחנו רציניים והמשק כפני רתיחה. עדיף להם לחתום איתנו כעת, כי בעוד חודש יהיה יותר קשה.

„פרישת הסתדרות עובדי המדינה צריכה להדאיג אותם. יחד עם זאת, אנחנו לא ננהל תחרות עם ההסתדרויות השונות. הלואי וישיגו הרבה, ואז אנחנו נתיישר לפיהם. אנחנו בעד הסכמים ייחודיים ולא כלליים. הסכם מסגרת אומר שכולם מקבלים נעל מספר 42 גם אם הם נועלים מספר 38. זה מצב לא נורמלי. אני מקווה שההסכם הזה יהיה האחרון במתכונת הזו, ובפעם הבאה, נחזור להסכמים יחודיים. נקבע מדיניות כללית באגף, וכל איגוד ינהל משא ומתן נפרד עם מעסיקו".

ההסתדרות קיוותה לחתום הסכם עד סוף יוני, אבל הממשלה אינה ממהרת. בשנה שעברה החל המו"מ באפריל ונסתיים בספטמבר, וההסתדרות ויתרה על חלק מהתוספות רטרואקטיבית. האם זה יקרה גם הפעם?

למומו ודודו

ברכות חמות

רפי בירון

ד.ר. שיווק בע"מ
מוצרי מזון טבעיים
יהודה המכבי 60 ת"א, טל' 5461774

לדודו ומומו

צרור ברכות ואיחולים
לפתיחת פאב הפינג'ן

תמרה

רבי מאיר 26 כרם התימנים
ת"א, טל' 03-659990

לדודו ומומו

מזל וברכה
לפתיחת הפאב

י.ב. עסקים (1986) בע"מ
יבואני משקאות חריפים
והויסקי המעולה „אולד קליפר"
ת"א, רח' סלמה 40
טל' 03-826167, 03-830784

לדודו ומומו

ברכותינו
לפתיחת
פאב הפינג'ן

אריאנה מועדונים בע"מ

למומו ודודו

הצלחה מקרב לב

משפחת אורקיבי
משפחת דנהירש
וצוות חקירה

אמנים מברכים את

דודו לויתן ומומו אבנון

לפתיחת פאב הפינג'ן

ברחוב בן־יהודה 132 ת"א (פינת ירמיהו)

בעונה בהצלחתכם
דורון מזר

בהצלחה
מאדם

הצלחה מקרב לב
אילנה אביטל

ברכות לפתיחה
מאילניה

שפע איחולים לפתיחה
חנניה

נבוא כל ערב
שלמה צח

לדודו ומומו

ברכות לגדולים מכולם
לפתיחת הפאב החדש

מועדון המערה
יפו העתיקה כיכר קדומים 14
טלפון 03-829018

לדודו ומומו

מיטב הברכות
לרגל פתיחת הפאב

מאחלים: רשת מסעדות
שיפודי התקוה

לדודו ומומו

הרבה הצלחה!

מהחוף הדרומי

לדודו ומומו

ברכות חמות
לפתיחת הפאב

מסעדת שער 1
קבוץ גלויות 32, בית מרכזים טל' 812874

לדודו ומומו

צרור ברכות ואיחולים
לפתיחת פאב הפינג'ן

גואל קוזולבי
ספק מזון לפאבים ומסעדות,
סיגריות וגבינות
רח' יום־טוב 21 ת"א, טל' 03-650215

לשלמה אבנון ודודו

מיטב הברכות והאיחולים

רז ביטוחים
רוזנבלום שלמה
מזא"ה 51, תל־אביב

לדודו ומומו

לרגל פתיחת הפאב החדש
עלו והצליחו

מועדון הללויה
הרצל 19 יפו, טל' 03-812618

לדודו ומומו

מזל טוב ובהצלחה
רם קופר ומשפחתו

קח חופש נופש

עם אגד תיור

חשבת אי־פעם שתוכל לבלות חופשת־נופש משגעת **באילת** במחירים הכי נמוכים בארץ? רק "אגד תיור" מסוגלת להציע לך כל כך הרבה כיף והנאה במחיר כל־כך נמוך כולל:

- ★ **וסיעות ממקום מגוריך לאילת ובחזרה.**
- ★ **אירוח במלון הטוב ביותר בכל דרגה.**
- ★ **כרטיס אירוח של "אגד" המזכה אותך בהנחות במסעדות ובמקומות בידור ובילוי.**

כרטיס אורח אגד תיור

בעל הכרטיס זכאי להנחות במקומות הבאים באילת:

■ מסעדות:
■ מסעדת אגד 20%
■ מנדיס - מסעדה סינית (עבור תשלום במזומן) 15%
■ לח בוחם 10%
■ "שרימפסטייק" 15%
■ "ניו-יורק ניו-יורקי" 15%
■ אל גאוצ'ו 10%

■ אתרים:
■ מוזיאון חבובות - ישראל פאלס 30%
■ המצפה התת ימי 25%
■ שונות:
■ טיולי אגד תיור הקבועים 20%
■ השכרת רכב של "רכי יסטור וטיולי" 20%

המצפה התת-ימי אגד תיור 25% הנחה

הכרטיס בתוקף מ-____ עד-____

בברכת חופשה נעימה EGGED TOURS אגד תיור

לבחירתך גם חבילות נופש בכל רחבי הארץ:
• טבריה • ים המלח • ירושלים • הזמנות בבתי מלון, ושפע טיולים מאורגנים.

משרדי "אגד תיור"

תל־אביב:	רח' בן־יהודה 59, 03-242271-6, רח' פרישמן 15, 03-242271-6, כיכר אתרים, 3-283191, 03-284491, דיזנגוף סנטר, שער 5, 03-200826.
ירושלים:	התחנה המרכזית – רח' יפו 02-304890/2,222, 02-304884/5; 02-304422 02 בכניסה לתחנה מרכזית 02-304868, 02-534596.
חיפה:	רח' נורדאו 4, 2-643131, 04-549487, תחנה מרכזית, 549486, 04-510893.
נהריה:	תחנה מרכזית, 922656, 6-04-923444.
עכו:	תחנה מרכזית, 04-916333.
טבריה:	תחנה מרכזית, 4-91080, 067-20474.
קרית חיים:	תחנה מרכזית, 04-727066.
עפולה:	תחנה מרכזית, 6-91234, 065-23444.
חדרה:	תחנה מרכזית, 6-37722, 063.
נתניה:	כיכר העצמאות 5, 37296, 053-28333, רח' הרצל 28, 37052, 053-38881.
הרצליה:	תחנה מרכזית, 052-540540.
חולון:	רח' שנקר 47, 882797, 03-883385.
לוד:	שדה התעופה, 9-03-9711070.
ראשון לציון:	תחנה מרכזית, 03-999111.
רחובות:	תחנה מרכזית, 8-452525, 08-452520.
רמלה:	תחנה מרכזית, 4-08-220222, 08-241607.
אשדוד:	מרכז מסחרי ד', 055-51097.
אשקלון:	תחנה מרכזית, 051-29111.
באר־שבע:	תחנה מרכזית, 057-74341.
אילת:	תחנה מרכזית, 75161, 9-059-73148.

וכל זה עוד ב־3 תשלומים!

ללא ריבית, ללא הצמדה וללא כל תוספת תשלום – למזמינים עד 15 ליולי.

משרד העבודה והרווחה - מרכז ההכוונה לערי הפתוח והתיישבות • משרד הבינוי והשיכון - מחוז הגליל • שרות התעסוקה • משרד החינוך והתרבות - היחידה לדיור ותמריצים • משרד התעשיה והמסחר • משרד הבטחון - היחידה להכוונת חיילים משוחררים • עיריית עפולה • עיריית נצרת עילית • המועצה המקומית מגדל העמק • עמידר • עמיגור • שכון עובדים רסקו • שיכון ופתוח • "אשדר" • חברת "ערים" • אחים שרבט • יעקב הרשקוביץ • שבח את בר • מפעלי התעשיה

מרכז ההכוונה לערי הפתוח בשיתוף הגורמים המאכלסים, הרשויות המקומיות, משרדי הממשלה השונים והמעסיקים פותחים במבצע אכלוס בעפולה, נצרת עילית ומגדל העמק.

מתי שילמת בפעם האחרונה
75 ש"ח
שכ"ח לדירת 3 חדרים
עפולה•נצרת עילית•מגדל העמק

מציעות לך • איכות חיים גבוהה • שפע הצעות עבודה • ודיור זול

דיור

- סיוע מוגדל לרכישה של משרד הבינוי והשכון החל מ־1/6/87.
- דיור ברכישה - דירות חדשות בנות 2, 3, 4, 5 חדרים במחיר החל מ־23,000 ש"ח (לא כולל מע"מ והוצאות) ע"פי הקריטריונים של משרד הבינוי והשיכון (הנחות מיוחדות בתקופת המבצע).
- דיור בשכירות מסובסדת ב־3 חדרים כ־75 שקל לחודש.
- אפשרות לקבלת דירות חדשות בשכירות עם אופציה לרכישה בתוך שנה.
- שיפוץ מלא לדירות בשכירות של "עמידר" ו"עמיגור".
- מגרשים לבניה במסגרת תכנית "בנה ביתך".
- פטור כמעט מלא ממס רכישה לרוכשי דירה ראשונה.

תעסוקה

בעפולה: בתעשיה - תדיראן, תנובה תל יוסף, אחים שרבט, הולים, חגלה, הנדסת דפוס, עקוב הרשקוביץ', קיסלוק. בשרותים - עיריה, משרדי ממשלה, ביה"ח.

בנצרת עילית: בתעשיה - תעשיות רכב בע"מ, חברת נצרת למתקים (צד) אחים ירוסקי, שטיחי נצרת.

במגדל העמק: בתעשיה - נילית, סטרפלסט, פי.סי.וי., סי.איי., הלנה רובינשטיין, ק.ל.א.

דרושים בתעשיה

מהנדסי אלקטרוניקה
מהנדסי מכונות
מהנדסי יצור
מהנדסי חשמל
מהנדסי מזון
מהנדסי כימיה
מהנדס עיר (אדריכל)
מלונאות (מלצרות, קבלה, טבחות, חדרניות)
מרכיבות/מלחימות
אורזות
מהנדס תוכנה
טכנאי/הנדסאי יצור
טכנאי/הנדסאי כימיה
טכנאי/הנדסאי בקרה מחשוב ואוטומציה
טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה
טכנאי מכונות (קרור)
הנדסאי/טכנאי מים
טכנולוג מזון
הנדסאי מתכת
טכנאי מזוג אויר
פיזיקאי תואר שלישי
טכנאי קרור
מנהלי חשבונות
מכונאים (רכב, אחזקה)
מלגזנים
נגרים (בניין ורהוט)
חרטים
מסגרים
כרסמים
רתכים (ארגון, אוטוגן, ארגוסטה)
מבלטים (מתכת, פלסטיקה)
עובדי אלומיניום
מכונאי אחזקה (מכונות סריגה)
ביקורת טיב
מנהל מתפרה
תמחירן
עובדי מערכות
חשמלאי תעשיה
סורגים
עובדי עור
והני סמיטריילר
חוטרות
עובדי דפוס (אופסט, מעבדה פוטוליטו, מונטז'ר)
עובדי יצור (פלסטיק, מתכת, טכסטיל ועוד)
מסגלות לקשישים
טבחים
מפעילים
מנהלי עבודה
צבעי רכב ומתכת
פחחי רכב
קניין
מחסנאי ראשי
מרכיבי מכונות
לבורנטים
חברואן מוסמך
מנהל מפעל
פקידים
אחראי מחלקות (הזרקה, אריזה, אחזקה)
מפעיל מחשב
מנהלי משמרות ליצור

דרושים בחינוך

אנגלית
חשמל
אלקטרוניקה
מזכירות ומינהל
ספרות
מוסיקה
כימיה
ביולוגיה
גיאוגרפיה
היסטוריה
שרטוט בניין
מכניקה
מחשבים
עובד סוציאלי לטיפול בקשיש
מדריך חינוכי לנוער
רכז למתנדבים (אקדמאי)
פסיכולוגים

- למורים ועובדי הרווחה העוברים לעפולה, נצרת עילית ומגדל העמק מובטחות הטבות, מענקים ותמריצים מיוחדים.
- בערים עפולה, נצרת עילית ומגדל העמק מצויה מערכות חינוך ענפות הכוללות פעוטונים, גנים, גני ילדים, בתי־ספר יסודיים אזוריים ותיכוניים, מרכזיות פדגוגיות, שרות פסיכולוגי לבתי ספר ועוד.
- קיימים שירותי בריאות מקיפים הכוללים מרפאות של קופות חולים שונות, בי"ח מרכזי, שרותים רפואיים לבתי הספר, מרפאות שיניים וכו'.
- קיימות מערכות שירותים ענפות הכוללות משרדי ממשלה ובתי משפט, שירותי תחבורה ציבורית נוחים מאד לכל חלקי הארץ.
- היישובים שוכנים על פסגות הרי הגליל התחתון ומצטיינים באויר הרים בריא ונוף מרהיב.

פרטים וקבלת קהל — ת"א - באולם "בני ברית" רח' קפלן 10, ביום א' כ"ד בסיון תשמ"ז 21.6.87 בין השעות 19.00-14.00

בחיפה - באולם "ביתנו" רח' ירושלים 29, ביום ג' כ"ו בסיון תשמ"ז 23.6.87 בין השעות 19.00-15.00

כמו כן ניתן לפנות למשרדי מרכז ההכוונה לערי פיתוח בת"א טל. 659822, 650139, ובחיפה טל. 04-674435/6.

ב"ה
כפר הנוער חדתי – כפר חסידים
כנס יובל החמישים

יתקיים אי"ה ביום רביעי, ל"ך בסיון תשמ"ז (24.6.87)

תוכנית היום

15.00 –	רישום, מפגשי מחזורים, סיור בכפר ובתערוכות, תפילת מנחה במקומות הזיכה.
19.15 –	התכנסות, ברכות, אזכרה לרעים ואהובים
20.30 –	חזיון והופעות
22.45 –	סיום משועד, תפילת ערבית.

★ השתתפות בהוצאות –.20 ש"ח
★ יוגש כיבוד (כריכים ושתיה קרה)
★ חניה למוזמנים – לפי תווי חניה בכפר
★ חניה לכל הציבור – בכניסה לכפר
★ רצוי להצטייד בלבוש חם.

מפקדי צה"ל מתבקשים לשחרר את הבוגרים.

חרבנות הראשית לישראל
מועצת הרבנות הראשית

אנו מודיעים בזה לציבור האברכים כי מועצת הרבנות הראשית בתוקף סמכותה על פי תקנות הדיינים (תנאי הסמכה וסדריה) תשט"ו קבעה את

הבחינות להסמכה לדיינות בהלכות אבן העזר

1) המבחן יערך ביום שני כ"ג כסלו תשמ"ח.
2) יש לשלם אגרה על סך 30 ש"ח לחשבון מס' 0059083 בדואר ולהעביר הקבלה למזכירות הרה"ר עד יום שישי כ"ב מרחשון תשמ"ח.
3) על פי החלטת מועצת הרבנות הראשית יש לבחינה אברך שיש בידו תעודה להסמכה "יורה יורה" ממרנן הרבנים הראשיים לישראל.

הרב איתן איזמן
מנהל הרבנות הראשית לישראל

לנערות!
מהיבואן לצרכן

שלחי –.15 ש"ח
ותקבלי בדאר חוזר
זוג עגילי דיסקו מנצנצים

"שליב" בע"מ • ז'בוטינסקי 5 ר"ג מיקוד 52520

מבשרת ציון
המועצה המקומית. מבשרת־ציון
דואר מעוז ציון

המועצה המקומית מבשרת ציון
הודעה בדבר מכירת רכבים

מובא לידיעת הצבור על מכירת רכבים של המועצה לפי הפרוט הבא:
1. משאית וולוו 7 – K שנת יצור 1975 מס' רישוי 487-119 רמסע אשפה 10 קוב תוצרת פרפרים.
2. מכונת טיאוט כבישים מסוג חויון 575 שנת יצור 1973 מס' רישוי 42-065.

ניתן לראות את הרכבים הנ"ל ליד מחסן המועצה במעוז ציון. ניתן להגיש הצעה על רכב אחד מתוך השניים או על שניהם יחד. על המציע לצרף ערבות בנקאית בשיעור 10% מסכום ההצעה למשך חודש אחד.
אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כל שהיא.
את ההצעות יש להכניס אל תיבת המכרזים בחדר מזכיר המועצה לא יאוחר מיום ב' תמוז תשמ"ז, 30 יוני 1987, שעה 12.00 בצהרים.

דוויק יוסף, עו"ד
יו"ר המועצה המקומית

ר"ט סיון תשמ"ז, 16.6.87

בית־חולים עזרת־נשים
מכרז
למכירת מכוניות

מוצעות למכירה המכוניות הבאות:

פורד טרנזיט	שנת ייצור 1978
פורד פיאסטה	שנת ייצור 1983

את המכוניות ניתן לראות בחניון בית"ח, גבעת שאול ירושלים בכל יום בין השעות 12.00 – 14.00 החל מיום א' 21.6.87.

הצעות יש להגיש על גבי טופס מכרז בלבד במעטפה סגורה למזכירות ביה"ח לפי הכתובת הנ"ל, לא יאוחר מיום, 26.6.87 שעה 12.00.
טופס מכרז אפשר לקבל במזכירות ביה"ח בכל יום בין השעות 9.00 – 12.00.
להצעות יש לצרף המחאה בנקאית בשיעור של 10% מערך ההצעה.
אין ביה"ח מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

האוניברסיטה הפתוחה

המרכז ללימודי המחשב בתל־אביב
הכרת המחשב ושימושיו
מחזור לימודי הקיץ
יחל ב־5 ביולי 1987

הלימודים במחזור הקיץ מיועדים:
★ לתלמידי בתי ספר.
★ למבוגרים המעוניינים להכיר את נושאי המחשב השונים.
★ לעובדי חינוך ותוראה.

הלימודים יתקיימו במרכז ללימודי המחשב באוניברסיטה הפתוחה ברמת אביב, בשעות הבוקר ואחה"צ.

הקורסים המוצעים

★ מבוא למחשבים ותכנת המחשב האישי
★ סדנת לוגו BASIC לתלמידים
★ סדנת לוגו לתלמידים
★ סדנה לתלמידים מתקדמים: שפת פרולוג ושימושיה עיבוד תמלילים WORDMILL
★ כתבנות – לימוד עצמי – אנגלית או עברית
★ סמינר שימושי מחשב בחינוך
★ מחוללי גישומים
★ LOTUS 1-2-3
★ FRAME WORK

לקבלת מידע נוסף: פנה/י לאוניברסיטה הפתוחה, מנהל הלימודים – למודה, רח' קלאוזנר 16, רמת־אביב, חדר 455, טלפון: 03-422604, בין השעות 10.00–17.00.

מכרז

מוצע בזה למכירה דירה בת 3 חדרים הנמצאת בשכונת טביוב 6, שכונת־ביצרון ת"א והרשומה כחלקה - 478 בגוש 6150.
המכנה היא בית בודד, חד קומתי בנוי על שטח רשום של – 314 מ"ר עם קיר משותף לבית השכן. הבית שטח הבניה כ־100 מ"ר.
ניתן להגיע להוגלה מקבית של יחידת הדיור הקיימת לשטח של 182.71 מ"ר ב־2 קומות.
גג הבניין מכסה סוויין המאפשר בניית קומה נוספת, תוספת הבנייה כפופה לתשלום היטל השבחה.
זכויות העלות הבנייה לדין שנה + אופציה ל־49 שנה מהנהל מקרקעי ישראל החל משנת 1957.
את הנכס אפשר לראות לאחר תיאום טלפוני – 03-330406 בשעות אחה"צ.
המכירה טעונה אישור בית־משפט השלום בת"א.
אין עו"ד הנ"ל מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
את ההצעות יש להגיש:

עו"ד רחל רסלר
[illegible]
טל. 03-261834

עו"ד משה רבינוביץ
[illegible]
טל. [illegible]

ב"כ המוכרים

מושב גיתית
בקעת הירדן – גב ההר

קולט משפחות

גילאים עד 35 עם ילדים עד כתות ח'

אפשרויות הקליטה:
1. משפחות חקלאיות עם רקע.
2. משפחות לחקלאות משלבת עם עבודה בחוץ.
3. משפחות לא חקלאיות עם עבודה בחוץ.
4. עדיפות לאחות.

באוירת כפר – וחיי חברה

נא לפנות לועדת קליטה: יוסי יעקובוביץ 02-941671 בערב, יוסי אולפי 02-941323 בערב, משרד 02-941212 למנה"צ

דרושים

מכבש הידראולי 150 טון
שטח עבודה 750×750 מ"מ
בין המובילין (4)

מהלך 1600 מ"מ שולחן תחתון קבוע

לפנות 08-470066 לאמיל

למכירה בהזדמנות
מבני תעשיה
תפוסים

באיזור המרכז
1000 – 4000 מ"ר
למשקיע מובטחת
תשואה גבוהה
טלפון 03-344770

גרנות
ישוב קהילתי בגליל המערבי

קולט
זוגות צעירים
עד גיל 40
עדיפות עם ילדים

לפרטים לפנות במזכירות
☎ 04-807146
ובערב ☎ 04-807154,
04-807149

גילה אלמגור
(הקיץ של אביה)
חנה רוט־פסקא
(תמונות מתערוכה רחוקה)

**יחתמו על ספריהן
במוצאי שבת 20.6.87
בשעה 21.00 בתל־אביב,
בדוכן עם עובד**

עם עובד

Retro רטרו
בתל־אביב שלנו בהנהלה חדשה

ערב יום שישי משגע
עם להקת **"רטרו"**
בשירים ברומנית, ברוסית, ביוונית ואנגלית ושירי שנות ה־60
בילוי עד השעות הקטנות

הזמנות לאירועים עד 220 איש
מתנה מפוארת
לחזמנות מעל 150 איש

רח' יורדי הסירה 1 תל־אביב (ליד נמל ת"א) חניה בשפע, טלפונים: 03-5462235, 03-5465581, 03-450083

מעבדות טרבינול (ישראל) בע"מ
אשדוד

למכירה
מלגזה חשמלית TUDOR

עם צידוד דגם 6PG420 • משקל הרמה: 1500 ק"ג • גובה הרמה 380 ס"מ

לפרטים נא לפנות לאורי בן סימון טל. 055-20222

ארגון נכי צה"ל
בית־הלוחם תל־אביב

מציע למכירה
מכונית ג'י.אם.סי. אוטומטית ואן

מודל 1983 10 + 1 מקומות, מזגן אויר, הגה כח ורדיו־טייפ.

- המעוניינים יגישו הצעות בכתב לבית־הלוחם, רח' שדרות 49 אפקה תל־אביב ת.ד. 39262 מיקוד 61392.
- ניתן לראות את המכונית בכל יום להוציא שבת משעה 08.00–16.00 לפנות לשלמה פלד.

מפיץ!
סחר בע"מ

יבואנית טלביזיות מתוצרת ORION יפן.
מחפשת מפיצים רציניים
מ־50,000$ ומעלה השקעה.
לפנות לניסים טל: 268303

למכירה בהזדמנות
...

הרדיו־טייפ ששיגע את המדינה
עכשיו במחיר סנסציוני! רק – .58 X *10 = 580 ש.ח.
ללא ריבית והצמדה
בטרקלין חשמל בלבד!

100W

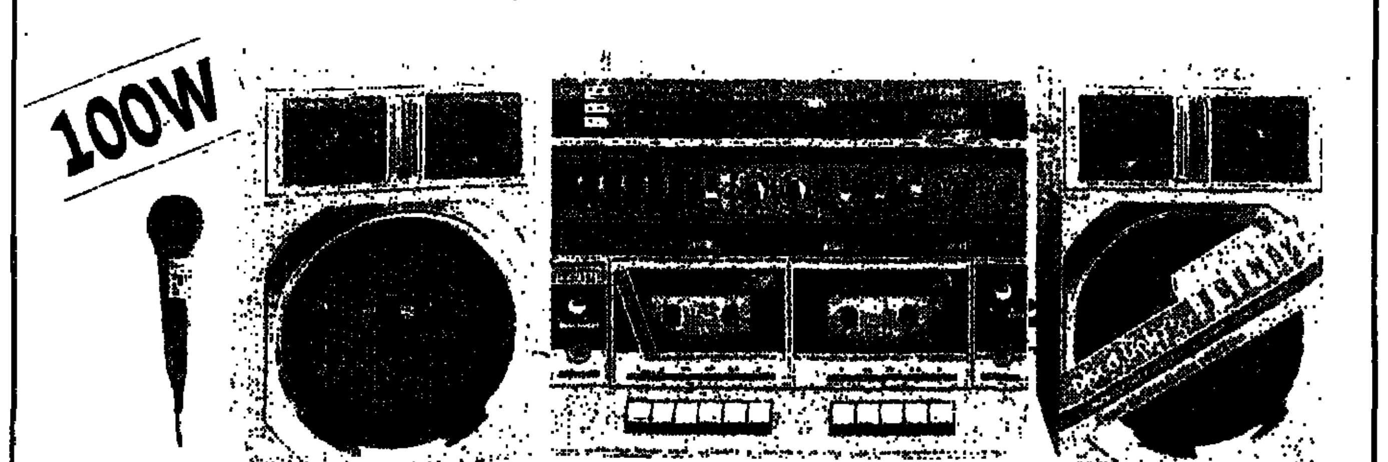

רדיו־טייפ דבל־קסט + אקוליייזר + מהירות כפולה + רמקולים מתפרקים + מיקרופון + אקו!

כמו־כן מבחר מערכות סטריאו, רדיו־טייפים, ווקמנים ועוד.... **במחירים שגעון!!!** ויזה יותר טוב מכסף

טרקלין חשמל:
חיפה, הנביאים 25, צ'ק־פוסט ליד היפרכל
תל־אביב, רב־מכר, צומת גלילות, כביש החוף
נצרת, שאוקי מזבר, ליד המעיין

ברב־מכר – תל־אביב ובצ'ק־פוסט – חיפה פתוחים גם במוצ"ש

טרקלין חשמל, ברשת היפרשוק תנובה:
■ טבריה ■ עכו ■ פתח־תקוה ■ רחובות (ברנר) ■ אשדוד ■ אשקלון

---

10 סיבות טובות מדוע את הקיץ הקרוב לבלות ב"הילטון" ירושלים

1. חוויה גסטרונומית – ארוחות בוקר ישראלית, 10% הנחה על כל המאכלים והמשקאות, כולל ערבי בר־בקיו על שפת הבריכה. 20% הנחה במסעדת "הכרם" היוקרתית.
2. פעילות מגוונת לילדים – קייטנה לגילאי 12–6 בימים א'–ו' בין 13–8, בהנחיית מדריכים מוסמכים. פעילות ספורט, מלאכת־יד, שחיה, סיורים, סרטים, משחקים ו...קוסם.
3. משחקי מחבט – טניס, בדמינטון, פינג פונג.
4. ריקודים מבוקר עד לילה – מחול אירובי, ריקודי עם, ודיסקו.
5. אצלנו אתה בעניינים – הרצאות, פגישה עם מנהל המלון, שירה בציבור ושעת קוקטייל בטרקלין המלון.
6. הכר את ירושלים על־ידי סיורים באוטובוס, טיולים רגליים על חומות העיר העתיקה וגם באמצעות ג'וגינג מרענן.
7. מרכז הפעילות: בריכת השחיה, מיני גולף, כדורעף ושיזוף.
8. שחק אותה! שחמט, קלפים, ובינגו נושא פרסים.
9. תפוס שלווה – מותר גם לנוח ולנפוש.
10. הנחות מיוחדות לישראלים בחודשים יולי אוגוסט – 74 ש"ח ללילה לאדם בחדר זוגי. הלילה הרביעי – 50% הנחה. הלילה השביעי – חינם. הנחות לילדים.

לחברי "דיינרס קלאב" אפשרות ל־3 תשלומים (מינימום שהות – 2 לילות).

הילטון

התקשר לסוכן הנסיעות שלך או ישירות ל"הילטון" ירושלים בטל. 02-536151
הקיץ, גם אתה יכול להרשות לעצמך רמה אחרת

סטודיו ס

מכתשים
מפעלים כימיים בע"מ
באר־שבע, ת.ד. 60.
טל: (057)666730

מכרז 1—87 — מכירת מכונית

הננו מעמידים למכירה את הרכב כדלקמן:

מס' רישוי	סוג המכונית	הגם ויצרן	שנת ייצור	תוקף רשיון	הערות
970–753	פרטי דו שימושי	רנו 12	1979	11.8.87	ראה דו"ח בדיקת מכון

את הרכב הנ"ל ניתן לראות בחניון המפעל מיום ראשון 21.06.87 עד יום שלישי 30.06.87 בין השעות 8.00 עד 15.30 (פרט ליום שישי שבת).
המכונית עם מקלט רדיו.
את ההצעה בצירוף המחאה בנקאית ע"ס 10% מערכת, לפקודת מכתשים, יש להגיש עד תאריך 30.6.87 שעה 16.00 (הצעה ללא המחאה בנקאית לא תתקבל לדיון כלל).
את ההצעה יש להגיש במעטפה סגורה לתיבת המכרזים הנמצאת אצל מזכירת אמנ"א כשעליה מצויין מספר המכרז.
העברת בעלות (תשלום האגרה) על חשבון הקונה.
פרטים נוספים ניתן לקבל במשרד מחלקת המשק/רכב.

אין מכתשים מפעלים כימיים בע"מ מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה או כל הצעה שהיא.

רשות שדות התעופה בישראל

הודעה לציבור המבקרים בנמל תעופה בן־גוריון

מגרשי החנייה בנתב"ג מיועדים לחנייה קצרה עד 24 שעות רצופות בלבד

לנוחות המשתמשים, ניתן להסדיר מראש, חנייה ממושכת העולה על 24 שעות רצופות, על ידי פנייה למשרד החניון – בכניסה למגרשים.

רכב שיימצא חונה מעל 24 שעות רצופות בלי להסדיר חנייה ממושכת מראש:

יגרר

הפעלת המגרשים (כולל גרירת הרכב) חינה עפ"י כללי רשות שדות התעופה (העמדת כלי רכב וחנייתו בנתב"ג – תשמ"ד 1984).

חזי הזגג
ביצוע עבודות זגגות, ויטרינות, מראות קריסטל, מסגרות לתמונות
חולון, אחד־במאי 8, טל. 03-885672
ובבית 03-5591893

הסרטת וידאו וצילום
לאירועים משפחתיים ועיסקים בעריכה גרפית יחודית - שרות הציני והוגן!
לב הפקות
יאיר
03 825113 • 052 550672

למיסחור
פטנט בינלאומי רשום
20 מדינות • בתחום האגרומכניקה ועבודות עפר, בעל פוטנציאל אדיר.
דרוש משקיע רציני
ת.ד. 318 נהריה

שפות והשכלה תיכונית | למד והשכל | קורסים והו...

ל.ה.ב. לימודי הכשרה בניהול
T.E.C. TOP EXECUTIVE COURSE

אוניברסיטת תל־אביב
TEL AVIV UNIVERSITY

הפקולטה לניהול, ביה"ס למוסמכים במינהל עסקים ע"ש ליאון רקנאטי

האגוד הישראלי לפרסום — מכון הייצוא הישראלי

קורס תל"מ: ניהול שיווק

מיועד למנהלי חברות, מנהלי שיווק ביצוא ומסחר בינלאומי בחברות תעשייתיות או מסחריות, מנהלי משרדי פרסום, תקציבאים בכירים במשרדי פרסום, וקצינים המכשירים עצמם לתפקידי ניהול במשק בשטחים אלה.

התכנית מתחלקת לארבעה חלקים:

■ **לימודים כלליים לבסיס הידע הניהולי:**
יסודות הכלכלה; התנהגות ארגונית; חשבונאות; מימון; סטטיסטיקה; מערכות מידע.

■ **לימודים בניהול השיווק:**
יסודות ניהול השיווק; מחקרי שיווק; אסטרטגיות בשיווק; מדיניות הפצה; היבטים משפטיים בשיווק; מדיניות שיווקית; סדנת מחשבים בשיווק; ניהול מוכרים ומכירות.

■ **לימודי התמחות:**
מסלול ניהול שיווק ופרסום:
תקשורת המונים; התנהגות קונים; ניהול מערכות פרסום; יצירתיות בפרסום; אסטרטגיה פרסומית; יחסי ציבור ודוברות.

■ **מסלול ניהול יצוא ושיווק בינלאומי:**
יסודות במסחר בינלאומי; אירגונים בינלאומיים ואזוריים בסחר חוץ; פיתוח מוצרים עתירי מחקר ופיתוח ליצוא; סוגיות משפטיות ביצוא; אסטרטגיות שיווק בינלאומי.

■ *שבוע משחק סימולציה ממוחשב בניהול שיווק.*

מסלול: ניהול שיווק ופרסום בשיתוף האגוד הישראלי לפרסום.
מסלול: ניהול, יצוא ושיווק בינלאומי בשיתוף מכון היצוא הישראלי.

סגל ההוראה:
מרצים בנושא שיווק ופרסום: ■ ד"ר יגאל אייל ■ ד"ר משה בורונובסקי (עו"ד) ■ פרופ' יעקב הורניק ■ פרופ' זאב הירש ■ פרופ' יחיאל זיו ■ ד"ר דב יזרעאלי ■ ד"ר איתן מילר ■ ד"ר שלמה קליש
מרצים בנושאים כלליים: ד"ר יריב בן־אליעזר ■ ד"ר צבי הדר ■ ד"ר יעל זיו ■ ד"ר אריה עובדיה ■ ד"ר יהושע גאל.

הלימודים יתחילו בשנת הלימודים האוניברסיטאית תשמ"ח בפקולטה לניהול באוניברסיטת ת"א, פעמיים בשבוע, יום ג' ויום ו' בשני סמסטרים.
בוגרי הקורס יקבלו תעודת סיום מאושרת של לה"ב.

ההרשמה באוניברסיטת ת"א, הפקולטה לניהול, נא לפנות לגב' אנה ליבלינג מזכירת הקורס, לה"ב טל. 420794, 415123, 420375

בית הספר לרנטגנאות והדמייה
שליד בית־חולים קפלן

קופת חולים

מודיע על המשך ההרשמה
לשנת הלימודים תשמ"ח לתואר
רנטגנאי מוסמך

תחומי התמחות:
רנטגן אבחון • רנטגן ריפוי
סונר • רפואה גרעינית

א. מתקבלים מועמדים בעלי תעודות בגרות.
ב. גיל עד 30.
ג. תלמידים טרם שרותם הצבאי יחויבו באשור דחיית שרות.
ד. הלימודים משולבים במסגרת החוג המשולב למדעי החברה אוניברסיטת בר־אילן.
ה. מועמדים בעלי תואר ראשון במדעי החברה משוחררים מהלימודים האקדמאיים — ואינם חייבים בשכר לימוד.
ו. ניתן לקבל דיור במקום.
ז. למסיימים בהצלחה תינתן עבודה במכוני הרנטגן וההדמייה של קופת־חולים.

יום פתוח

למעוניינים בהכרת ביה"ס והמקצוע, יתקיימו בביה"ס לרנטגנאות והדמייה ימים פתוחים שבמסגרתם יערך סיור במכוני ההדמייה בבית־חולים קפלן.

בימים: יום ג' 7.7.87, יום ד' 8.7.87, יום ה' 9.7.87 מפגש בשעה 10.00 במזכירות ביה"ס לרנטגנאים בחצר בית חולים קפלן ביתן 28.

פרטים נוספים ניתן לקבל:
מזכירות ביה"ס לרנטגנאים — בית חולים קפלן רחובות טלפון 08-441302
מחלקת הרנטגן — מרכז קופ"ח רח' ארלוזורוב 101 ת"א, טל. 03-433376, 03-433433

אוניברסיטת תל־אביב

הפקולטה למדעי הרוח — בית"ס לחינוך
המרכז למירשם ענף רישום וקבלה

רישום מאוחר לחוג להכשרת עובדי חינוך

1. לימודים לקראת תעודת הוראה.
2. לימודים לקראת התואר השני:
הוראת המדעים המדויקים.
הוראת מדעי החיים.
הוראת מדעי השפות – אנגלית.
הוראת מדעי השפות – ערבית.
חינוך מוסיקלי והוראת המוסיקה.

הרישום יסתיים ב־16.7.87
חוברות מידע למועמדים וטופסי רישום ניתן להשיג בחנות „דיונון" במרתף בנין האקדמיה למוסיקה בקרית האוניברסיטה.

קבלת קהל בענף רישום וקבלה – תואר שני ולימודי המשך.
בנין המרכז למירשם – רח' קלצ'קין 25 רמת־אביב.
בימים: א' – ה' בשעות: 10.00 – 12.00
טלפון: 03-420319

מודעות לימודים והכשרה מקצועית
ראה במוסף 7 ימים שער אחורי פנימי

מכללת עמק יזרעאל
ע"ש מקס שטרן

גורן בית ספר לעיצוב גרפי
המרכז לאמנויות

נמשכת ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ח 1987-88 למגמה לעיצוב גרפי

משך הלימודים 3 שנים
המסיימים יקבלו תעודת הסמכה מטעם מכללת עמק יזרעאל
מקבלים מועמדים לשנה א' לאחר מבחני מיון וראיון אישי
בפרטים נא לפנות לטל': 06-595410

אוניברסיטת בר־אילן

הפקולטה למדעי החברה

מודיעה על המשך רישום מועמדים לשנה"ל תשמ"ח לתוכנית החלת שנתית ללימודי תעודה במדעי החברה לשרותי בריאות

התוכנית מיועדת לעוסקים במקצועות רפואיים ופרה־רפואיים, כולל מינהל רפואי, שרותי בריאות וסיעוד.
מתקבלים: בעלי תעודות בגרות ו/או אחיות(ים) בעלות(י) תעודה של אחות מוסמכת, בעלי הסמכה במקצועות רפואיים או פרה־רפואיים ועובדי מינהל בכירים בשרותי בריאות.

הלימודים מתקיימים יום אחד בשבוע מ־08.00 עד 16.00, במשך 3 שנים.

• בדבר פרטים וטופסי הרשמה יש לפנות למזכירות החוג המשולב למדעי החברה, אוניברסיטת בר אילן, ר"ג, טל' 718276, בימים א'־ה', בין השעות 08.00–13.00.

האגודה לקידום החינוך — המחלקה ללימודים קדם - אקדמיים.

מכללת תל־חי
ע"ש ג. ומ. רודמן בע"מ
ד.נ.ג.ע. 12210, טלפונים 06/943731/2

בית הספר למכינות

חייל/ת משוחרר/ת
הקדמנו ושיפרנו את חוק החייל המשוחרר

פטור מלא משכר לימוד
לחיילים משוחררים עד שלוש שנים מיום השחרור

במכינות הבאות:

מכינה למדעי הטבע
השלמת בגרות ריאלית במתכונת חד שלבית. מאפשרים הסבה, שיפור ציונים ורענון.

מכינה לבגרות
השלמת בגרות רגילה במתכונת חד ודו שלבית. אפשרות לשיפור ציונים.

מכינה קדם אקדמית, רוח וחברה
בחסות ובפיקוח אקדמיים של אוניברסיטת חיפה. תאריך פתיחה: 18.10.87

מכינה תיכונית
השלמת י"א כיתות תיכוניות עיוניות.

בנוסף....
- מילגות קיום חודשיות ומדורגות לזכאים.
- מעונות סטודנטים.
- השאלת ספרי לימוד.
- מעבדות וידאו, לומדות.
- יחס אישי, מועדון ומטפח.
- מילגות נוספות לנזקקים.

- הרשמה וייעוץ
במזכירות, בימים א'-ה' בין השעות 8.00-14.30

פתיחה: 1.9.87, סגירת הרשמה - 15.7.87

המכללה לחינוך ע"ש א.ד.גורדון

נמשכת ההרשמה למכינה הקדם אקדמאית

בספטמבר 1987 תפתח מכינה קדם אקדמאית למסיימי כיתות י"ב יוצאי צבא החסרים תעודת בגרות. תלמידים שיסיימו לימודיהם במכינה בהצלחה, ויעמדו בכל בחינות הבגרות, יהנו מזכות קדימה בקבלה להמשך לימודים במוסדות להכשרת מורים.

הזדרזו להרשם למכינה האקדמית

● מכללת גורדון: רח' טשרניחובסקי 73 חיפה טל' 331194, 04-333197
● קבלת קהל בימים א' – ו' בין השעות 08.00 – 12.00

משרד החינוך והתרבות
אגף לתרבות ולאמנות

האוניברסיטה העברית
מרכז „קוסל"
לחינוך גופני נופש וספורט

מודיעים
על פתיחת סדנא להכשרת

מדריכים למחולות עמים

הלימודים יתקיימו בימי חמישי בשעות 19.00 בשנת הלימודים האקדמאית תשמ"ח באולמות הספורט באוניברסיטה העברית בהר הצופים.
בהדרכות שולה ברקת וסירל פורמן־סופר

פרטים והרשמה: מרכז קוסל. טלפונים: 584287, 584286, 584388 (02)
או פניה בכתב למרכז „קוסל" לחינוך גופני נופש וספורט, האוניברסיטה העברית גבעת רם, ירושלים.

אוניברסיטת תל־אביב

עשור ליחידה ללימודי־חוץ

לימודי קיץ בשפות ביחידה ללימודי חוץ

יולי—ספטמבר 1987

★ **אנגלית** – דגש על שיחות: הפיכת הידע הפאסיבי של השפה לידע אקטיבי
★ **אנגלית** – שיפור הכתיבה
★ **צרפתית, ספרדית וגרמנית למתחילים.**

כמו־כן, ניתנים קורסים בנושאים שונים – פסיכולוגיה, מינהל, מדעי הרוח, אמנויות, מדעי החיים ועוד.
פרטים והרשמה: אוניברסיטת תל־אביב, היחידה ללימודי חוץ, רח' קלאוזנר 8 (ליד בנין וולפסון). בשעות 10–13, 17.30–19, טל. 420368.
אוטובוסים: 24, 25, 27, 45, 49, 74, 86, 274, 572.

שיטת סילבה

זכרון ★ ריכוז והורדת מתחים

בתל־אביב 29.6.87
קורס מרוכז
בחולון 3.7.87
טל. 03-299040

בסיד
רבי שלום אביטבול

פותח הספר לבריאות הנפש, עין הרע, כאב ראש, שיגעול, פחד, דמיונות קשור/ה בעיות וכו'.

צומת נתניה
תחנה מרכזית קו 2
שכונת סלע
תור בטלפון 053-348442

אוניברסיטת בר־אילן

הפקולטה למדעי החברה

המחלקה לסוציולוגיה ולאנתרופולוגיה

המחלקה מודיעה על המשך הרישום ללימודי תואר שני ושלישי בתחומי ההתמחות השונים.
בעיקר שמחה המחלקה להודיע על הרחבת התחומים היישומיים.

סוציולוגיה של אירגונים וסוציולוגיה שימושית
דגש על איבחון, תיכנון ופיתוח של אירגונים ומשאבי אנוש; קריירות ומנהיגות; קבלת החלטות; עבודה מעשית מונחית באירגונים מכל הסוגים.

פסיכולוגיה חברתית
פיתוח מיומנות בעריכת מחקרים בתחום הפסיכולוגיה החברתית והדינמיקה הקבוצתית; פיתוח מחקר הערכה.

אנתרופולוגיה
אנתרופולוגיה עירונית ורפואית; אתנופסיכיאטריה; אוכלוסיה מיוחדת; תכנון בחברות רב־תכליתיות.

מוסדות
גישה השוואתית סוציולוגית אנתרופולוגית של מוסדות בחברה מתועשת; משפחה; חברה ודת בחברה פלורלית; חברה עירונית; שיכונים ושיקום שכונות.

• פרטים נוספים ודיעון ניתן לקבל במזכירות המחלקה, בנין מכסיקו, קומה ד', טל' 7181333.

חוג מיוחד למחשבת ישראל

היהדות היא השקפת עולם המתוחכמת ביותר – שטרם הצלחנו להסבירה

עיון ודיון – במהו הצעד הראשון שיביא למפנה.
הגישה: לא חרדי, לא חילוני.
לא גודש בסנבתיות – ועיקר בתכליתיות.
המנחה: פרופ' ג'. ורדי
הפתיחה בימים א' ד' בשעה 6.30
רמת־גן, אבנר 5 (ע"י רח' הירדן ופנה רח' איינשטיין).

אוניברסיטת בר־אילן

הפקולטה למדעי החברה

המקס המרכזי להענקת תארים לבוגרי הפקולטה למדעי החברה (תואר ראשון)

יתקיים אי"ה, ביום ראשון, א', בתמוז תשמ"ז (28.6.87), בשעה 18.30, ברחבה המרכזית בקרית האוניברסיטה.

הזמנות אישיות נשלחו לבוגרים (הבוגרים הוזמנו לשעה 18.00)

בית אבות „יונית"
בית חם לגיל הזהב

★ יחס חם וביתי
★ טיפול מסור (אישי 24 שעות ביממה)
★ הבראה מתאימה ומזינה
★ חדרים מרווחים עם שרותים צמודים
★ בכל חדר טלפון – טלוויזיה + פעמון קריאה
★ ריפוי בעיסוק
★ פיזיותרפיה
★ השגחה רפואית ע"י צוות רפואי של בית „יונית"
★ אפשרות של חדר פרטי

מחלקה חדשה ומפוארת לסיעודיים + 2 מעליות צמודות לבית „יונית"

בכדי להאמין צריך לבקר במקום
רח' יהלום 4 נתניה, טל' 053-333635

מוסד ציבורי
מחפש בשכירות **בית בודד**
שיכלול: 4–5 חדרים ומקלט/מחסן באזור גוש דן
(גם בחשבון באחד המשכים)
בהצעות נא לפנות אל 03-205256
– ללא דמי תיווך –

הקרן החדשה לישראל תעניק השנה שתי מילגות, למועמדים או מועמדות, המגלים מנהיגות בתחום

פלוראליזם ביהדות בישראל

הקרן החדשה לישראל הינה שותפות ישראלית – צפון אמריקאית למען צדק חברתי וחיזוק תהליכים דמוקרטיים בישראל.

לקבלת פרטים וטפסי הרשמה, נא לפנות טלפונית למשרדנו 830–634 (02).
מועד אחרון להגשת בקשות: 31 ביולי 1987.

בזכרון יעקב
מתארגנת קבוצה רצינית
לבניית 5 קוטג'ים
על מגרש 1½ דונם

לפנות: בתל־אביב עו"ד מלי וינר 03-237420
בחיפה, אדריכל יוסף גבו 04-220847

האגודה למען החייל בישראל

תוצאות ההגרלה 1987

שנערכה ביום ד', כ' תמוז תשמ"ז 17.6.87

בכרטיס טיסה זוגי מסביב לעולם ב־42 יום זכה המספר 5898643

מספר	פרס
0197245	טלוויזיה צבעונית 14"
0491744	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
0499067	טלוויזיה צבעונית 22"
0532529	מערכת וידאו „סניו" דגם 1100
0602153	מערכת סטריו „נשיונל פנסוניק"
0682501	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
0754565	מכונת־כביסה „אמקור קומפקט מקסי"
0791409	מערכת וידאו „סניו" דגם 1100
0853149	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
0879406	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
0882905	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
0890213	טלוויזיה צבעונית 22"
0899898	טלוויזיה צבעונית 14"
0925146	טלוויזיה צבעונית 14"
0966581	טלוויזיה צבעונית 14"
1325122	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
1386018	טלוויזיה צבעונית 14"
1391881	אופני־ספורט „וורוסטר" — 10 הילוכים
1412063	טלוויזיה צבעונית 14"
1550899	מערכת סטריו „נשיונל פנסוניק"
1568311	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
1656450	טלוויזיה צבעונית 14"
1668279	טלוויזיה צבעונית 14"
1786667	טלוויזיה צבעונית 14"
1803168	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
1874523	מערכת וידאו „סניו" דגם 1100
1878189	אופנוע 50 סמ"ק „ספרינטר"
1941037	אופנוע 50 סמ"ק „ספרינטר"
1945328	מכונת־כביסה „אמקור קומפקט מקסי"
1984385	מערכת סטריו „נשיונל פנסוניק"
2003653	טלוויזיה צבעונית 14"
2009380	טלוויזיה צבעונית 14"
2012178	טלוויזיה צבעונית 14"
2020216	אופני־ספורט „וורוסטר" — 10 הילוכים
2064627	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
2078902	מערכת סטריו „נשיונל פנסוניק"
2120124	מקרר „גלקסי" דגם 450
2190559	טלוויזיה צבעונית 14"
2245636	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
2286102	טלוויזיה צבעונית 14"
2295434	טלוויזיה צבעונית 14"
2336758	מקרר „גלקסי" דגם 450
2425407	מקרר „גלקסי" דגם 450
2507068	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
2577872	מקרר „גלקסי" דגם 450
2648827	מערכת וידאו „סניו" דגם 1100
2705292	אופני־ספורט „וורוסטר" — 10 הילוכים
2809688	אופנוע 50 סמ"ק „ספרינטר"
2824323	טלוויזיה צבעונית 14"
2998048	טלוויזיה צבעונית 14"
3224396	טלוויזיה צבעונית 22"
3308332	טלוויזיה צבעונית 14"
3525664	אופני־ספורט „וורוסטר" — 10 הילוכים
3914346	מקרר „גלקסי" דגם 450
3927128	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
4137391	מכונת־כביסה „אמקור קומפקט מקסי"
4202888	טלוויזיה צבעונית 14"
4358361	טלוויזיה צבעונית 14"
4390594	אופני־ספורט „וורוסטר" — 10 הילוכים
4507686	מכונית פורד „סיירה 1600"
4584659	אופני־ספורט „וורוסטר" — 10 הילוכים
4621690	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
4629394	טלוויזיה צבעונית 14"
4653006	מכונת־כביסה „אמקור קומפקט מקסי"
4668988	אופני־ספורט „וורוסטר" — 10 הילוכים
4740057	טלוויזיה צבעונית 14"
4762578	טלוויזיה צבעונית 22"
4771781	טלוויזיה צבעונית 14"
4771971	טלוויזיה צבעונית 14"
4779507	טלוויזיה צבעונית 14"
4790606	טלוויזיה צבעונית 14"
4869622	טלוויזיה צבעונית 14"
4882657	טלוויזיה צבעונית 14"
5175097	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
5197987	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
5276594	אופנוע 50 סמ"ק „ספרינטר"
5334402	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
5335398	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
5410402	טלוויזיה צבעונית 14"
5422263	טלוויזיה צבעונית 14"
5463298	אופני־ספורט „וורוסטר" — 10 הילוכים
5485104	אופני־ספורט „וורוסטר" — 10 הילוכים
5512018	אופנוע 50 סמ"ק „ספרינטר"
5553360	מערכת סטריו „נשיונל פנסוניק"
5573854	מערכת וידאו „סניו" דגם 1100
5679239	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
5693074	תנור מיקרוגל „אמנה" 540
5705507	מכונת־כביסה „אמקור קומפקט מקסי"
5708507	טלוויזיה צבעונית 22"
5860315	מכונית פורד „סיירה 1600"
5898643	כרטיס טיסה זוגי מסביב לעולם ב־42 יום
5947466	תנור מיקרוגל „אמנה" 560
5977009	אופני־ספורט „וורוסטר" — 10 הילוכים

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בארבע הספרות	4122	זכו כ"א במרווית 6 ליטרים
כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בארבע הספרות	6041	זכו כ"א בשמשיה־בר בקוטר 2 מטרים
כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בארבע הספרות	7909	זכו כ"א בערכת סדין וציפיות לכריות
כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בארבע הספרות	8237	זכו כ"א בערכה של 3 תבניות לאפיה
כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בארבע הספרות	9487	זכו כ"א בשעון־קיר קוורץ

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בשלש הספרות	390	זכו כ"א במגהץ
כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בשלש הספרות	719	זכו כ"א בשעון דיגיטלי־מעורר

במקרה של טעות כלשהי בפרסום, קובע רישום השופטים במשרדי הנהלת האגודה למען החייל.

חלוקת הפרסים תחל ב־2.7.87 ותסתיים ב־16.9.87 בשעה 12.00. לאחר מועד זה יפוג תוקפם של הכרטיסים.
על הזוכים להצטייד בכרטיסים הזוכים ובתעודת זהות.

פרטי מסירת הפרסים:
1. הזוכים בכרטיס טיסה זוגי מסביב לעולם, מכוניות פורד סיירה L 1600, אופני־ספורט, אופנועים, טלוויזיה צבעונית 22", טלוויזיה צבעונית 14", מכונות כביסה, מערכת וידאו, מערכת סטריו, מקרר „גלקסי", תנור מיקרוגל. יפנו למשרדי האגודה למען החייל רח' הארבעה 8 תל־אביב, בימי חמישי משעה 09.00 עד 14.00 ובימי ששי משעה 09.00 עד 12.00 לשם קבלת הפניה למחסן מסירת הפרסים.

2. הזוכים ביתר הפרסים יוכלו לקבלם בימי חמישי משעה 09.00 עד 14.00 ובימי ששי משעה 09.00 עד 12.00 במקומות הבאים:
★ בירושלים — בבית החייל ע"ש צ'רלס קלור, שד' בן־צבי, טל. 247171, 02-247272.
★ בתל־אביב — בבית החייל ע"ש יוסף ברץ, רח' ויצמן 60, טל. 03-5464242.
★ בחיפה — בבית החייל, שד' בן־גוריון 13/15, טל. 04-511234.
★ בבאר־שבע — בבית החייל ע"ש רב־אלוף יעקב דורי, טל. 057-416411-2.
★ בית החייל בקרית־שמונה — רח' הרצל, טל. 06-949566.
★ בית החייל בטבריה, רח' גולני 12, טל. 06-720694.
★ סניף האגודה למען החייל בעפולה — מועדון לחייל, כיכר העצמאות, טל. 06-590739.
★ סניף האגודה למען החייל בנתניה, רח' קראוזה 1 — פינת שטמפפר, טל. 053-22875.
★ סניף האגודה למען החייל בפתח־תקוה, רח' ברקוביץ 6, טל. 03-917038.
★ מועדון לחייל — קרית־מלאכי,
★ קרית הנופש לחיילים באשקלון — חוף הים, טל. 051-34408.
★ בית החייל באילת — רחוב חטיבת הנגב, טל. 059-73114.

תודתנו נתונה בזה לרוכשי כרטיסי הגרלה לשנת תשמ"ז 1987.
אנו בטוחים כי בידעכם את חשיבות פעולותינו למען חיילי צה"ל תגבירו השתתפותכם במפעלינו בשנים הבאות.

יוסף נבו יו"ר האגודה

האוהל
להשכרה לכמה שנים
אוהל – אולם ארועים: חתונות, הופעות, כנסים ומסיבות
כולל במה, מטבחים, מחסנים, דשא ומגרשי חניה, ציוד ומקום ל־600 איש ליד שולחנות
האוהל נמצא ליד שפת הים באשקלון וליד פארק שעשועי המים
טל' 051-891983, 051-891627

פרוייקטים חקלאיים בפורטוגל

חברה בעלת קשרים מקצועיים בפורטוגל ונסיון בינלאומי רב בפרוייקטים חקלאיים בפורטוגל,
למשקיעים וגופים מעוניינים
בפרטים נא לפנות ת.ד. 80 אלפי מנשה, מיקוד 44851

מושב טל שחר
מציע
למכירת משק 42

• המשק כולל מבנה מגורים, לול, בית אימון, מחסן אריזה, כ־20 דונם ליד הבית ועוד כ־12 דונם בשטחים המשותפים.
• פרטים בדבר המשק והזכויות ניתן לקבל במזכירות המושב אצל המוכיר בימים א',ג',ה', בין השעות 10.00-12.00 בטלפון 08-411825, 08-411768
• הצעות לרכישת המשק יש להגיש למזכירות המושב לא יאוחר מיום 3.7.87 שעה 12.00
• להצעה יש לצרף המחאה לפקודת מושב טל שחר המשמש כנאמן המכירה בסכום השווה ל־10% מערך ההצעה.
• המושב שומר לעצמו הזכות לנהל משא ומתן עם כל מציע ואין הוא מתחייב לקבל ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
• המכירה הסופית כפופה לאישור ועד המושב לנוהלי הקבלה הנהוגים במושב.
• הרכישה הינה מתמכר לקונה בלבד.

דרוש משקיע פעיל
רצוי נסיון בשיווק
לעסק בלעדי לייצור ושיווק משחקי־מים
השקעה מינימלית 20,000 דולר
בשעות 10.00–13.00 052-441442

לחברה גדולה בתחום האופנה
דרוש/ה
מנהל/ת מוצר
בתחומים:
הכנת תיקי מוצר,
טיפול בעץ מוצר,
הכנה ובדיקת מפרטים לדגם
כישורים:
טכנאי/ת־הנדסאי/ת (רצוי בוגר/ת שנקר)
רקע בטקסטיל
ידע בהפעלת מחשב – יתרון
להתקשר לטל': 03-333410

קופת חולים מכבי
דרושים
* **עובדי מעבדה רפואית**
עדיפות תינתן לבעלי נסיון.
לפנות לד"ר רמון בטלפונים: 03-282365, 03-288144, 03-288142, 03-299845.
* **טכנאי רנטגן**
לעבודה במכון רנטגן בחולון–רמת־גן
למשרה מלאה
לפנות טלפונית 880822 אל אסתר צ'חה או לטלפון 7524141 ברמת גן לישראל פרידחיי
* **פיזיותרפיסט/ית**
למשרה מלאה + פיצול או משרה חלקית
נא לפנות בטלפון: 5463371 למשה גוטוירץ
* **פקידי/ת קבלת קהל**
מקום העבודה: **רמת גן**
למשרה מלאה מפוצלת
השכלה תיכונית לפחות
נא לפנות טלפונית לחנה לוי טלפון: 7524141
* **שתי פקידות**
לעבודה **ברמת אביב**
בחצי משרה
לפנות לאהובה ברנר רח' בלפור 10 חדר 310 בין השעות 8.00–13.00
* **כתבנית**
ידע ונסיון במעבד תמלילים
למשרה מלאה
מקום העבודה **תל־אביב**
לפנות טלפונית 292911 למרים גרוס
* **מרכזנית**
לעבודה **ביפו**
בשעות אחה"צ
לפנות לאהובה ברנר רח' בלפור 10 חדר 310 בין השעות 8.00–13.00

לחברה העוסקת
ביבוא ושיווק
תרופות ומוצרי קוסמטיקה
דרושים
1. מפעילת מחשב P.C.
2. מחסנאי –
עדיפות למחסנאי רפואי
3. נהג חלוקה
הכישורים הדרושים:
אחרי שירות צבאי, גיל 30–23 ידיעת שפה לועזית הכרחית.
לפנות טלפונית 03-255786 03-258875 החל מיום א'

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק

עבור מוסד צבורי גדול
בנמל התעופה בן־גוריון
דרושים
בחורים
לעבודה בחצי משרה
עם אפשרות לשלושת־רבעי משרה
הכישורים הנדרשים:
* עד גיל 30 * לאחר שרות צבאי במסלול פיקודי * בריאות טובה * ידיעת השפה האנגלית * מגורים בגוש־דן.
למעונינים בעלי הכישורים המתאימים, תתקיים ועדת קבלה בנמל התעופה בן־גוריון, בנין הטרמינל, קומה ג' חדר 329
ביום שני 22.6.87 בשעה 13.00
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים ותעודת שחרור מצה"ל.
העבודה מיועדת בעיקר לסטודנטים

קיבוץ רשפים מחפש
מורה
לכיתות יסוד (ג', ד')
רצויות בוגרות אורנים
וסמינר הקיבוצים.
מגורים במקום.
להתקשר בשעות הבוקר
טלפון 06-583111, לאחר
השעה 16.00 06-583253

אטקה בע"מ חברה לשיווק והפצה מקבוצת פרסטונר תעשיות
לסניפנו בבאר־שבע דרוש:
איש מכירות
* הנדסאי/טכנאי חשמל
* נסיון במכירות
* תושב באר־שבע או הסביבה הקרובה.
תנאים טובים למועמד המתאים.
לפנות טלפונית 057/37870 לאנדי.

הלוח הכללי
משק וכפר

לאולמי היכל שלמה
דרושים
1. מזכירה
בעלת נסיון במכירת אירועים
2. מלצרים/יות
בעלי/ות הופעה נאה וברמנים מקצועים.
3. עוזר טבח
עם נסיון.
נא להתקשר 03-333191 למרק

לחברה תעשייתית ומיסחרית
דרושה
למשרדה בתל־אביב
מזכירה
* נידרשת יכולת ניסוח מעולה באנגלית, כולל הדפסה עיברית – אנגלית.
* יכולת אירגון ועצמאות בעבודה.
* ניסיון בטלקס יתרון.
נא לכתוב לת.ד. 30853 ת"א 61308 בציון פרטים מלאים וניסיון קודם.

Budget rent a car
דרושים
מכונאים
* רשיון נהיגה
* מגורים באיזור תל־אביב
* נסיון מוכח ברכב בנזין
לפנות אישית למנהל הטכני של "באדג'ט" רח' מיטב 6 ת"א (ליד הסינרמה) – עבור מכונאים
שם שכדאי לשכור
באדג'ט השכרת רכב

לחברה גדולה ורצינית
באזור ת"א
דרושים
מהנדסי חשמל ואלקטרוניקה
בתחום פיקוד ובקרת מתקדם,
למטרה מסחרית בשטח
אוטומציה תעשייתית.
– נסיון של 5–3 שנים לפחות.
– שליטה בשפה האנגלית או צרפתית. – הכרחי.
לקביעת ראיון נא להתקשר לטלפון 03-9234465-7

לעבודה בטחונית בארץ ובחו"ל
דרושים
יוצאי יחידות קרביות
<u>הנתונים הדרושים:</u>
* גילאי 28-21
* שרות צבאי ביחידת שדה כלוחמים (הכרחי קורס פיקודי) עדיפות לקצינים.
* ידיעת השפה האנגלית ו/או שפה אירופה אחרת.
* כושר גופני טוב ובריאות תקינה (פרופיל 82 ומעלה).

<u>אנו מציעים:</u>
* עבודה רבת אתגר בארץ ובחו"ל.
* תנאי שכר טובים והטבות מיוחדות למתאימים.
* חווה העסקה למספר שנים (אפשרי חווה לשנה אחת).

העבודה מתאימה גם לסטודנטים המתכוונים ללמוד בארץ או בחו"ל בשנת הלימודים הבאה

המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל יפנו בכתב לת.ד. 39350 ת"א מיקוד 61392 עבור שחר בצרוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. וטלפון.
– פונים מתאימים ייענו –

ללקוחותינו: רשת חנויות כל־בו בישראל, אירופה וארה"ב, המעסיקה קרוב ל־1000 עובדים דרוש
מנכ"ל בישראל
שכר 60.000 דולר שנתי
מנהל חנות כל־בו
(מנכ"ל אירופה) – (לונדון)
שכר 70.000 דולר שנתי.
על המועמדים להיות בעלי רקע מסחרי ופיננסי עם ניסיון ויכולת נהולית טובה, שליטה באנגלית חובה + שפות זרות נוספות – יתרון.
המסוגלים להתמודד בתפקיד נא לפנות: 03-242012 03-247727 או לת.ד. 16310/20 ת"א
לפנות לשרה טודיות מלאה תישמר.

א.ו.ת.
אספקה ותעסוקת כח אדם בע"מ
הכנסה גבוהה יותר עם א.ו.ת.
* **הנדסאי/טכנאי ייצור**
נסיון בתפ"י במפעל אלקטרוניקה
* **מחסנאי**
נסיון באלקטרוניקה
* **מבקר איכות**
נסיון בבדיקות ויזואליות
רחוב בלפור 19 תל־אביב
טלפון: 280078, 03-203052/3

מדרשת שדה בוקר
ביה"ס התיכון לחינוך סביבתי
במדרשת שדה בוקר
דרושים לשנה"ל תשמ"ח
מורים ואנשי חינוך
1. מורים למקצועות:
* פיזיקה
* מתמטיקה
* אזרחות והיסטוריה
* לשון, הבעה וספרות עברית
* ערבית ספרותית ומדוברת
בעלי ותק ונסיון בהוראה ובהגשה לבחינות בגרות.
2. לפנימיית ביה"ס:
* מדריך חברתי
* אם בית
בעלי ותק ונסיון בחינוך ובהדרכת נוער.
* * למתאימים יוצע דיור בקרית שדה־בוקר. המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב ובצירוף קורות חיים ופירוט הנסיון בהוראה ובחינוך, אל מנהל ביה"ס התיכון לחינוך סביבתי, מדרשת שדה־בוקר מיקוד 84993 טלן 057-56009.

מנעולי ירדני
ש.ע. ירדני
(מוצרי מתכת) בע"מ
רחוב שלמה המלך 11
בני־ברק 51552
טלפון 776051 (03)
למפעלנו הגדול בארץ לייצור מנעולים ופרזול לבנין
דרושים עובדים
למפעל בבני־ברק ובעתיד בברקן (ליד אריאל) בעלי רמה ורצון להתקדם ולגדול עמנו בתחומים הבאים:
* **מנהל מחלקת עבוד שבבי**
בעל נסיון רב בכיוון אוטומטיים, ניהול צוות עובדים וידע בציור C.N.C
* **כוונים לאוטומטים**
בעלי נסיון בכיוון אוטומטים ומכונות עבוד שבבי.
* **עובדי מחסן**
בעלי חוש לסדר, אחריות ונסיון
* **פקיד מכירות**
עבודה עם לקוחות והפעלת מסוף.
* **פקיד/ה יצוא**
ל מ' משרה ידע ב־2 שפות נוספות לעברית (רצוי אנגלית) יכולת הדפסה וניהול תכתובת.
* **עובדי ייצור**
בעלי רקע טכני ורצון ללמוד ולהתקדם.
תנאים טובים למועמדים המתאימים
(5 ימי עבודה בשבוע)
נא לפנות למר גדעון בן־דוד. טל' 03-776051
סודיות מובטחת

לחברה ידועה, המספקת מצרכים לחנויות כל־בו ומכולת
דרוש
סוכן־מחלק
בעל רכב מסחרי, לאיזור רחובות
(ערבויות תדרשנה)
לפנות ת.ד. 16194 ת"א עבור "סוכן"

למפעל אורטל – יציקות לחץ
בקיבוץ נווה־אור
ד ר ו ש
בונה תבניות
מנוסה
לעבודה מלאה
בדבר פרטים נא לפנות למזכירות המפעל בשעות העבודה 7.00–17.00 טלפונים 06-584267 06-582400 או בכתב עבור מפעל אורטל קיבוץ נווה־אור ד.נ. עמק בית־שאן 10875

לקיבוץ גבר־עם
דרושה גננת
מוסמכת לשנה"ל תשמ"ח
(מגורים במקום) עדיפות לבוגרות סמינר הקיבוצים או אורנים
להתקשר בשעות הבוקר והצהרים לטלפון 051-36044 051-36033

לחברה בינלאומית
דרושה להנהלה בתל־אביב
מזכירה מעולה
הגדרת התפקיד:
* אחריות לתפעול שוטף של המשרד.
* תאום וארגון אדמיניסטרטיבי.
* קיום קשר עם גורמים בתוך החברה ומחוץ לה.
* ניהול תכתובת באנגלית ובעברית.

הכישורים הנדרשים:
* שליטה מלאה באנגלית ובעברית.
* הדפסה מעולה בשתי השפות – חיונית.
* יחסי אנוש טובים.
* ניסיון בניהול משרד ועבודות מזכירות.

המועמדת המתאימה תפנה בכתב־יד בצירוף קורות חיים וניסיון בעבודה אל: ת.ד. 551 ת"א
סודיות מובטחת

דרוש
כרסם חרט
בעל ידע בייצור מבלטי פח
5 שנות נסיון
לפנות מיום א'
03-9366618
03-9366181

לבית אריזה בקרית שמונה
דרוש
טכנאי – מייסטר, רצוי במכונות "דורניר"
טל' 06-943304 (מאיר)

עיריית קרית גת
דרושים
עובדים
לסיירת תברואית עירונית
דרישות התפקיד:
גילאי 35-25;
השכלה תיכונית;
יוצאי צבא
לפרטים ניתן לפנות למח' התברואה, טל: 701122,
בכל יום, בין 8 בבוקר – 10 לפנה"צ

איש אחזקה
לבי"ס שדה אלון תבור (ע"י כדורי)
נסיון בעבודות אחזקה רשיון ג' רווק, מגורים במקום, התחלה מיידית טל. 06-767798 (אלי)
טל. 03-375063/240 (ריבי)

---

digitronics
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
כישורים:
* יכולת לעבוד באופן עצמאי
* ידע מקיף בהכנת שכר
* נסיון בתעשיה
* ידע באנגלית
מיקום המשרה: מלאה
5 ימי עבודה בשבוע
נא לפנות טלפונית 052-559615 או בכתב, דיגיטרוניקס, רח' גלגלי הפלדה 25 הרצליה ב' מ. 46722.

צעירים/ות
בוגרי צבא, בואו לתקופת התנסות וקליטה
בקיבוץ אילות
3 ק"מ צפונית לאילת
אנו מציעים לכם הסדר מיוחד הכולל עבודה בתעשיית המתכת, פעילות והשתלבות בחברה ובתרבות במשק לתקופה של שנה שבסופה תקבלו מענק כספי
לפרטים וקביעת ראיון בימים ג' וה' בתל־אביב נא התקשרו אלו: אמנון או חוי – טל' 059-78187/8/8
מכתבים: ד.נ. חבל אילות 88805

THE DANS
חברת מלונות דן בע"מ
למלון דן אכדיה
דרושים/ות
סגן/ית מבקר – חשב
מפקח/ת קומה
כתבנית עברית/אנגלית
רצוי אישורה
מתאימים/ות יפנו למח' כ"א בטל' 052-556677

למכון היצוא הישראלי
דרושים
מומחה שיווק (בינ"ל) בתחום התוכנה
הכישורים המתאימים:
1. השכלה אקדמאית בתחומי המחשב
2. רקע בשיווק
3. דובר אנגלית, שפות נוספות יתרון
4. נכונות לנסיעות לחו"ל
מומחה שיווק (בינ"ל) למוצרים טכנולוגיים
הכישורים המתאימים:
1. תואר ראשון בהנדסה
2. תואר שני במינהל עסקים
3. דובר אנגלית שפות נוספות יתרון
4. נסיון בשיווק
5. נכונות לנסיעות לחו"ל
6. העבודה בצפון הארץ
נא לפנות עם פרוט קורות חיים ומקצועיים למנהל שרות מומחי שיווק חו"ל מכון היצוא הישראלי רח' המרד 29
ת"א, 68125
נא לא להתקשר טלפונית

לקיבוץ כפר המכבי
דרושה
גננת
לשנת הלימודים תשמ"ח
אפשרות לקליטה
רצוי בוגרת "אורנים", בעלת נסיון עבודה בקיבוץ
נא לפנות:בעבודה – נורית גל – טל' 04-441150/1
בערב – רותי ונורית – טל' 04-441494

למתנס באר־יעקב
דרושים בדחיפות
1. רכז נוער וספורט
2. רכזת לגיל הרך.
08-246058 צחי

THE DANS
חברת מלונות דן בע"מ
למלון דן תל־אביב
דרושים/ות
אחראי/ת משמרת קבלה
פקיד/ת קבלה
ציקרים/יות
מציל
מתאימים/ות יפנו למח' כ"א טל' 03-241111

דרושות למעון ילדים בקרני שומרון
לשנת הלימודים תשמ"ח
א. ממלאת מקום למנהלת
ל־1.7.87 עד נובמבר 1987
ב. מטפלות
תנאים משופרים
ג. טבחית מקצועית
כפרטים 052-39214 052-39336 בבית 052-921401 אתי

א.ו.ת.
אספקה ותעסוקת כח אדם בע"מ
לחברת א.ו.ת.
עבור
חברת מוטורולה
תקשורת ישראל בע"מ
ד ר ו ש י ם
* **מחווטות ומלחימות**
מנוסות
* **עובדות לא מקצועיות**
נדרשת: ראיה טובה, נכונות לעבודה ב־2 משמרות לסרוגין, 10 שנות לימוד לפחות.
למתאימות – תנאים טובים מאד.
המעוניינות תפנינה לחברת א.ו.ת. רחוב בלפור 19, תל־אביב טלפון: 280078, 03-203052/3

HYATT REGENCY JERUSALEM
מלוננו המפואר
העומד להיפתח בקרוב
מחפש מועמדים מתאימים
לתפקידים הבאים:
* סגן מנהל מחלקת ביטחון
* קציני ביטחון
* ראשי קבוצות
במחלקת משק בית
נא לפנות למחלקת כ"א ברח' לח"י 32,
הר הצופים ירושלים 97665

גבוד סברינה
למפעלנו בנתניה דרושים/דרושות
1. פקיד/ת משלוחי ייצוא
בעל/ת נסיון בהכנת מסמכי ייצוא ושליטה באנגלית.
2. מנה"ח עצמאי/ת
סוג 3, בעל נסיון של שנה לפחות.
3. מחסנאי
לאחר שרות צבאי בתפקיד זה.
4. פקידה – קלדנית
כל המשרות מלאות. 5 ימי עבודה בשבוע, 17.00 – 08.00
* *
נא לפנות בפרוט קורות חיים לת.ד. 84 נתניה, 42100 למח' כח אדם (רצוי לציין מס. טלפון להתקשרות).

אם אתה מחפש
קצין במילואים
עבודה דינמית, עצמאית, לא שיגרתית
צה"ל מציע לך
תפקיד הכולל מגע עם אנשים ושטח, אפשרות להתפתח ולתרום
נתונים דרושים:
* גיל – 32-23
* השכלה תיכונית
* פרופיל 64 ומעלה
* ידיעת השפות ערבית או אנגלית – יתרון

פנה אלינו לת.ד. 37342 ת"א
מיקוד: 61373
בצרוף קורות חיים ופרטים אישיים (כתובת, טלפון)
מועמדים שימצאו מתאימים יוכשרו לתפקיד
סודיות מובטחת

לחברה בינלאומית למחשבים אלקטרוניים בתל־אביב
דרושים:
מחסנאי טכני
הכישורים הדרושים:
* נסיון רחב במחסנאות טכנית וברכיבים אלקטרוניים.
* ידע בשיטות מיכון מלאי.
* שליטה בשפה האנגלית.
# פקידת יצוא/יבוא
הכישורים הדרושים:
* ידע במסמכי יבוא/יצוא
* שליטה בשפות עברית, אנגלית, כולל הדפסה בשתי השפות.
* ידע בטפול במידע ממוחשב, כולל הפעלת מסוף וטיפול בקלט/פלט.
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים לת.ד. 6335 תל־אביב, 61063, עבור "משרה מס. 2".

קיבוץ לוחמי הגיטאות
מחפש
אחות
לעבודה במרפאה,
מגורים במקום
לפרטים לטלפונים: בבקר 04-858711
אחה"צ 04-858782
לגילה משלר

קבוץ דן מחפש
1. מורה לכתות יסוד,
להתקשר ללאה טלפון ביום 06-953827, בערב 06-953863
2. מורה לחנוך מיוחד
להתקשר ביום לרבקה 06-953842 בערב 06-953961

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק

לבית הספר החקלאי עיינות — נעמת
דרושים לשנה"ל תשמ"ח
מורים במקצועות:
★ תנ"ך, אנגלית, הבעה ולשון
– לחצי משרה
– בעלי נסיון בהכנה לבחינות בגרות.
★ מורה חנ"ג לבנות — משרה מלאה
★ מורה למועדונית
– בוגרת מגמה לאומנות
– בעלת נסיון בעבודה טפולית עם ילדים לחצי משרה.
★ מדריך לריתוך ומסגרות חקלאית וכללית
★ מרכז ענף גן ירק
★ עובד משק חקלאי
★ מדריך להפעלת כלים חקלאיים בשדה
★ מדריך חברתי – מגורים במקום.
★ עובדת מטבח – למשמרת שניה 11.00–19.00
נא לפנות למזכירות בית"ס טל': 08-475682, 08-474638, 08-474655
דאר עיינות מיקוד 70490.

לחברת תעופה במרכז הארץ
דרוש/ה
מנתח/ת מערכות
אנו מציעים עבודה מעניינת בכלים וטכנולוגיה מודרניים ואתגרים ביישום מערכות מקוונות גדולות. בעלי/ות השכלה אקדמאית ונסיון מוכח בניתוח מערכות לוגיסטיות או פיננסיות והבקיאים במחשבי י.ב.מ. גדולים ובמערכות מקוונות יפנו עם פרוט נסיונם לת.ד. 7095 ת"א מיקוד 61070. עבור מס' 2.
סודיות מובטחת.

יוניתורס ישראל בע"מ **unitours** ISRAEL LTD.
דרושים
★ **מפעיל/ת תיירות Tour Operator**
למחלקת קבוצות תיירות נכנסת. נסיון קודם וידע באנגלית הכרחיים. ידע בגרמנית – יתרון.
★ **פקידה/כתבנית**
הדפסה וידיעה טובה באנגלית – הכרחיים.
לקביעת ראיון נא להתקשר 03-246261

למפעל מתכת בירושלים
דרוש
מהנדס חשמל
בעל נסיון בחישוב תכנון ויצור של מנועים חשמליים קטנים FHP MOTORS
המעוניינים יפנו בכתב־יד אל מנהל המפעל ת.ד. 807 ירושלים מיקוד 91007

"מדיביט" בע"מ
דרושים
רופאים
1. רופא פנימי כללי משפחה לעבודה במכון רפואי בשעות הבוקר – חצי משרה
2. רופאים צעירים בעלי רכב לעבודה בשעות הבוקר – הכנסה גבוהה!
3. רופאים בכל הארץ עם או בלי מכשיר א.ק.ג. לעבודה בשעות הפנאי 03-268124

למפעל המייצר ומשווק מוצרים למיני־מרקטים, חנויות לחומרי־ניקוי ורשתות שיווק דרוש/ה
סוכן/ת מכירות
לאיזור ירושלים.
מהסוכן נדרש לפתח את האיזור, לגלות חריצות, יוזמה ויכולת לניהול מו"מ עם הרשויות. מועמד מתאים בעל קשרים, נסיון והופעה ייצוגית ואמינה יקבל הדרכה.
המעוניינים לעבוד קשה ולהרוויח הרבה יותר יפנו בכתב עם קורות־חיים לת.ד. 4940 ת"א.

האוניברסיטה העברית בירושלים
מרכז קוסל לחינוך גופני, נופש ופנאי
א. דרושים מאמנים לקבוצות אס"א י"ם
כדורסל נשים – ליגה ארצית
כדורסל גברים – ליגה א'
סיוף – נבחרת סטודנטים וילדים
כדורגל – ליגה ג'
ב. דרושים רכזים לקבוצות אס"א י"ם
כדורסל נשים
כדורסל גברים
כדורגל, כדוריד
ג. דרושים מורים ומדריכים לחוגי פעילות
סיוף, כדורעף, כושר גופני, טניס, כדורגל, התעמלות, חוגי תרבות, חברה, מוסיקה, אמנות.
ד. ספורטאים לקבוצות הייצוגיות של אס"א י"ם
סטודנטים ואנשי סגל מוזמנים להצטרף לקבוצות הייצוגיות של אס"א י"ם המשתתפות במשחקי הליגה בענפי הספורט השונים.
כדורסל נשים – ליגה ארצית
כדורסל גברים – ליגה א'
כדוריד – ליגה א'
טניס – ליגה א'
שחמט – ליגה ארצית, ליגה א', ליגה ב'
ראגבי – ליגה לאומית
סקווש – ליגה לאומית
כדורגל – ליגה ג'
כדור בסיס – ליגה לאומית
קריקט – ליגה לאומית
מועמדים מתאימים בתחומים שצויינו לעיל, מתבקשים להתקשר טלפונית לתיאום פגישה ולקבלת פרטים נוספים טלפונים: 58-4662, 58-4287

למוטורולה תקשורת ישראל בע"מ
דרושים
אנשי מכירות עצמאיים
להפצת מוצרי מטרופון (מקלטי איתור)
לאזורים:
רחובות, אשקלון ואשדוד.
כישורים:
★ נסיון במכירות
★ השכלה תיכונית מלאה
★ רכב פרטי – חובה
אנו נכשיר ונדריך את המתאימים בהכרת המוצר ובמכירות.
המעוניינים יפנו למשה, טל. 03-388331, החל מיום א' בבוקר.
★ העובדים יהיו סוכנים עצמאיים ויועסקו לפי חוזה מיוחד.
סודיות מובטחת!

לחב' תקשורת דרושים
נציגי מכירה
מיומנים
לכל רחבי הארץ.
כישורים:
נסיון מוכח במכירת ציוד תקשורת למוסדות ומפעלים ו/או ציוד למיכון משרדי.
● בעל רכב
★ תנאים הולמים למועמדים המתאימים.
נא לכתוב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. 2681 ר"ג מיקוד 52126
העבודה מיועדת לנשים וגברים כאחד.
– סודיות מובטחת –

אמריקאר
דרושים לנו
לרכב כבד
מסגרים ★ חרטים
פחחים
צבעים (עם הסמכה)
טלפון: 03-3636412/3 לצופי.

לחברה תעשייתית גדולה בפ"ת
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
דרישות המשרה: השכלה חשבונאית מתאימה, ניסיון וידע בהפעלת מערכות ממוחשבות מורכבות. ניסיון בניהול צוות עובדים
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 1700 רמת־גן מיקוד 52117

למוסד ציבורי ארצי
דרושה:
מזכירה
אנגלית, עברית למשרה חלקית (רצוי שפת אם אנגלית)
לפנות טלפון: 03-252372

מילוז
מוצרי פרי הדר ופרות בע"מ גליל מערבי
דרוש
טכנולוג מזון
אפשרי גם ללא נסיון.
04-859311, 04-858378 למוטי.

מילא
מרכז ייעוץ למשאבי אנוש
עבור אחד מלקוחותינו מפעל מזון גדול במרכז הארץ
אנו מחפשים:
1. מנהל רכש
כישורים נדרשים:
- תאר ראשון בתעשייה וניהול/כלכלה.
- נסיון קודם בעבודה של שלוש שנים לפחות במפעל תעשייתי.
- גיל עד 45.
(משרה מס' 600)
2. מנהל שווק
כישורים נדרשים:
- תאר ראשון בכלכלה ובמינהל עסקים עדיף.
- בעל נסיון במערכת שווק ארצית בתעשיית המזון.
- גיל עד 45.
(משרה מס' 601)
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בלבד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 22511 תל־אביב בציון מס' המשרה.
סודיות תשמר בקפידה.
גיוס עובדים • מבדקים • ייעוץ והכוון תעסוקתי • ייעוץ ופתוח ארגוני

לחברה הדרומית לשיווק בע"מ דרוש
סוכן מכירות
לסרטי דבק תעשייתיים
הכישורים הדרושים: רקע טכני ונסיון במגע עם לקוחות. הבנה בקריאת חומר טכני באנגלית. מקום מגורים – כרמיאל וסביבתה
לפנות בכתב יד לת.ד. 21207 ת"א מיקוד 61211.

אאספא
לסניף ת"א דרושים:
1. פקידה כתבנית
★ נסיון בעבודה עם קהל
★ הדפסה שוטפת בעברית
★ יכולת ניסוח ועריכה
2. פקידה כללית
לעבודה בשעות 07.00-15.00
מועמדים יפנו לטובה בן־דוב, דרך פתח־תקוה 16 ת"א טל' 03-384444 בין השעות 09.00-13.00

לחברה בענף הקוסמטיקה וחומרי ניקוי דרוש
סוכן מכירות
לעבודה עם אתגר באוירה טובה. תנאים טובים לאדם המתאים.
לפנות בכתב יד לת.ד. 4496 ת"א 61044 לפרט נסיון קודם ולציין מספר טלפון לקביעת ראיון.
– סודיות מובטחת –

למוסד קהילתי גדול בירושלים העוסק בשירותי פנאי וספורט
דרושות מזכירות בעלות רמה
אם הינך מעוניינת בעבודה עם קהל גדול ומגוון, ולך נסיון הולם.
אם הינך שולטת ברזי ההדפסה בעברית, כולל נסיון בעבודה עם מעבד תמלילים.
אותך אנו מחפשים, ולך אנו מציעים אפשרות להצטרף לצוות מרכז שירותי הפנאי מן הגדולים בישראל, הגדל וצומח בהתמדה.
לשם ראיון אנא התקשרי בהקדם לטלפון: 667894.

למודיעין אזרחי
דרושים
מאבטחים
לאזור גוש דן
עבודה במשמרות צהריים ולילה לאחר שרות צבאי
לסטודנטים אפשרות לעבודה חלקית
תנאים טובים למתאימים
לפנות שד' שאול המלך 35 ת"א למקס

לתיאטרון ציבורי דרושה
מזכירה רצינית ומנוסה
כולל הדפסה בעברית/אנגלית.
נא לפנות בצרוף תולדות־חיים בכתב יד לת.ד. 23749 תל־אביב מיקוד: 61237

קו־אופ ירושלים
אגודה צרכנית שיתופית בע"מ
דרושים
★ **פוקד ציוד**
התפקיד כולל:
א. ארגון ובניה של מערכת אינוונטארית כללית של האגודה.
ב. ארגון והפעלת שיטות עדכניות של החזקה מונעת ותחזוקה שוטפת.
ג. התאמת מערכת תעוד הולמת.
הכישורים הדרושים:
א. השכלה תיכונית לפחות, רצוי בתחום טכנולוגי, תינתן העדפה לבעלי תואר טכנאי/הנדסאי.
ב. ידיעת השפה העברית על בוריה, ידיעת השפה האנגלית עם יכולת עיון והבנה של תאורים ומפרטים טכניים.
ג. כושר הבעה בכתב ובע"פ.
ד. כושר ארגון, יוזמה, תושיה והתמדה.
ה. בעל רישיון נהיגה.
נסיון דרוש:
3 שנים לפחות בתחום האפסנאות הטכנית ו/או בניהול מחסן או אינוונטר מגוון. המועמד להיבחר יועסק במשרה מלאה. התנאים יקבעו על פי נתוני המועמד. נא לשלוח קורות חיים ופירוט ניסיון מקצועי.
★ **טכנאי קרור**
דרישות התפקיד:
1. ניסיון בעבודה מעשית של לא פחות מ־5 שנים במערכות קרור מרכזיות.
2. ידע במדחסים בני 3-20 כ"ס.
3. ידע במערכות קרור המופעלות בגז קרור פראון 12-22-502.
4. ידע בסיסי בקריאת שרטוטי חשמל ופיקוד.
5. ידע במערכות פיקוד של מתקני קרור.
6. ידע בריתוך אוטוגני (רצוי גם ריתוך חשמלי).
7. רשיון נהיגה לרכב עד 4 טון.
★ **קופאיות**
(למשרה חלקית ו/או מלאה)
★ **ירקנים ★ קצבים ★ זבנים**
לקבלת פרטים נא לפנות למשרדי האגודה: מחלקת כ"א, רח' ההגנה 19, גבעה צרפתית, ירושלים. טל: 02-818094 בימים ב'-ה' בשעות 9.00-12.00.

אגרותים יועצים בע"מ **AGROTEAM** CONSULTANTS LTD
בפיתוח מוצרים מתוחכמים בענף הפלסטיקה
דרושים
1. מהנדס פיתוח לניהול פרויקט
★ יזום ופיתוח חדשים
★ הכנת תוכניות פיתוח
★ הפעלת מערכת תיב"ם
הכישורים: מהנדס מכונות בעל נסיון רב בפיתוח מנגנונים
2. מהנדס / הנדסאי מכונות
אפשרי מצטיין ללא נסיון
התפקיד כולל הפעלת מערכת תיב"ם
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון אל ת.ד. 116 קרית טבעון 36101

לבית הספר בקיבוץ בית־השיטה
דרושה
מורה
לכיתות היסוד לשנת הלימודים תשמ"ח עדיפות לבוגרת סמינר אורנים/הקיבוצים בעלת נסיון
בשעות העבודה 06-536516/7

מילא
מרכז ייעוץ למשאבי אנוש
עבור אחד מלקוחותינו מפעל מזון באזור הצפון
אנו מחפשים
מנהל מפעל
כישורים נדרשים:
- תאר בהנדסת תעשייה וניהול.
- נסיון בניהול מפעל מזון בגודל בינוני ומעלה.
- גיל עד 45.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בלבד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 22511 תל־אביב עבור משרה 602.
סודיות תשמר בקפידה.
גיוס עובדים • מבדקים • ייעוץ והכוון תעסוקתי • ייעוץ ופתוח ארגוני

מפעל גדול ומעניין במרכז הארץ מבקש לצרף לצוות הנהולי הבכיר
מנהל/ת אחזקה
★ מהנדס מכונות בעל תואר ראשון או שני.
★ כושר לתכנן ולפתור בעיות הנדסיות בשטח, לשנות ולחדש מערך אחזקה גדול.
★ יכולת ונסיון לנהל צוות עובדים גדול ומגוון.
★ הכרחי נסיון של מספר שנים בתעשיה בתפקיד דומה.
תנאים טובים למועמד המתאים.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 6335 תל־אביב, 61061 עבור "מנהל אחזקה".
רק מועמדים העונים על הדרישות הנ"ל – ייענו.
סודיות מובטחת.

מוטורולה דרום ישראל בע"מ
למפעל מוטורולה בערד
לתושבי ערד, באר־שבע והסביבה:
דרוש
הנדסאי / טכנאי מכונות
לתחזוקת מכונות הייצור
כישורים נדרשים:
★ ידע במערכות פנאומטיות והידראוליות.
★ נסיון במכניקה עדינה.
★ נסיון קודם בתחזוקה רצוי במפעל אלקטרוניקה.
המעוניינים יפנו בכתב יד, תוך ציון קורות חיים ונסיון (ומספר טלפון להתקשרות) אל: מוטורולה – גיוס עובדים, רח' קרמנצקי 3 תל־אביב, מיקוד 67899 (ולציין על המעטפה: עבור "הנדסאי מכונות")
– סודיות מובטחת –

לחברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
דרושים יזמים חברתיים
לתפקיד **מנהלים**
למתנ"סים בכפר תבור ובעכו העתיקה
דרישות התפקיד:
● השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות), תינתן עדיפות לבוגרי תוכנית שורש, נסיון מוכח באירגון מינהלי וכלכלי בהיקף רחב.
● יעדף נסיון במינהל חינוכי ובחינוך המשלים ● נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות. ● מגורים במקום תנאי הכרחי.
יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, שמות ממליצים ופרוט הנסיון אל עמי שגב, החברה למתנ"סים, גבעת גזונט ירושלים 91034 על המעטפה, בציון המקום המבוקש, להגיע עד ל־3.7.87.
ייענו מועמדים מתאימים בלבד.

יש עבודה בחברת החשמל
להקמת תחנת הכח "רוטנברג" באשקלון
דרושים:
★ **מסגרים**
★ **מסגרים/מכונאים**
★ **חשמלאים מוסמכים**
הכישורים הדרושים:
★ בעלי מקצוע מעולים עם נסיון ובריאות תקינה, בוגרי בי"ס מקצועי.
קיימות הסעות מאורגנות לאתר ההקמה.
המעוניינים יפנו אישית, עם תעודות השכלה, אל מחלקת כח־אדם, ביצוע דרום, רח' החשמל 18 קומה 12 תל־אביב.
המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד.

חברת החשמל לישראל בע"מ

pilat פילת
אגף מיון והשמה
לחברה ליצוא אמנות הנמצאת בתנופת שיווק בינלאומית
דרוש/ה
מנהל/ת שיווק
התפקיד כולל אחריות על מערך השיווק בחו"ל, הרחבה, פיתוח שווקים חדשים, קידום מכירות.
המועמד המתאים יהיה בעל נסיון בתחום השיווק והמכירות, כושר משא ומתן ברמה גבוהה, רקע באמנות, ושליטה מלאה בשפה האנגלית; עדיפות תינתן לדוברי שפות נוספות.
מקום העבודה - בירושלים.
נא לפנות בכתב־יד בפירוט מקסימלי של השכלה ונסיון בעבודה, לפילת בע"מ, דרך פ"ת 114, תל־אביב 67012.
נא לציין על המעטפה: מס' משרה 4010.
סודיות תשמר בקפידה

האוניברסיטה העברית בירושלים
מרכז קוסל לחינוך גופני, נופש ופנאי לשנת תשמ"ח דרושים בעלי התפקידים הבאים
א. רכז ספורט
משרה מלאה לריכוז מדור הספורט התחרותי של המרכז, הכולל כ־25 קבוצות ייצוגיות בענפי ספורט מגוונים, וארגון מפעלי ספורט.
רקע נדרש: מורה מוסמך לחינוך־גופני, בעל נסיון אירגוני.
ב. רכז תרבות וחברה
משרה חלקית לריכוז אירועי וחוגי תרבות וחברה במסגרת – מדור נופש ופנאי במרכז.
רקע נדרש: בעל נסיון מתאים.
ג. רכז מועדון כושר גופני
משרה חלקית לריכוז פעולות מועדוני הכושר בהר־הצופים ובגבעת־רם.
רקע נדרש: מורה מוסמך לחינוך־גופני, נסיון בהפעלת מועדוני־כושר.
ד. רכז מועדון טניס
משרה חלקית לריכוז פעולות מועדוני הטניס בהר־הצופים (8 מגרשים) ובגבעת רם (5 מגרשים).
רקע נדרש: נסיון בהדרכה ואירגון בתחום הטניס.
מועמדים מתאימים לתחומים שצויינו לעיל מתבקשים להתקשר טלפונית לתיאום פגישה ולקבלת פרטים נוספים טלפונים: 584281, 584287

החברה להגנת הטבע
מדריכים
להדרכת חוגי טבע
לתלמידי כיתות ג'-ו' בעלי ידע בנושאי טבע וידיעת הארץ רצוי נסיון בהדרכה. נתניה, עמק חפר, לב השרון, חדרה, פ"ת, לוד, יהוד, קרית אונו
053-353837 – ענת נאוה.

למחלקת פרסום ותערוכות של חברה בת"א
דרושה גרפיקאית
לתפקיד רב-גוני ומעניין.
לתאום ראיון, טל' 03-5121759 אלי.

לאולמי חתונות בבת-ים
דרושים
טבחים מנוסים
לפנות לטלפונים 03-868235, 03-595111 מלבד שבת.

לחברת מלונות דן בע"מ
דרוש/ה
שליח
ידע בשפה האנגלית יתרון
מתאימים יפנו למלון דן פנורמה תל-אביב רח' קויפמן 10 קומה 5 חדר 506 - אל רונית.

גרפיקאי/ת מעולה
בעל ניסיון לחברת פרסום
טלפון: 338046, 330048 לדורית.

למלון באילת דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות ראשי/ת
עם נסיון במלונאות, כולל הפעלת מחשב פי.סי. למשרה מלאה.
נא לפנות לטלפון 03-224249.

לחברה בתל-אביב
דרושה
מזכירה
עברית
אנגלית
כולל הדפסה
העבודה לחצי שנה
5 ימים בשבוע
טל' 03-292836

סוכן
לענף הצעצועים
+ רכב מאיזור ראשל"צ / הסביבה הקרובה
עדיף נסיון קודם
03-990046

קיבוץ גת מעוניין
מורה למוזיקה
בפרטים להתקשרו בשעות היום לרחל טלפון 051-871165, בשעות אחה"צ למרטין טלפון 051-871312.

דרוש
מהנדס בניין
עם נסיון של 3 שנים לפחות בתכנון קונסטרוקציות בעזרת מחשב
03-532463

לחברת מוצרי אלקטרוניקה וחשמל בת"א
דרושים
- **מקדמי מכירות** בכל חלקי הארץ
- **מנהל חשבונות סוג 3** לחצי משרה (אפשרי פנסיונר)
- **סוכני מכירה** לועדי עובדים ומוסדות
- **טכנאי** וידאו – מיקרוגל
- **מנהל מעבדה** רצוי הנדסאי אלקטרוניקה

בעלי נסיון בלבד יטלפנו 03-339423/6 לסוניה

לדפוס אופסט
דרושים
★ דפס אופסט
★ עוזר לדפס
★ צלם אופסט
לפנות: גרפיקה אומנים בע"מ והעליה 9 פנת המסגר 51 ת"א טלפון: 336760, 336932

למשרד מדידות דרושים:
1. שרטט/ת עדיף עם ניסיון במדידות.
2. עוזר מודד
03-416231, 03-449419
03-491830

למפעל מזון גדול בפתח-תקוה
דרושים:
נהגים/מחלקים
בעלי רשיון ג'
טלפונים: [illegible]

לקיבוץ עין-גב
דרושה
אחות מוסמכת
עדיפות לבעלת ניסיון בעבודה קהילתית. מגורים במקום
נא לטלפן לנורית במרפאה 06-758034
06-758895 בשעות הערב

למנעליות טל
דרושים
★ **מנהל מכירות**
★ **אנשי מכירות**
רצוי בעלי נסיון קודם בענף הבניה
לקביעת ראיון טל:
03-9225231 בין 15.30 – 8.00

לחברה העוסקת בשילוח בין לאומי דרושה
פקידה בכירה
למחלקת יצוא בעלת נסיון בענף למשרה מלאה – 6 ימים בשבוע.
נא להתקשר 03-200860, 03-289037

עבודה בארה"ב
שלח 19 ש"ח בלבד לפקודת "אינפורמטיב" וקבל את המדריך לעבודה בארה"ב בעברית.
ת.ד. 23015 י-ם 97725

סוכן
לענף הצעצועים
+ רכב מאיזור ראשל"צ / הסביבה הקרובה
עדיף נסיון קודם
03-990046

דרוש
רופא שיניים
למרפאת שיניים באזור ראשון-לציון
03-9613482

לקיבוץ תל-יוסף
דרושה
גננת (גן מעורב)
רצוי נסיון קיבוצי
06-534033 בערב

מושב "עידי" בערבה מחפש
גננת מוסמכת
ברבר פרטים לפנות ל־057-81562

למושב צור משה
דרוש
גזבר-מזכיר
עם נסיון בענפים:
פרדס, פרחים, לול.
נא לפנות בכתב, עם פרוט קורות חיים לפי הכתובת: מזכירות מושב צור משה, מיקוד 42810 טל. 053-688295

קלדניות מסוף
אנו זקוקים דחוף לקלדניות טובות לעבודה במשמרות בוקר או אחה"צ, לתקופה ממושכת. תנאים מצויינים מובטחים! כולל כל התנאים הסוציאליים, כחוק. פנו אלינו, א'-ה' 08:00-14:00.
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
תל-אביב: אידלסון 13, טל: 03-298877
ירושלים: החבצלת 3, טל: 02-233436
חיפה: העצמאות 104, טל: 04-530051
באר-שבע: רמב"ם 18, טל: 057-79523
רחובות: הרצל 190, טל: 08-461717

לחברת בניה בת"א
דרוש:
מנהל עבודה מעולה
★ בעל נסיון רב בכל עבודות הבנין ומערכות.
לפנות בכתב בציון נסיון קודם ושכר מבוקש, לת.ד. 991, ת"א עבור "מנהל עבודה".

למפעל גדול העוסק בייצוא
דרוש
מנהל מתפרה עצמאי
בעל נסיון מוכח בניהול צוות של כ-60 עובדים
מקום העבודה:
1. דלית אל כרמל או
2. אזור כפר-סבא
סודיות מובטחת.
לפנות בכתב יד בפירוט מלא של קורות חיים ונסיון קודם אל ת.ד. 53124 ת"א.

דרושים(ות)
מהנדסי ביצוע
לעבודות מיזוג אוויר
★ נסיון של 3 שנים לפחות
★ עדיפות לבעלי ידע בחשמל ובקרה.
משרה אחת במרכז הארץ ומשרה שנייה בצפון.
נא לפנות בכתב לת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 2249 (מיקוד 31040)

דרושים
לפרוייקטים פרסומיים יחודיים
1. מנהל/ות רכש בכירים
2. מנהלי/ות פרוייקטים
[illegible]

לקיבוץ גדול ומבוסס במרכז הארץ דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
או
רואה חשבון
בעל/ת ניסיון
במשרה מלאה או חלקית
לפנות בליווי קורות חיים בכתב יד לת.ד. 20345 תל-אביב

לחברה מסחרית ברמת-גן דרושה
מזכירה למנכ"ל
שליטה מלאה באנגלית וגרמנית כולל הדפסה (טלקס, רקע מסחרי.
5 ימי עבודה בשבוע. טל. 03-7512141

לחברת קומפיוטשר ברמת גן דרושה
מזכירה
★ בוגרת תיכון
★ לאחר שרות צבאי
★ הדפסה עברית אנגלית ועריכות למעבדת תמלילים
★ רצוי צעירה ודינמית
למשרה מלאה
טלפון 03-7510940 החל מיום א'.

לחברה גדולה בראשל"צ
דרושה
מזכירת הנהלה
ליום עבודה מלא.
הכישורים הנדרשים:
★ הדפסה עברית / אנגלית
★ נסיון קודם של שנתיים לפחות בעבודה דומה
★ גיל 30 עד 40
★ הופעה נאה.
מועמדות מתאימות תפנינה בכתב יד לת.ד. 447, כפר-סבא.

דרוש
מנהל מכירות
לסקאנדיה סנטר
מרכז מכירות חדשני על אם הדרך
משרה רבת עניין ואתגר לצעיר (עד 40) המאמין בעצמו, דינמי ונמרץ. העבודה על בסיס הצלחה. דרוש נסיון רב במכירות, ארגון צוות מוכרים, כושר ניהול וארגון. רצוי רקע בעיצוב פנים.
פניות אך ורק בכתב לת.ד. 128 אור יהודה.

למוסד ציבורי ארצי
דרוש
מדריך גיהות בתעשייה
כישורים נדרשים:
תואר במדעי הטבע
תואר בהנדסת הסביבה
נסיון מוכח של 5 שנים במדידות רעש, אבק, גזים
ידע בארגונומיה
שליטה בשפה העברית והאנגלית – גרמנית יתרון
יכולת התבטאות בכתב ובע"פ
תנאי עבודה כפופים לתנאים של עובדי המדינה
מעוניינים העונים על הדרישות יפנו בכתב-יד תוך פירוט קורות חיים לת.ד. 1122 ת"א 61010.

לעתון יומי גדול דרושה
מזכירת מחלקת מודעות
דרישות תפקיד:
1. תושבת השרון (כיס, הרצליה, רעננה, רמת-השרון)
2. העבודה במשרה מלאה 6 ימים בשבוע כולל שעות נוספות
3. נסיון בתפקיד דומה – יתרון
ת.ד. 10289 ת"א בצירוף קורות חיים

לקרט שווק בע"מ
דרושים:
1. **אנשי מכירות וציוד משרדי.**
2. **אנשי מכירות למדפסות לייזר.**
3. **טכנאי אלקטרוניקה הנדסאי למחשבים ומדפסות.**
4. **פקידת שרות.**
לפנות לקרט טל. 03-663721

למהנדס יעקב חיים ומשפחתו
אתכם באבלכם על מות האב
יוסף חיים ז"ל
משרד מלין מהנדסים-יועצים

ביום השנה לפטירתו של יקירנו
רמי כפרי ז"ל
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו
ביום ראשון, כ"ד סיון תשמ"ז, 21.6.87, בשעה 5.00 אחה"צ, בבית-העלמין בבית-לחם הגלילית.
המשפחה

כבלי ציון
מפעלים מאוחדים בע"מ
אבלה על מותו הטראגי של עובדה המסור
משה מזרחי ז"ל
ומשתתפת בצער המשפחה

חמש שנים לנפילת בננו
רס"ן
אורי (אב"ש) **בן-שמואל**
ז"ל
נתייחד עם זכרו
ביום שני, כ"ה בסיוון תשמ"ז, 22.6.87, בשעה 17.00, בבית הקברות הצבאי בנהריה
המשפחה

לדוד אבוהב ומשפחתו
אתך באבלך
על מות
אביך ז"ל
יעקב תגר
אילת סוכני מכס ותחבורה

במלאת 5 שנים לנפילתו של בננו ואחינו היקר
סמ"ר **חיים מחלו דם**
ז"ל
במלחמת לבנון
נערוך אזכרה ביום ראשון, כ"ד סיון, 21.6.87, בשעה 18.00, בחלקה הצבאית בבית העלמין סגולה בפתח-תקוה.
אוטובוס יצא מבית ההורים במושב בשעה 17.30.
המשפחה

למרדכי פוזנר
משתתפים בצערך
על מות
אשתך
הנהלת "משכית"
ועובדיה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
יהודה וינצלברג ז"ל
נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ולטכס גילוי המצבה
ביום שלישי הקרוב כ"ו בסיון תשמ"ז (23.6.1987) בשעה 4.30 אחה"צ בבית העלמין חולון.
נפגשים ליד השער הראשי החדש.
קרובי המשפחה והחברים

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
משה פרידמן ז"ל
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו
בטקס גילוי המצבה שייערך ביום שני, כ"ה בסיון תשמ"ז, 22.6.87, בשעה 3.30 אחה"צ, בבית-העלמין הדרום בגבול חולון–בת-ים.
נפגשים ע"י השער החדש.
המשפחה

אנו מודיעים בצער רב על פטירת יקירתנו
אנה שטראובר
ההלויה תצא מבית המנוחה במושב בית הלוי, היום יום ששי, כ"ב בסיון תשמ"ז 19.6.87 בשעה 15.00
המשפחה המתאבלת

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
נתן בוכולד ז"ל
תתקיים אזכרה וגילוי מצבה
ביום ראשון, כ"ד סיון תשמ"ז, 21.6.87, בשעה 15.00, בבית-העלמין החדש בחדרה.
משפחת יערי בוכולד

במלאת שנה לפטירת יקירנו
אהרון שני ז"ל
נעלה לקברו להתייחד עם זכרו
ביום שני, כ"ה בסיון תשמ"ז, 22.6.87, בשעה 16.30 בבית-העלמין קרית-שאול.
נפגשים ליד השער
המשפחה

במלאת שנה לפטירת בתנו
רותי אוריון (שדמי)
ז"ל
נעלה לקברה בבית העלמין של הקיבוץ, ביום ב', כ"ה סיון תשמ"ז, 22.6.87, בשעה 15.00.
קיבוץ גבעת עוז
והמשפחה

לגילוי המצבה של יקירתנו
ד"ר **שרלוטה ברוצינר-חונא**
ז"ל
נעלה לקברה ביום שני, כ"ה סיון תשמ"ז 22.6.87 בשעה 15.30 בבית העלמין הדרום בגבול חולון בת-ים.
נפגשים ליד השער החדש.
המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו
ד"ר **מנחם פרדיננד נויפלד** ז"ל
נעלה לקברו, ביום שני, כ"ה סיון תשמ"ז 22.6.87 בשעה 5.00 אחר-הצהריים, בבית העלמין בהרצליה.
המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של בעלי, גיסנו ודודנו היקר
זיגמונד קימלסקי ז"ל
נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום שני, ה־22.6.87, כ"ה בסיון תשמ"ז, בשעה 15.00, בבית העלמין בחולון.
נפגשים ליד השער החדש.
המשפחה

לאהרון כץ
משתתפים באבלך על מות
אמך ז"ל
חבריך לעבודה
בית דיגיטל

לשלמה זיסו
משתתפים באבלך על מות
אמך ז"ל
חברה ישראלית
לקירור והספקה
ההנהלה והעובדים

גילוי המצבה של
הרב **יחיאל גלס**
ז"ל
נעלה לקברו לגילוי המצבה
ביום שלישי, כ"ו סיון תשמ"ז (23.6.87) בשעה 17.00 בבית העלמין בפתח-תקוה.
המשפחה

לגרשון הורוביץ
איתך באבלך הכבד במות
אביך ז"ל
עובדי מחלקת
שירותי המיכון
בנק ישראל, ירושלים

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו
ויסמן דוד ז"ל
נעלה לקברו ביום שלישי, כ"ו סיון תשמ"ז 23.6.87 בשעה 5.30 אחה"צ.
נפגשים בכניסה לבית העלמין סגולה בפתח-תקוה.
המשפחה

סדנא לעיצוב ואדריכלות
ההנהלה המורים והסטודנטים
אבלים על מות המורה
רחל איתן
ומשתתפים בצערם של
אדריכל עמרי איתן, טולה איתן והמשפחה

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים
על פטירתו של בעלי, אבינו,
אחינו וסבנו היקר
משה כהן ז"ל
פנסיונר מפעלי ים-המלח
המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על פטירת יקירנו
שלמה לובלסקי ז"ל
והלויה תתקיים היום יום ששי 19.6.87 בשעה 12.30 בבית העלמין בכפר-סבא
אבלים: אשתו: שרה לובלסקי
בנותיו: טליה מרקוסו ומשפ'
נאוה לנדסמן ומשפ'
אחיו: אוריאל להבי ומשפ'

במלאת שלוש שנים לפטירתה
של יקירתנו
שרה סדן ז"ל
נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה
ביום ב', כ"ה סיון תשמ"ז (22.6.87) בשעה 5.00 אחה"צ בחולון, ע"י השער החדש.
המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על
פטירתה של אמנו, אחותנו, סבתנו
ודודתנו היקרה
סוזאן יוחאי
(קוסטי) ז"ל
יושבים שבעה בבית המנוחה, רח' ברנט 5, תל-אביב.
המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של חברתנו
הני ליטוריץ
החלויה התקיימה אתמול יום חמישי.
המשפחה
ובית מעין צבי

למשפחת זורדיק
משתתפים באבלכם על פטירתו של חברנו לעבודה
זורדיק טיברין
הנהלת משרד החקלאות
ומשרד אזורי באר-שבע

להדסה לוי
אתך באבלך הכבד עם מות
אחותך ז"ל
עובדי כ.א.ל. (ויזה)
וההנהלה